

BYZANTINE HERITAGE AND SERBIAN ART II

SACRAL ART OF THE SERBIAN LANDS IN THE MIDDLE AGES

BYZANTINE HERITAGE AND SERBIAN ART II

BYZANTINE HERITAGE

AND SERBIAN ART I–III

EDITORS-IN-CHIEF

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ
JELENA TRIVAN

EDITED BY

DANICA POPOVIĆ
DRAGAN VOJVODIĆ

EDITORIAL BOARD

VESNA BIKIĆ
LIDIJA MERENIK
DANICA POPOVIĆ
ZORAN RAKIĆ
MIODRAG MARKOVIĆ
VLADIMIR SIMIĆ
IGOR BOROZAN
DRAGAN VOJVODIĆ

EDITORIAL SECRETARIES

MARKA TOMIĆ ĐURIĆ
MILOŠ ŽIVKOVIĆ

REVIEWED BY

VALENTINO PACE
ELIZABETA DIMITROVA
MARKO POPOVIĆ

MIROSLAV TIMOTIJEVIĆ

VUJADIN IVANIŠEVIĆ

THE SERBIAN NATIONAL COMMITTEE OF BYZANTINE STUDIES
P.E. SLUŽBENI GLASNIK
INSTITUTE FOR BYZANTINE STUDIES, SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

SACRAL ART
OF THE SERBIAN LANDS IN THE MIDDLE AGES

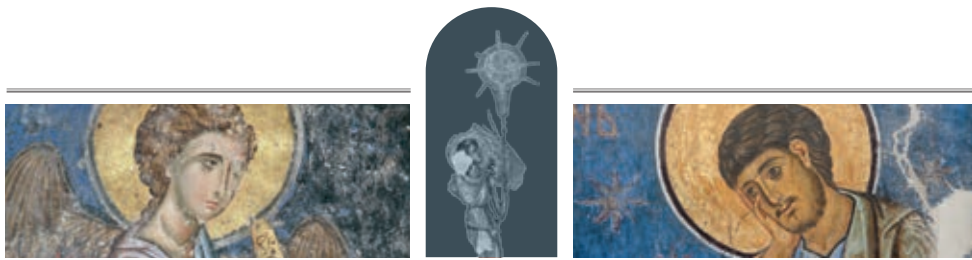
EDITORS

DRAGAN VOJVODIĆ

DANICA POPOVIĆ

BELGRADE, 2016

PUBLISHED ON THE OCCASION
OF THE 23RD INTERNATIONAL CONGRESS OF BYZANTINE STUDIES

This book has been published with the support of the
MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF SERBIA

CONTENTS

CULTURAL SPACES AND SACRAL FRAMEWORKS

ON THE BOUNDARY AMONG WORLDS AND CULTURES – THE ESSENCE AND SPACES OF SERBIAN MEDIEVAL ART	13
<i>Dragan Vojvodić</i>	
BYZANTIUM IN SERBIA – SERBIAN AUTHENTICITY AND BYZANTINE INFLUENCE	41
<i>Bojana Krsmanović</i> <i>Ljubomir Maksimović</i>	
SERBIA IN BYZANTIUM – THE PATRONAGE OF SERBIAN <i>KTETORS</i> IN THE BYZANTINE EMPIRE	57
<i>Miodrag Marković</i>	
SERBIAN PATHS OF RHOMAEAN CULTURE – THE ROLE OF SERBIA IN SPREADING BYZANTINE-STYLE ART TOWARDS THE WEST AND NORTH OF EUROPE	75
<i>Miroslava Kostić</i> <i>Miloš Živković</i>	
*	
THE LITURGICAL FRAMEWORK OF SERBIAN AND BYZANTINE RELIGIOUS ART	91
<i>Vladimir Vukašinović</i>	
PAN-CHRISTIAN SAINTS IN SERBIAN CULT PRACTICE AND ART	103
<i>Dubravka Preradović</i> <i>Ljubomir Milanović</i>	
A NATIONAL 'PANTHEON': SAINTLY CULTS AT THE FOUNDATION OF SERBIAN MEDIEVAL STATE AND CHURCH	119
<i>Danica Popović</i>	
'GOD DWELT EVEN IN THEIR BODIES IN SPIRITUAL WISE' – RELICS AND RELIQUARIES IN MEDIEVAL SERBIA	133
<i>Danica Popović</i>	

I. IN THE WEST OF THE BYZANTINE EMPIRE: ON A QUEST FOR IDENTITY

BEGINNINGS OF ARTISTIC ACTIVITY IN THE SERBIAN LANDS (9TH–11TH CENTURY) 147
Miodrag Marković

ON THE TRAIL OF UNIQUE SOLUTIONS – SERBIAN ART IN THE 12TH CENTURY 165
Miodrag Marković

THE EARLY PERIOD OF ILLUMINATIONS IN SERBIAN MANUSCRIPTS 183
Jadranka Prolović

STUDENICA: THE FUNERARY CHURCH OF THE DYNASTIC FOUNDER –
THE CORNERSTONE OF CHURCH AND STATE INDEPENDENCE 193
Miloš Živković

II. ACHIEVEMENT OF INDEPENDENCE AND FINDING AN IDENTITY: ON THE RUINS OF BYZANTIUM

SERBIAN MONUMENTAL ART OF THE 13TH CENTURY 213
Branislav Todić

RAŠKA ARCHITECTURE OF THE 13TH CENTURY AND ITS SCULPTURAL DECORATION 233
Milka Čanak-Medić

THEMATIC PROGRAMMES OF SERBIAN MONUMENTAL PAINTING 249
Dragana Pavlović

ECHO OF THE ANCIENT CHRISTIAN ORIENT IN LATE 12TH AND 13TH
CENTURY SERBIAN ART 261
Tatjana Starodubcev

III. COMPETING WITH THE RESTORED BYZANTINE EMPIRE: AN EPOCH OF DYNAMIC BYZANTINISATION

SERBIAN ART FROM THE BEGINNING OF THE 14TH CENTURY TILL THE FALL
OF THE NEMANJIĆ STATE 271
Dragan Vojvodić

THE MODEL OF EMPIRE – THE IDEA AND IMAGE OF AUTHORITY IN SERBIA (1299–1371) 299
Smilja Marjanović-Dušanić
Dragan Vojvodić

BYZANTINE AND ROMANESQUE-GOTHIC CONCEPTIONS IN SERBIAN ARCHITECTURE
AND SCULPTURE IN THE 14TH CENTURY (TILL 1371) 317
Ivan Stevović

ILLUMINATION OF SERBIAN MANUSCRIPTS OF THE HIGH MIDDLE AGES (1299–1371) 331
Jadranka Prolović

RISE OF LATE FEUDALISM – THE ENDOWMENTS OF THE SERBIAN NOBILITY 341
Smiljka Gabelić

IN ENCOUNTERING WESTERN CULTURE – THE ART OF THE POMORJE
(MARITIME LANDS) IN THE 14TH CENTURY 357
Valentina Živković

NEW KINGDOM IN THE SOUTH – ART IN THE MRNJAVČEVIĆ STATE 367
Marka Tomić Đurić

IV. ASCENT IN THE NORTHERN AND WESTERN REGIONS: NEW CENTRES OF BYZANTINE-STYLE ART

ART IN THE LANDS OF THE LAZAREVIĆ AND BRANKOVIĆ DYNASTIES 383
Tatjana Starodubceva

ARTISTIC TRENDS ON THE PERIPHERY – THE LANDS OF THE BALŠIĆ,
KOSAČA AND CRNOJEVIĆ FAMILIES 401
Marka Tomić Djurić

IN SEARCH OF LEGITIMACY: IDEOLOGY AND ART OF THE NEW SERBIAN DYNASTS 411
Branislav Cvetković

SACRAL BUILDING IN MORAVAN SERBIA 423
Ivan Stevović

ARCHITECTURAL SCULPTURE AND THE SYSTEM OF DECORATION OF MORAVAN
CHURCHES 435
Dubravka Preradović

LATE MEDIEVAL SERBIAN MANUSCRIPT ILLUMINATION (1371–1459) 447
Jadranka Prolović

V. IN THE SHADOW OF A STRUGGLE FOR SURVIVAL: ART AFTER THE LOSS OF STATE AND CHURCH INDEPENDENCE

ART IN THE SERBIAN LANDS IN THE FIRST CENTURY UNDER OTTOMAN RULE 457
Svetlana Pejić

THE SYRMIUM BRANKOVIĆ DYNASTY AND FOUNDING
THE HOLY MOUNT OF FRUŠKA GORA 473
Vladimir Džamić

SERBIAN PRINTED BOOK DECORATION IN THE 15 TH AND 16 TH CENTURIES: CENTRES AND CREATIVE PRODUCTION	485
<i>Miroslav Lazić</i>	

**VI. CHRISTIAN THEOCRATIC REALM WITHIN AN ISLAMIC
EMPIRE: A GREAT POST-BYZANTINE RENEWAL**

ART OF THE RESTORED PATRIARCHATE OF PEĆ (1557–1690)	497
<i>Zoran Rakić</i>	

THE OLD STATE IN THE FOUNDATIONS OF THE RENEWED CHURCH	515
<i>Svetlana Pejić</i>	

SERBIAN ICON PAINTING IN THE TERRITORY UNDER THE JURISDICTION OF THE RENEWED PATRIARCHATE	529
<i>Miljana M. Matić</i>	

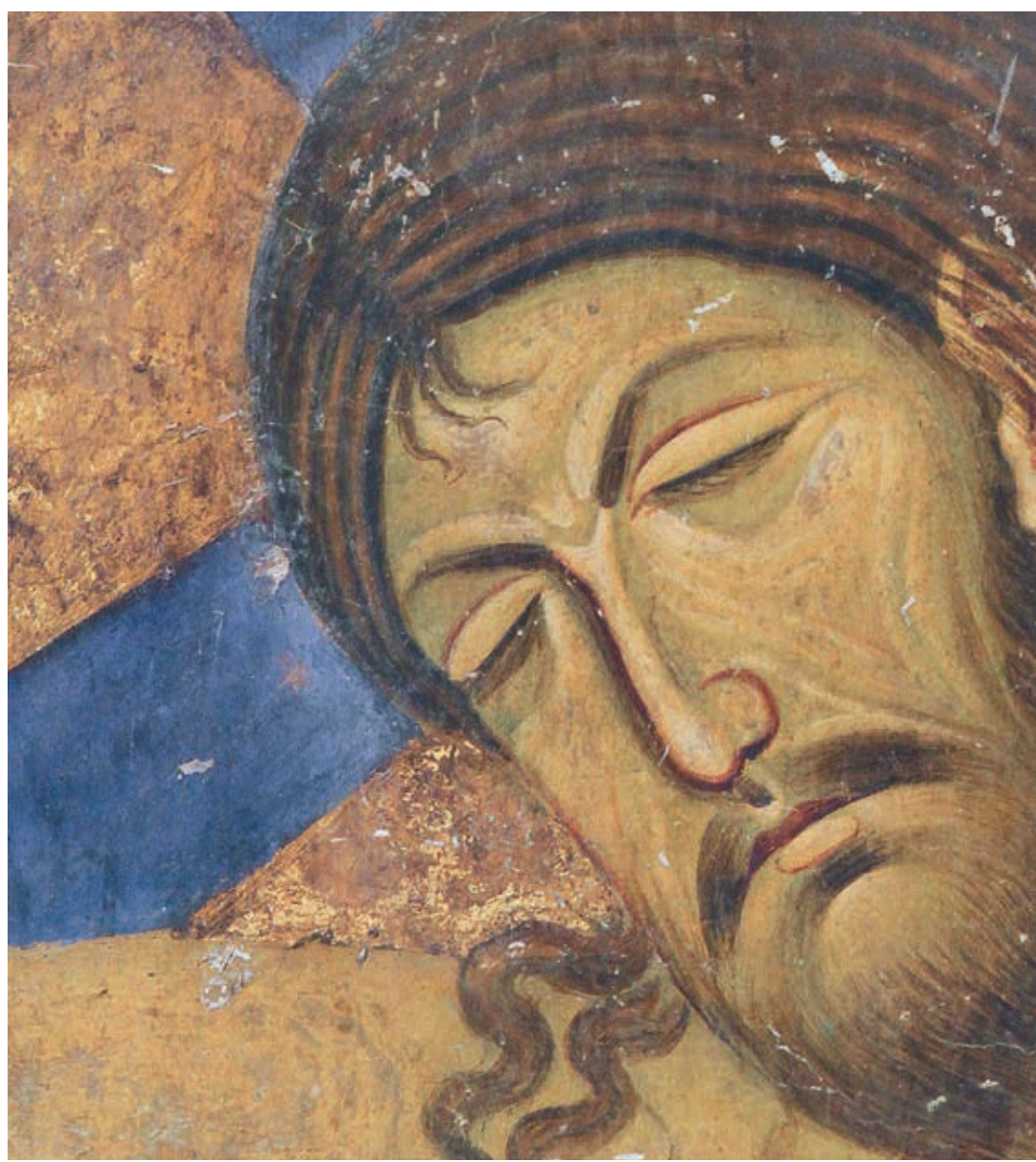
ILLUMINATION OF 16 TH AND 17 TH CENTURY SERBIAN MANUSCRIPTS	541
<i>Zoran Rakić</i>	

'ALL HOLY AND HONOURABLE THINGS' – SERBIAN SACRAL GOLDSMITHING OF THE 16 TH AND 17 TH CENTURY	553
<i>Mila Gajić</i>	

EMERGENCE OF VERSATILE ARTISTIC PERSONALITIES – LONGIN	565
<i>Irena Špadijer</i> <i>Branislav Todić</i>	

ISLAMIC INFLUENCES ON SERBIAN ART DURING OTTOMAN RULE	575
<i>Ljiljana Ševo</i>	

CHRONOLOGY	581
BIBLIOGRAPHY	585
LIST OF COLLABORATORS AND THEIR AFFILIATIONS*	629

IN THE WEST OF THE BYZANTINE EMPIRE:
ON A QUEST FOR IDENTITY

STUDENICA: THE FUNERARY CHURCH OF THE DYNASTIC FOUNDER – THE CORNERSTONE OF CHURCH AND STATE INDEPENDENCE

MILOŠ ŽIVKOVIĆ

The founding of the Studenica monastery symbolises the crowning point of *Grand Župan* Stefan Nemanja's rule. The monastery's magnificent katholikon, dedicated to the Mother of God Evergetis (the Benefactress), was built as the eternal resting-place of the first *autocratic* ruler of the Serbian lands from the family we know today as the Nemanjić dynasty.

Unfortunately the construction of Studenica cannot reliably be fitted into a precise time-frame. Based on the available original documents, scholars date its foundation to the epoch of Nemanja's rule that coincided with the annexation of Zeta in 1186. It is possible to determine the time of completing the works on shaping the architectural plan of the monastery settlement and the main church only on the basis of the reasonable assumption that it preceded Nemanja taking monastic vows (March 25, 1196), his abdication from the throne and his monastic life in Studenica. If one allows for the possibility that some of the construction works were executed during Simeon's subsequent sojourn on Mount Athos, the ultimate chronological point of their completion would be 1207, when his body was transferred from Hilandar to Studenica, or even 1208/1209, when the painting of the church of the Mother of God was finished.¹

* * *

The special meaning and significance of Studenica is already intimated in a fleeting comparison of its spacious monastery complex and the katholikon with costly marble facades (figs. 135, 153), with the appearance of the earlier endowments of the Grand Župan – the monasteries

¹ On this occasion, we only mention the most recent and hitherto largest work devoted to the problem of the time of the monastery's construction: Пириватрић, *Хронологија и историјски контекст*.

in Toplica, dedicated to the Mother of God (fig. 130) and St. Nicholas (fig. 129), erected in brick, and the Church of St. George in Ras (fig. 133), built of sandstone blocks.² Strikingly, the dedication to the Mother of God the Benefactress (*Evergetis*) also reveals the ambitions of the ktetor. The choice of this attribute of the Mother of God eloquently illustrates the intention of transferring to a place that was formerly 'a hunting-ground of beasts', a first-rate model from Constantinople. A monastery outside the walls of the Byzantine capital dedicated to the Theotokos Evergetis was founded in the year 1049. Its katholikon, like the one in Studenica, was dedicated to the feast of the Dormition of the Mother of God. The connections of the Serbs with it, as a very influential monastic centre in its time, were established in Nemanja's reign, and were strengthened by Sava's ktetorial activities and visits to the monastery and its Constantinopolitan metochion, which were recorded on several occasions in the sources.³

In a certain sense, the origin of the plan and spatial structure of the Studenica katholikon is also Constantinopolitan.⁴ True, this is not a case of directly imitating the monuments in the Empire's capital but rather of respecting the designs established in Nemanja's earlier endowments. It involves a single-nave church with a dome and an altar consisting of three sections, lateral vestibules and a narthex separated by a wall from the nave. The single-nave ground plan, the dome and the trefoil-shaped sanctuary was already to be found in St. Nicholas in Toplica.

² About the said monuments cf. the text by M. Marković on Serbian art in the 12th c. in this volume.

³ Христу, *Манастир Пресвете Богородице Евергетиде*, 61–73; Jordan, *The monastery of the Theotokos Evergetis*, 243–244; Милькович, *Житија святой Саве*, 118–124.

⁴ For the fullest information on the architecture of the Church of the Mother of God v. Čanak-Medić, Bošković, *L'architecture de l'époque de Nemanja I*, 78–140, with bibliography.

The Constantinopolitan origin of its structural composition has been reliably established, while observing a striking similarity with the architectural features of the Church of the Holy Archangels, the burial place of the imperial Komnenian family, in the Pantokrator monastery complex.⁵ The vestibules, which in Studenica certainly had some liturgical function, evidence of which are the niches in their eastern walls, appeared earlier in Đurđevi Stupovi.

Like Nemanja's endowment in Ras, the facades of the Church of the Mother of God were executed in accordance with the traditions of Romanesque art. Certain typically Byzantine details, such as the semi-circular arch on the lateral sides of the drum of the dome and the disposition of the windows on it, harmoniously correspond to the western conception of the outer side of the walls. The most impressive Romanesque feature of the monastery's *katholikon* are the arcade friezes along the upper edges of the walls, as well as the shapes of the window openings and the portals, and the sculptural decoration. The most representative architectural sculpture are to be found on the western entrance (figs. 136, 137, 157), the altar triple-light window (fig. 155) and the southern portal. The decoration of the main portal is appropriate to the dedication of the church and so there is a depiction of the Mother of God with Christ in its lunette, surrounded by the archangels Michael and Gabriel (fig. 158). Although from the standpoint of stylistic morphology they belong to Romanesque art, those sculptures – originally painted and gilded, evidence of which today exists only in preserved traces – in the iconographic sense, resemble corresponding models from Byzantine monumental art. The only other representation belonging to themes from the realm of holy Christian history is that of Christ with the apostles on the doorposts of the main entrance, whereas all of the remaining sculptural decoration falls within the sphere of fantastic symbols – the iconography of *bestiaria* and floral *imaginaria*, of typically western origin.⁶ The extraordinary stylistic qualities of the Studenica architectural sculpture made the quest for the origin of its authors difficult. However, in that respect, they were generally believed to have been southern Italian master craftsmen or craftsmen from the workshops in the Serbian cities along the Coast. The recent discovery of window fragments from the original western facade of the Cathedral of St. Tryphon in Kotor, and their comparison

⁵ Шупут, *Цариградски извори*, 171–178.

⁶ To review a repertoire of Studenica sculpture, cf. Максимовић Ј, *Скулптура*.

Fig. 152. Studenica monastery, aerial view

with the corresponding pieces of the Studenica altar window, even more powerfully suggests the Kotor origin of the sculpture on Nemanja's endowment.⁷

Despite the unequivocally Romanesque provenance of its shape, the exterior of the Church of the Mother of God in

⁷ Čanak-Medić, Čubrović, *Katedrala Svetog Tripuna*, 167–170, figs. 134–138.

Studenica was quite recently found to bear some resemblance to marble facades of certain monuments in Constantinople that are known only from the written sources, such as St. Sophia or the Theotokos Pharos Church.⁸ More detailed research is required in that direction. Possible

⁸ Erdeljan, *Studenica. All Things Constantinopolitan*, 99–100; eadem, *Studenica. An Identity in Marble*, 93–98.

Constantinopolitan influences cannot, unfortunately, be examined by comparing the Studenica main church with the katholikon of the Evergetis monastery because today that monument no longer exists.⁹ It is interesting, however, that a *phiale* (font for holy water) also existed in that

⁹ Based on data from the typikon, an attempt was made to sense the basic architectural outlines of the monastery building and the katholikon by Rodley, *The monastery of the Theotokos Evergetis*, 17–29.

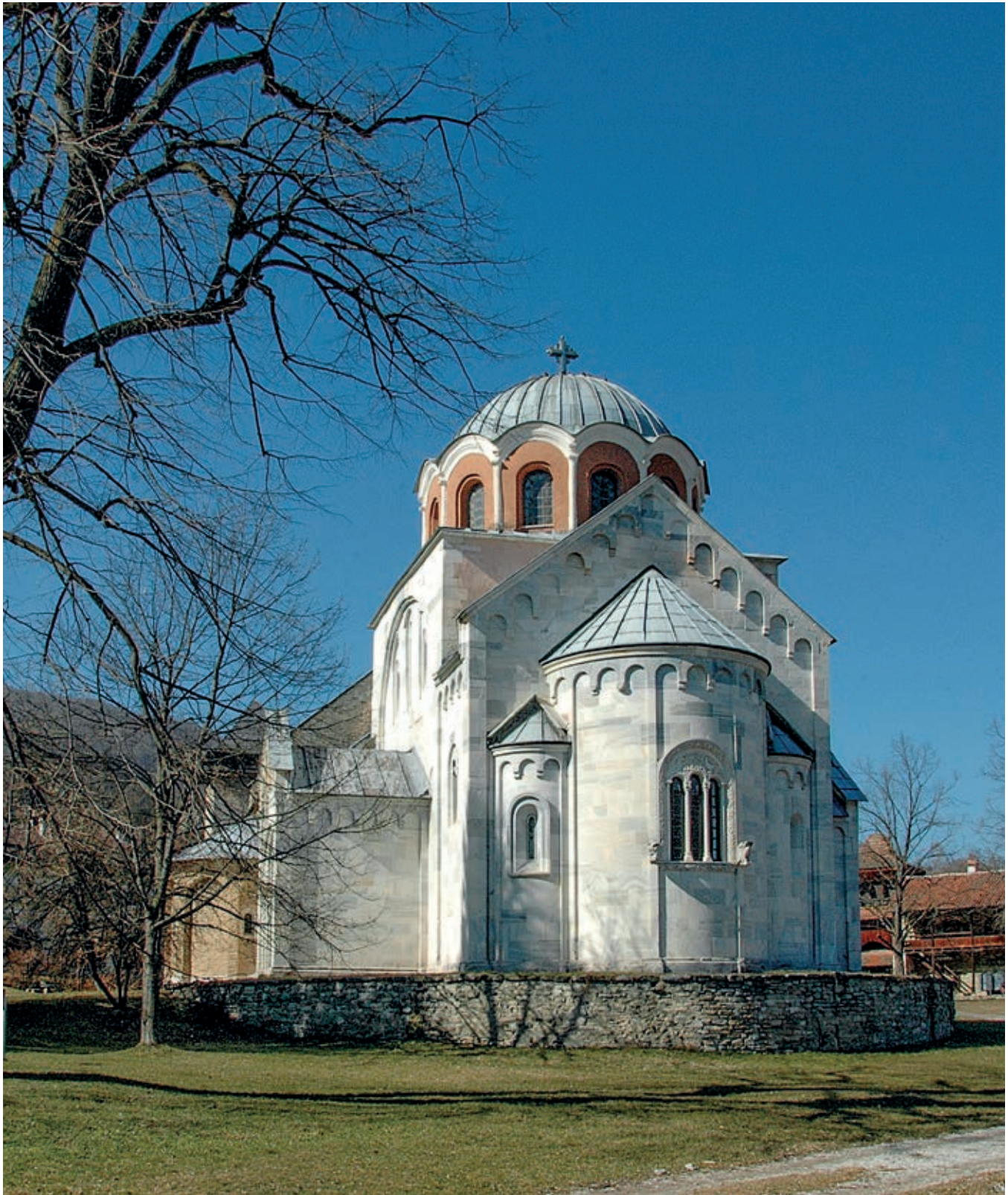

Fig. 153. Studenica monastery, Church of the Mother of God

monastery, as it did in Studenica.¹⁰ But, in Nemanja's foundation in that respect, the architectural model used was probably that of Mount Athos.¹¹ The Studenica monastery settlement, encircled by walls with the katholikon in the centre, was organised according to the ancient principles of the Byzantine cenobitic communities (fig. 152). Nevertheless, no suitable parallels can be found in the Byzantine world for its almost regular, circular shape. Therefore, the Studenica solution was interpreted as the particular expression of an autochthonous conception often imitated in the construction of later Serbian monasteries.¹²

* * *

The Church of the Mother of God in Studenica was conceived as Stefan Nemanja's final resting place, during his lifetime. Even though there is no mention of this in the hagiographic sources that give an account of the monastery's construction, the original function of the katholikon as a mausoleum is unquestionable. Eight years after Simeon's death and his funeral in Hilandar (February 13, 1199), Sava organised the translation of his body to Studenica, which was most probably completed on February 9, 1207.¹³ In Simeon's ktetorial biography, having described the translation of his body and its arrival in Hvosna, Sava mentions that Stefan and Vukan further conveyed their father's 'venerable body', saying: 'and they laid him to rest with great honours in this holy church in the grave which the blessed man had earlier made for himself'.¹⁴ The results of archaeological research in the western bay of the nave where the grave of the ktetor is situated confirm the data from hagiographies (fig. 91). The grave consisted of a marble sarcophagus whose original appearance can be reconstructed fairly accurately in spite of later reconstructions. It has reliably been established that it was made at the same time as the construction of the church.¹⁵

Bearing in mind the extraordinary significance of the rulers' tombs in the Middle Ages, both in the East and the West, there is no need to particularly emphasise the importance Studenica had as Simeon Nemanja's funerary church. So as to fulfill the monastery's function completely as the new sacral focus of the Serbian state,

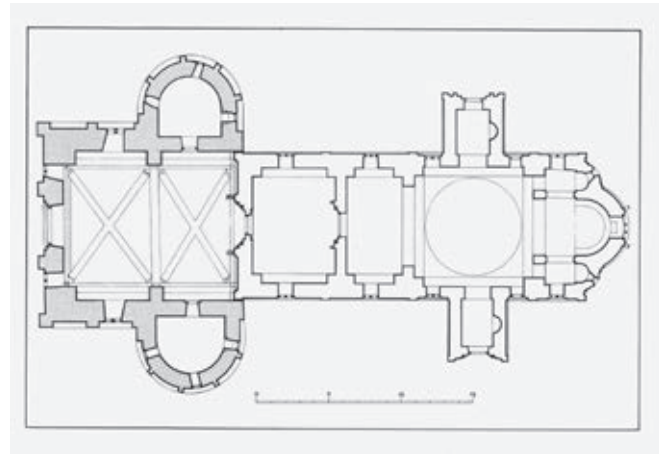

Fig. 154. Studenica monastery, Church of the Mother of God, ground plan

it turned out that one more important step absolutely needed to be taken. 'The dynasty that was evolving urgently required its progenitor to be its heavenly protector, as well'.¹⁶ The saintly cult of Simeon Nemanja was instituted with such an epochal and far-reaching goal. Apart from the primary, spiritual dimension, it is necessary to consider this hagiological phenomenon also in the light of its dynastic function, taking into account the fact that the 'cult of dynasts, linked with their graves, constituted the very core of the ruler's ideology'.¹⁷

The cult of St. Simeon only began to take shape in Studenica. The flowing of myrrh from Simeon's relics in Hilandar is not mentioned by his sons, Sava or Stefan the First Crowned, nor in the oldest *Prologue Hagiography* of St. Simeon, but only by less reliable hagiographic sources – the so-called *Hilandar Account of the Death of St. Simeon* – as well as by Domentijan and Teodosije. A careful reading of the data from those accounts and its precise contextualisation refutes the possibility of the exudation of myrrh in Hilandar.¹⁸ The process of 'canonisation' in Studenica unfolded gradually, in several phases. In Nemanja's biography written as an introduction to the *Studenica Typikon*, Sava mentions no word about his father being a saint.¹⁹ Actually, it does not belong to the hagiographic genre at all, even though it is often called

¹⁰ Миљковић, *Житија свейої Саве*, 123, with literature.

¹¹ Kandić, *Fonts for the Blessing of the Waters*, 65–66.

¹² Поповић С., *Крст у крују*, 50–64, 131–161.

¹³ Максимовић Љ., *О једини преноса Немањиних моштију*, 437–442.

¹⁴ *Свейи Сава. Сабрана дела*, 188/189.

¹⁵ Поповић Д., *Српски владарски гроб*, 25–31.

¹⁶ Максимовић Љ., *Владарска идеологија*, 130.

¹⁷ Поповић Д., *Српски владарски гроб*, 172.

¹⁸ Војводић, *Хиландарски гроб свейої Симеона*, 27–58; idem, *Први гроб свейої Симеона*, 15–37.

¹⁹ *Свейи Сава. Сабрана дела*, 148–191.

Fig. 155. Studenica monastery, Church of the Mother of God, altar triple-light window

Hagiography in editions and literature. In fact, it is a ktetorial biography. It was given a place at the beginning of the Studenica Typikon on the model of the second and third chapter of the Evergetis Typikon which briefly presented the biographical data about the founders, Paul and Timothy, and the circumstances surrounding that monastery's foundation.²⁰ In the same fashion, a note about Simeon's life, the foundation of the monastery and the ktetor's death (Chapters 2 and 3) were also entered in the Hilandar Typikon earlier, except that they were not at the very beginning of the text but, in keeping with the Evergetis model, were preceded by a theologically intoned prologue.²¹ By virtue of the fact that in the introductory chapter of the biography from the Studenica Typikon referring to the foundation of Studenica, Sava mentions the ktetorial charter written on the wall of the Church of the Mother of God, the assumption was that the typikon in its final form was not compiled till after the frescoes were completed in the monastery's katholikon (1209).²²

The announcement of Simeon Nemanja's sainthood commenced with the miraculous flowing of myrrh from his grave. If the said dating of the typikon is justified, it further means that the flowing of myrrh, which is not mentioned in that document, occurred the following year at the earliest, on the anniversary of Simeon's death, on the February 13, 1210.²³ Myrrh flowed from the sarcophagus, where, according to the most recent research, his remains were transferred from the tomb *in front of* that marble structure in which they had been temporarily interred.²⁴ According to the testimony of Stefan the First Crowned, which Teodosije later reiterates, myrrh also flowed from the ktetorial portrait of Simeon Nemanja, painted above his grave (fig. 160).²⁵ These miraculous events were followed by the liturgical formulation of Simeon's cult. First of all, stychyra were composed for the newly-acclaimed Serbian saint conjoined with the feast-day of St. Martinian, as sorts of fragments of the future *Service of St. Simeon*, the first edition of which came into being by 1213 and the final, shorter version, by the end of the third or fourth decade of the 13th century. The Grand Župan

Fig. 156. Studenica monastery, Church of the Mother of God, console

Stefan Nemanjić compiled the *Hagiography of St. Simeon* before 1216, and shortly afterwards, the *Prologue Hagiography* was written. The repertoire of hagiographic scenes in the accounts devoted to St. Simeon encompassed a series of mutually complementary qualities of the newly sanctified holy man, by means of ideas about the ruler-warrior and ruler-monk and myrrh-flowing saint, similar to St. Demetrios, right up to, ideologically, perhaps the most functional image of St. Simeon of Serbia as being in the 'likeness' of the Old Testament patriarchs and kings – Moses, David, Jacob and Joseph. Finally, the hagiographies contain descriptions of the miracles of St. Simeon,

²⁰ Historiography has not stressed that link sufficiently. Here, however, we cannot discuss it more thoroughly.

²¹ *Светии Сава. Сабрана дела*, 14–30; Живојиновић, *Хиландарски и Еверетидски типик*, 87.

²² Суботић, *Трећа жичка повеља*, 51; Миљковић, *Житија светіої Саве*, 129 (with the review of earlier opinions).

²³ Миљковић, *Житија светіої Саве*, 129.

²⁴ Поповић Д., Поповић М., *Мирошочиви гроб светіої Симеона*, 237–257.

²⁵ Миљковић, *Житија светіої Саве*, 129.

Fig 157 Studenica monastery, Church of the Mother of God, western portal

as the most significant manifestations of his saintliness, as well. In a word, the hagiographic accounts dedicated to the founder of the Nemanjić dynasty gave shape to the unique figure of a heavenly patron of the young Serbian state.²⁶ As a result of all of this, along with the Holy Cross which Simeon sent during his lifetime from the Holy Mount to Studenica,²⁷ the grave with his myrrh-flowing relics became the most important Studenica ‘reliquary’.

Besides the strict rules of monastic life and the liturgical order in the monastery, the Studenica Typikon clearly defined its status of self-governance. The clause from Chapter

²⁶ On all the said dimensions of the cult of St. Simeon in greater detail, v. Поповић Д., *О настанку кулџа свейої Симеона*, 54–73.

²⁷ Марјановић-Душанић, *Владарски знаци Сїефана Немање*, 80–84.

12 secured the autonomy of the monastery, according to which it was independent ‘of all those who have administered here and will be under no one’s jurisdiction except that of the only Exalted Mother of God Evergetis and the prayers of our blessed father and ktetor and those who serve as its hegoumenoi’. Accordingly, the monastery was entrusted to ‘him who reigns over this land’.²⁸

In the practical sense, under the said clause, Studenica was excluded from the authority of the Bishop of Ras. This, however, did not mean that the Studenica monastery’s autonomy, according to Sava’s specific idea, represented the embryo of the Serbian Church’s autocephaly.²⁹ The exclusion of Studenica from the jurisdiction of the local bishop was actually the consequence of the slightly altered translation of the source text model.³⁰ Chapter 12 of the Evergetis Typikon also prescribed independence from all authority – imperial, ecclesiastical or private – with the explanation that the monastery was under the authority of the Mother of God, the founder and the hegoumenos.³¹ Previously, Sava also introduced a very similar clause on autonomy from the *protos* and bishop in the Hilandar Typikon, while retaining the statement from the constitution of the Constantinopolitan monastery on autonomy from the emperor because it was also obtained in Hilandar, with the permission of the Byzantine *basileus*.³² The regulations on autonomy were actually entered in the compilations of a series of preserved (Middle) Byzantine monastery typika.³³ As a consequence of all this, the clause in question should in no way be interpreted as an expression of confrontation with the Raška bishop of the Greek Ohrid Archbishopric, that is, as anticipating the autocephalous status of the Serbian Church. It simply signified the achievement of the monastery’s special status. The inferred non-jurisdiction of the bishop, in any case, was also valid even after the acquisition of autocephaly. In the case that the clause on autonomy from the Raška bishop in the Studenica Typikon

²⁸ *Свейи Сава. Сабрана дела*, 136–139.

²⁹ For such a view cf. Петровић М. М., *Црквенодржавна идеологија*, 76–98; idem, *Сїуденички тїийик*, 11–41; idem, *Архимандрийско достїојансїиво*, passim.

³⁰ Strangely, this was not stressed in earlier considerations, cf. Петровић М. М., *Црквенодржавна идеологија*, 91–92; idem *Сїуденички тїийик*, 32–33.

³¹ *Le typikon de la Théotokos Evergétis*, 44/45–46/47; *The Hypotyposis of the Monastery of the Theotokos Evergetis*, 48–51, 175–176.

³² *Свейи Сава. Сабрана дела*, 64–69; Живојиновић, *Хиландарски и Еверейтїидски тїийик*, 91–95; eadem, *Истїорија Хиландара*, 72–73; Миљковић, *Хиландарски иїумански шїйай*, 127–132.

³³ Миљковић, *Хиландарски иїумански шїйай*, loc. cit, with examples and literature.

Fig. 158. Studenica monastery, Church of the Mother of God, western portal, lunette

had had a short-term aim – the alleged overlooking of the Greek ecclesiastical organisation – one would expect it to have been rescinded after 1219, in the new circumstances of the existence of a national church.

The clause about entrusting the monastery to the ruler, however, differs from the Evergetis model. Even so, it was not the fruit of Sava's design. Instead, the Serbian ruler in Studenica had already earlier inherited the ktetorial right, in keeping with the founder's wish, as Nemanja's words testify in the biography the heir to the throne dedicated to him ('as I handed over into your possession in writing the Church of the Holy Mother of God the Benefactress in Studenica, and to no one else, only to you and to your offspring after you').³⁴ Essentially, the admin-

istrative role of the ruler was expressed in the thirteenth chapter of the *typikon*, which regulated the manner of electing the *hegoumenos*/ archimandrite of Studenica. Participating in the ceremony of installing the leader of the monastery were the authorised bishop, the *hegoumenoi* of five Raška monasteries, and the 'sovereign lord of all the Serbian lands', from whose hands the *hegoumenos* received the pastoral staff.³⁵ The ruler's role in that ritual was undoubtedly based on the already established earlier practice. According to Sava's account in the introduction of the *typikon*, it is known that prior to his departure for Mount Athos, Simeon Nemanja 'selected' and 'appointed' the *hegoumenos* Dionisije.³⁶ Finally, according to the further instructions in the *typikon*, the bishop attached the

³⁴ *Стефан Првовенчани, Сабрана дела, 56/57.*

³⁵ *Свети Сава, Сабрана дела, 139–143.*

³⁶ *Ibidem, 168/169.*

Fig. 159. Studenica monastery, Church of the Mother of God, interior

other important insigne of dignity, the thigh-shield, to the archimandrite's left thigh. At the moment of writing the typikon, this was the Raška *vladika*, a hierarch of the Ohrid Archbishopric.³⁷

In all probability, it was Sava who was the first installed archimandrite of Studenica. In their biographies, Domentijan and Teodosije claim that Sava was promoted to that dignity in Thessaloniki, during a visit after the burial of Simeon Nemanja.³⁸ It seems, however, that one should not give credence to the said biographers. It has been

³⁷ Cf. Коматина И., *Црква и држава*, 264.

³⁸ Доментијан, *Живот Св. Саве и Живот Св. Симеона*, 112; Теодосије, *Житија*, 158–159.

shown that the rank of archimandrite was unknown on the Mount Athos in the medieval period, so it would have been quite extraordinary for it to have been conferred on Sava – whereby on Mt. Athos he would have become equal in significance to The *protos*.³⁹ Irrespective of the way it had been acquired, the title of archimandrite would have implied authority over the broader monastic community in Serbia. In Sava's case, this high-ranking monastic dignity perhaps may have given him authority over all the monasteries in his fatherland.⁴⁰ Data on the honorary status of the hegoumenos of Studenica, i.e. his primacy in relation to the superiors of the other Raška monasteries could substantiate such an interpretation. This is known on the basis of the earlier mentioned clause regarding his enthronement ('who will be the archimandrite among the hegoumenoi and the shepherd of his flock').⁴¹

The rank of archimandrite and Sava's work based on it, as the continuation of his endeavours commenced in Hilandar, had a crucial bearing on the subsequent development of the Serbian Orthodox monasticism and liturgical life, i.e. 'the people's Church' – in its linguistic-ethnic sense, though not in terms of its status. An important *prerequisite* was acquired in this way for the future autocephaly of the Serbian Church, but in the procedural and organisational sense, the earlier mentioned clauses of the Studenica Typikon did not have any fundamental connection with the autonomy of the Serbian Church.

* * *

According to the fragmentarily preserved ktetorial inscription on the circle of the drum beneath the dome, the painting of the Studenica katholikon is known to have started in the year 1208/1209. The inscription mentions the monk (not *saint*) Simeon as the founder of the monastery, and the name of the 'grand prince' Vukan is also preserved. Undoubtedly, the name of his younger brother Grand Župan Stefan was inscribed before the name of the grand prince. The inscription ends with the supplicatory words of 'Sava the sinful', the supervisor of the painting works.⁴² Fragments of the figures of Stefan the First Crowned and Vukan from the time of painting the Church of the Mother of God have been preserved

³⁹ Миљковић, *Житија святої Саве*, 113.

⁴⁰ Ibidem, 114, p. 356.

⁴¹ *Свети Саво, Сабрана дела*, 140/141.

⁴² For the most recent edition of that inscription, with a complete bibliography cf. Судотих et al., *Найтииси*, 35–44.

Fig. 160. Studenica monastery, Church of the Mother of God, ktitorial portrait of Simeon Nemanja (1568)

Fig. 161. Studenica monastery, Church of the Mother of God, Crucifixion

to this day. Their representative portraits were at one time painted within the ktetorial composition on the gate-tower of the monastery. Simeon Nemanja and Archimandrite Sava are assumed to have been portrayed within that group representation, too.⁴³

The painting of the Church of the Mother of God was thoroughly renewed in 1568. Then, as was convincingly demonstrated on several occasions, the painters for the most part adhered to the original iconographic pro-

gramme and so the initial arrangement of the frescoes can be reconstructed, almost, with absolute certainty.⁴⁴ The dome, the altar, the vaults and the higher zones of the walls in the church nave were decorated in keeping with the traditions of Byzantine monumental painting. The intrados of the dome where there is no fresco painting today consisted of the image of Christ Pantokrator,

⁴³ Миљковић, *Сликарство западне улаза*, 183–187.

⁴⁴ For the fullest and most reliable review of the iconographic repertoire cf. Тоцић, *Фреске*, 137–156.

Fig. 162. Studenica monastery, Church of the Mother of God, Crucifixion, detail

Fig. 163. Studenica monastery, Church of the Mother of God, Crucifixion, detail

and beneath it on the drum were figures of the prophets.⁴⁵ The surface of the pendentives, as expected, depicted the images of the Evangelists (fig. 166), and positioned in between them were representations of the *Acheiropoietia* images of Christ (*Mandyllion*, *Kerameion*). The conche of the altar apse was occupied by an image of the Mother of God of the Sign with the Infant Christ, being flanked by the archangels. Below were scenes of the Eucharist and the Officiating Bishops (figs. 164, 165), and in the vault of the altar, the Ascension of Christ. Distributed on the wall surfaces of the prothesis and the diakonikon were figures of the holy deacons and archpriests. The vaults

⁴⁵ Чанак-Медић, Поповић, Војводић, *Манасџир Жича*, 194 (Д. Војводић).

and the highest zones of the walls beneath the space of the dome were occupied by scenes of the Great Feasts and the walls of the narthex, with the Last Judgement and scenes from the cycle of the Passion of Christ. Old Testament scenes (Abraham's Sacrifice, the Prophet Elijah's Ascent to the Heavens, the Three Youths in the Furnace, the Repentance of David) and two group compositions of martyrs (the Forty Martyrs of Sebaste, the Seven Sleepers of Ephesus) were painted on the vaults and the highest zones of the walls in the lateral vestibules. In the second and third register of the space beneath the dome and the western bay were the figures of martyrs and holy monks. The zone of standing figures on the lateral walls of the nave, proceeding from the east, were filled with the images of saintly warriors, monks and physicians, and in

the vestibules were groups of standing figures of the holy hymnographers (southern), and hierarchs and monks (northern). On the western wall, beneath the Crucifixion (figs. 161–163, 167), were the fresco icons of Sts. Peter and Paul, St. Clement of Rome and St. James, the brother of the Lord Jesus, and the first zone of the narthex was occupied by the image of the Archangel Michael, the portrait of Nemanja's wife Anna-Anastasia, bowing in reverence before the Mother of God, and figures of renowned monks and anchorites. The ktetorial composition, as previously mentioned, was painted on the southern wall of the western bay, above Simeon's sarcophagus.

Sava's role in shaping the iconographic programme of the Church of the Mother of God in Studenica was duly noted and reliable arguments made the case for it long ago.⁴⁶ This is most clearly identified when considering some saintly figures in the lowest zone of the nave. One can recognise it in the choice of saints painted beside the altar partition – the patron of the dynasty, St. Stephan (fig. 84), and St. Nicholas, highly revered by the Nemanjić family; John the Baptist (fig. 86) and St. Sabbas of Jerusalem (fig. 87), whom Sava regarded as his anchoritic model, both on the lateral pilasters in the space beneath the dome;⁴⁷ as well as in the disposition of the figures of Varlaam and Joasaph, who were depicted along with the image of the Mother of God of 'Studenica' near the thrones of the hegoumenos and the ruler.⁴⁸ Sava's initiative is also felt in the unique iconography of the ktetorial composition. On this fresco, re-painted in 1568, is the Mother of God, leading the monk Simeon, who holds a model of the endowment in his hands, towards Christ (fig. 160). Painted on the founder's head, which is hooded, ruler's crown, which is the reason why scholars have accepted that in this way the figure of the dynastic founder was designed to resemble the iconography of the legendary Indian prince, Joasaph, who renounced secular power in order to dedicate himself to a life of spiritual rigour.⁴⁹ The choice of the surrounding monastic figures reveals the wish to place a kind of stress on the ascetic dimensions of the ktetor's personality. Finally, there is no cause to doubt the notion that the neighbouring scenes of the

Great Feasts were wisely arranged exactly according to Sava's concept so as to obtain a funerary and eschatologically intoned thematic ensemble. This refers particularly to the scene of the Myrrh-bearers at Christ's sepulchre – that is, the scene of the Resurrection of Christ – painted exactly above the portrait above Simeon's grave.

In terms of style, the frescoes in the Church of the Mother of God are to be singled out as one of the most representative fresco ensembles from the beginning of the 13th century, across the whole of the Byzantine world.⁵⁰ This painting – most notable for the composition of the Crucifixion, and an unparalleled achievement of Byzantine visual expression (fig. 161) – has been attributed to the painters who arrived in Raška from one of the leading Byzantine city centres, most likely Constantinople or Thessaloniki. Those anonymous Greek masters have left wall paintings of exceptional quality. In them, they memorialised figures of extraordinary serenity, inner strength and refinement. The earliest Studenica painting demonstrates more beautifully than in any other monument of contemporary Byzantine art the break with the traditions of the former, so-called *Kommenian* language of painting, marked by the dominance of a specific graphic mannerism. Since long ago, it has been the belief among those well-versed in the wall painting of Studenica that credit is also due to the head of the monastery at that time for choosing the Studenica zographs. Thus, it happened that in a monastic settlement on the periphery of the Byzantine civilisation, Sava's ecclesiastical and state activity – practically, of laying the foundations of the autonomous Serbian Orthodox Christian culture – coincided with the beginnings of the magnificent, monumental style of 13th century Byzantine art.

All the scenes and the individual figures in the Church of the Mother of God are accompanied by Serbian Slavonic inscriptions. Since the inscriptions on the frescoes in Nemanja's earlier endowment, Đurđevi Stupovi, were in the Greek language and given that Studenica was in the district of the Greek Ohrid Archbishopric, the Serbian signatures in the Church of the Mother of God are interpreted in historiography as an expression of particular courage on the part of the creator of the programme.⁵¹ Meanwhile, however, the fact was overlooked that the Serbian

⁴⁶ Ђурић, *Свети Сава и сликарство његовој доба*, 246–248.

⁴⁷ On the said figures, v. article by D. Preradović and Lj. Milanović in this volume.

⁴⁸ About this, with a reconstruction of the said thrones and all the relevant literature, cf. Радујко, *Трајкови престола*, 47–64.

⁴⁹ Ђорђевић, *Свети Симеон Немања као нови Јоасаф*, 425–435; Тођић, *Ктиторска композиција*, 35–45, where the changes in the ktetorial composition and its surroundings during reconstruction in the 16th century are discussed.

⁵⁰ More about the style of the frescoes of the Mother of God in the article by B. Todić in this volume.

⁵¹ Ђурић, *Свети Сава и сликарство његовој доба*, 246 ('it may even be that the Serbo-Slavonic inscriptions in Studenica were the reverberation of several years of preparation for the autocephaly of the Serbian Church'); idem, *Византијске фреске*, 32.

Fig. 164. Studenica monastery, Church of the Mother of God, the Officiating Bishops, St. John Chrysostom

Fig. 165. Studenica monastery, Church of the Mother of God, the Officiating Bishops

inscriptions in Studenica had appeared even in Nemanja's time, as attested by the inscriptions on the sculptures of the Mother of God and the archangels in the tympanon of the main portal.⁵² Indeed, it is very likely that Serbian inscriptions in the Raška churches existed earlier, too, as shown by the quite recently discovered fragments of frescoes in the Church of St. John in Črnča, in the village of

Zaton on the River Lim, painted probably in the time of Prince Miroslav.⁵³ Moreover, one should bear in mind the circumstance that the Serbian language at the end of the 12th century was used in the liturgy, testimony of which are the preserved liturgical books such as the *Miroslav*

⁵² Бошковић, Чанак-Медић, *Архитектура Немањиној доба I*, 100, fig. 17.

⁵³ Поповић Б., *Фрајмети фресака*, 361–366, where reference is made to the Graeco-Serbian inscriptions on the frescoes in the kellion of St. Petar of Koriš, from the end of the 12th and beginning of the 13th century. For more about these painting v. chapter by T. Starodubcev in this volume.

and the so-called *Vukan gospels*, and that the question of language did not arise in the disputes with the Ohrid Archbishopric after 1219.⁵⁴ Therefore, the Serbian inscriptions in Studenica – written out, without question, in keeping with Sava's wishes – need not necessarily be understood as an expression of breaking what had until then been an inviolate rule. They are, rather, evidence of the authentic need of the designer of the programme – or, the lack of this need in earlier painting enterprises – to bring the scenes of religious history and the numerous figures of those who had been pleasing to God closer to the local, Serbian flock, whose shepherd, according to the earlier mentioned words from Chapter 13 of the typikon, was the archimandrite of Studenica. This was, in other words, a practically 'manifest' sign of the maturity of the Serbian community and its desire to join in the family of Christian peoples and, in such an explicit, even though symbolic way. It seems that only if regarded from such a less juridical aspect is it possible to understand the Serbian inscriptions in Studenica in their true scope and achievement.

* * *

Viewed in all its aspects, which have been examined here only briefly, the Monastery of Studenica represents a fundamentally important ecclesiastical-state and cultural-artistic monument of the Serbian Middle Ages. In the artistic sense, the Studenica architectural solutions and particular features of its thematic programme long served as a model in later Serbian art.⁵⁵ The autonomy of Studenica and the administrative role of the Serbian ruler were an important component in regulating the status of

the monastery after the church gained its autocephaly in the year 1219 by means of the formation of the group of 'royal monasteries'. They were excluded from episcopal authority but the power to 'appoint priests' for their estates and for 'all other spiritual advice' now belonged to the Serbian archbishop. He appointed the hegoumenoi of those monasteries, who received their 'sceptres' from the hands of the Serbian king.⁵⁶ From its beginnings in Hilandar, Sava's work on the formation of the Serbian monastic community and the strict rules governing its life, as well as encouraging the development of Serbian liturgical literature were continued in Studenica according to the same programmatic principles. Beneath the vaults of the church from whose wall surfaces saintly men 'addressed' their flock with messages on scrolls written in Serbian Cyrillic, the evangelisation of the Serbs began in the full sense of the word in the language of the people. In terms of importance for the development of the Serbian spiritual, social, cultural and political identity in the Middle Ages, Studenica's sacral and political meaning, in other words, its function as 'Ark of the Covenant of the Serbian people'⁵⁷ is linked with the missionary significance of the monastery. The cult of the founder of the sacred dynasty, later additionally celebrated with the construction of a parekklesion dedicated to St. Simeon of Serbia along the southern wall of the monumental exonarthex,⁵⁸ radiated powerfully from the Studenica Lavra, representing a potent, spiritually and ideologically very effective, sacred foundation and vertical for Serbian statehood to endure amid the multitude of challenges in later times.

⁵⁶ *Стефан Првовенчани. Сабрана дела*, 118/119. Cf. Поповић С., *Крст у крују*, 38–39.

⁵⁷ Cf. Ђурић, *Студеница – Скинџа*, 15–19.

⁵⁸ For a most recent reflection on the painted programme of that chapel, with the hagiographical cycle of St. Simeon, cf. Todić, *Opening Scene*, 517–524.

⁵⁴ Миљковић, *Житија светої Саве*, 128–129, п. 411.

⁵⁵ Cf. chapters by M. Čanak-Medić, B. Todić and D. Pavlović, in this volume.

CHRONOLOGY

c. 780–800	Reign of Serbian Prince Višeslav.	1089	Diocese of Bar elevated to archdiocese.
c. 800–820	Reign of Serbian Prince Prosigoj.	1094	Meeting of Emperor Alexios Komnenos and Ras Župan Vukan.
c. 850	Battles against Bulgarians successfully fought by Prince Vlastimir and in later years also by his sons Mutimir, Strojimir and Gojnik.	1113–1199	Stefan Nemanja.
c. 820–851	Reign of Serbian Prince Vlastimir.	1118–1143	Reign of Emperor John II Komnenos.
851–891	Reign of Serbian Prince Mutimir.	c. 1122	Emperor John Komnenos seizes Ras.
867–886	Reign of Emperor Basil I.	1127	During the Byzantine-Hungarian war, Serbs seize the fortress of Ras. Grand Župan Uroš I marries his daughter Jelena to the Hungarian heir to the throne, the future king Bela the Blind.
854	Bulgarian Khan Boris attacks Serbia. After conclusion of peace, prisoners of war exchanged at Ras, when the place is first mentioned as a settlement, fort or region.	1129	Byzantine army seizes Ras and Grand Župan Uroš I recognises the supreme authority of the Emperor, pledging to provide him with troops.
between 867 and 874	Conversion to Christianity of the Serbian ruling family by the ecclesiastical centres on the Adriatic coast. Serbian princes recognise the supreme power of the Emperor.	1143–1180	Reign of Emperor Manuel I Komnenos.
892–917	Reign of Serbian Prince Petar Gojniković.	1147	Two large Crusader armies, led by German Emperor Konrad III and French King Louis VII, pass through Serbia, along the military road from Belgrade to Constantinople.
913–959	Reign of Emperor Constantine VII Porphyrogenetos.	1166–1196	Reign of Grand Župan Stefan Nemanja.
c. 926	Temporary occupation of Serbia, until 927, by the Bulgarian army led by Tsar Simeon.	1172	Stefan Nemanja's attempt to renege on his allegiance to Byzantine authority fails. Manuel I Komnenos captures the grand župan, who marches in the emperor's triumphal procession on the streets of Constantinople.
c. 933–c. 950	Reign of Prince Časlav.	1174–1236	Rastko (Sava) Nemanjić.
c. 950	Dubrovnik diocese elevated to archdiocese, with jurisdiction over the regions of Serbia, Travunia and Zachlunia.	1180–1183	Reign of Emperor Alexios II Komnenos. Following his assassination, Stefan Nemanja refuses to recognise the authority of the new emperor, Andronikos I Komnenos, and begins to seize control of Byzantine territories.
1018	Following the collapse of the Bulgarian Empire, Byzantine Emperor Basil II establishes the Katepanate of Bulgaria and Theme of Serbia.	1185–1195	Reign of Emperor Alexios III Angelos.
1019–1020	Byzantine Emperor Basil II designates the territorial size of the Archbishopric of Ohrid, also comprising the Bishopric of Ras.	1189	During the Third Crusade, Stefan Nemanja and Friedrich Barbarossa meet at Niš and discuss forming an alliance.
1039–1042	Prince Vojislav seizes control of Serbia and Dioclea, and subsequently of Travunia and Zachlunia.	1191	In a battle on the South Morava, the Serbian army is defeated by Byzantium. Nemanja returns a small number of conquered territories to the Byzantine emperor and his middle son and heir, Stefan, marries the emperor's niece Eudokia.
1064	Hungarians seize Byzantine Belgrade.	c. 1192	Rastko Nemanjić goes to Mount Athos, takes monastic vows and changes his name to Sava.
1072	Aborted uprising against Byzantine rule in the theme of Bulgaria. The rebels proclaim Bodin, son of Prince Mihailo of Dioclea, Tsar of Bulgaria.		
1077	King Mihailo of Dioclea seeks the papal flag from Pope Gregory VII.		
c. 1085	King Bodin of Dioclea seizes the region of Ras and appoints Vukan and Marko to govern it.		

1195–1203	Reign of Emperor Alexios III Angelos.	1314	King Milutin captures, nearly blinds and exiles his son Stefan Dečanski because of the latter's revolt against his authority. Stefan with his sons spends nearly seven years in Constantinople.
1196	Stefan Nemanja abdicates in favour of his son Stefan, now a nephew-in-law of the Byzantine emperor, and withdraws to the Monastery of Studenica as the monk Simeon, and subsequently to Mount Athos, the following year.	1321–1331	Reign of Stefan Uroš III Dečanski.
1198	The monks Simeon and Sava reconstruct the Hilandar monastery on Mount Athos.	1324–1337	Administration of Serbian Archbishop Danilo II.
1196–1227	Reign of Stefan Nemanjić.	1328–1341	Reign of Andronikos III Palaiologos.
1204	Fourth Crusade. The Crusaders seize Constantinople and divide the Byzantine Empire.	1330	Battle of Velbuzhd – victory of the Serbian army led by Stefan Dečanski over Bulgarian Tsar Michael. Stefan Dušan, the young king, demonstrates great courage in battle.
1204–1261	Empire of Nicaea. The house of Nemanjić considers it to be the successor to the old Empire.	1331–1355	Reign of King Stefan Dušan.
1204–1221	Reign of Nicaean Emperor Theodore I Laskaris.	1334	King Dušan conquers regions in central Macedonia, including Ohrid and Prilep.
1217	Coronation of Stefan Nemanjić as the first crowned king 'of all the Serbian and maritime lands' – by legates sent to him by Pope Honorius III.	1341–1354	Civil war in Byzantium, between the regents of the under-aged John V Palaiologos, and John Kantakouzenos, who proclaims himself emperor and protector of the Palaiologoi.
1219	Consecration of Archimandrite Sava Nemanjić as the first archbishop 'of all Serbian and maritime lands' in Nicaea; the Ecumenical Patriarch and the Council in Nicaea give the Serbian Archbishopric the right to autocephaly. The Monastery of Žiča becomes the seat of the archbishop and the coronation church.	1341–1391	Reign of John V Palaiologos.
1221–1254	Reign of Nicaean Emperor John III Vatatzes.	1342	Alliance between John Kantakouzenos and King Dušan. The king's conquests in south-western Macedonia and northern Epiros.
1236	Archbishop Sava dies in the Bulgarian town of Trnovo; the following year his relics remains are transferred to the Monastery of Mileševa.	1343	Alliance of regents with King Stefan Dušan, who, from that time, in his traditional title of ruler 'of all the Serbian and maritime lands' adds 'of the Greek lands'.
1243–1276	Reign of King Stefan Uroš I.	1345	King Dušan seizes control of Serres, south-eastern Macedonia and Mount Athos.
1259–1282	Reign of Michael VIII Palaiologos.	end of 1345 / beginning of 1346	King Dušan proclaims himself as the emperor of Serbia and part of the Byzantine Empire; he most often uses the title 'vasilevs and avtokrator of Serbia and Romania' (in Greek) and 'emperor of the Serbs and Greeks' (in the Serbian language).
1261	Restoration of the Byzantine Empire at Constantinople.	1346	Imperial coronation of Stefan Dušan in Skopje. The Serbian Church is elevated to the status of a patriarchate, and Archbishop Joanikije is consecrated as the first Serbian patriarch.
1274	King Uroš rejects the Union of Lyon.	1347–1354	Reign of John V Kantakouzenos.
1276–1282	Reign of King Stefan Dragutin.	1347	Emperor Dušan takes control of Epiros.
1282–1328	Reign of Andronikos II Palaiologos.	1348	Emperor Dušan takes control of Thessaly.
1282	At the Council of Deževno, King Dragutin abdicates in favour of his brother Milutin and receives his own, separate lands.	1349	Dušan's Code proclaimed at a state assembly in Skopje. (The Code is later amended and proclaimed at an assembly in Serres in 1354).
1282–1321	Reign of King Stefan Uroš II Milutin.	1352	Constantinopolitan Patriarch Kallistos and the Synod pronounce an anathema against Emperor Dušan and Patriarch Joanikije and the Serbian bishops (the so-called Kallistos' Anathema) because of Dušan's coronation as Byzantine Emperor and the raising of the Serbian Church to the status of a patriarchate.
1284	Hungarians grant Dragutin governance of northern Serbia and north-eastern Bosnia. Belgrade comes under Serbian rule for the first time.	1352	The Battle at Demotika, in which John Kantakouzenos and the Turks defeat the supporters of Emperor John V Palaiologos, the Serbs and the Bulgarians.
c. 1291	Kuman-Tatar invasion of Serbia; Žiča is burned down. The seat of the Serbian Archbishopric is moved to Peć.		
1298–1299	Byzantine-Serbian negotiations. Peace is concluded in 1299 and strengthened by the marriage between King Milutin and Simonida, the daughter of the emperor, Andronikos II Palaiologos. Milutin's conquests till then, the most important among them, northern Macedonia with Skopje, are recognised in the form of a dowry.		

1354	Turks seize the city of Gallipoli, and establish their first stronghold in Europe.	1459	Smederevo falls to the Turks, and the end of the Serbian medieval state.
1355	Emperor Dušan dies of unknown causes. The dissolution of his state soon leads to an epoch of internecine conflict among the numerous regional overlords.	1463	Turks seize control of Bosnia.
1355–1371	Reign of Emperor Stefan Uroš.	1471	Hungarian King Matthias Corvinus awards Vuk Branković the title of despot. The restored despotate in Srem becomes a kind of military frontier between the Christian and Ottoman worlds.
1365	Vukašin Mrnjavčević receives the title of king and becomes the co-ruler of Emperor Uroš.	1486	Đorđe Branković appointed despot in Srem.
1371	Battle of the Maritsa; King Vukašin and Despot Uglješa Mrnjavčević are killed. Vukašin's son Marko, until then the 'young king' gains the title of king. With the death of Emperor Uroš, the male line of the Nemanjić family is extinguished.	1490	Đurađ Crnojević becomes the Lord of Zeta.
1372–1389	Reign of Prince Lazar Hrebeljanović.	1502	With the death of Despot Jovan, the male line of the house of Branković is extinguished.
1375	Reconciliation of the Serbian and the Byzantine churches. The Ecumenical Patriarchate gave absolution Dušan, Uroš, Joanikije and the bishops; the Peć archbishop's title of patriarch is recognised in internal communication, and Dušan's title of the Emperor of Serbia is posthumously recognised.	Early 16 th century	Having taken monastic vows, Đorđe Branković, now the monk Maksim, becomes the Metropolitan of Belgrade.
1376–1379	Reign of Andronikos IV Palaiologos.	1520–1566	Reign of Turkish Sultan Suleiman the Magnificent.
1377	The Bosnian ban Tvrtko I Kotromanić is crowned as the king of the Serbs, Bosnia, the Pomorje (maritime) and western lands.	1521	A major Turkish offensive. Belgrade seized along with other cities and part of the Serbian population is carried away to Istanbul.
1389	The Battle of Kosovo; death of Prince Lazar and Sultan Murad.	1526	The Battle of Mohacs. Following the defeat of Hungary and the death of King Vladislaus, the Turks establish a stronghold in Central Europe.
1391–1425	Reign of Manuel II Palaiologos.	1529	Sultan Suleiman the Magnificent's first campaign against Vienna. In order to put up a front against the Turks, Serbs are settled along the Austrian-Turkish border.
1395	The Battle at Rovine; King Marko and Despot Konstantin Dejanović, the vassal of the Ottoman Sultan Beyazid, are killed.	1541	Hungary falls to the Turks.
1402	The Battle of Angora, in which Stefan Lazarević fights as the vassal of Sultan Beyazid. On his return from the battlefield, in Constantinople the Byzantine emperor awards him the highest title, that of 'despot'.	1557	The Patriarchate of Peć restored.
1402–1427	Reign of Despot Stefan Lazarević.	1592	The fall of the city of Bihać to the Turks marks the end of Turkish conquests in Bosnia, Herzegovina, Croatia, Slavonia, and Dalmatia.
1403–1404	Belgrade becomes the capital of the Serbian state (till 1427).	1594	As a result of an uprising against the Turks in the Banat, Sinan-pasha has the relics of Saint Sava transferred from the Mileševa monastery and burned in Belgrade.
1425–1448	Reign of John VIII Palaiologos.	1595–1610	Intensive settling of Serbs in Slavonia and Croatia. The Military Frontier created.
1428–30	The building of Smederevo, the new capital of the Serbian state.	1614–1647	Administration of the Serbian Patriarch Pajsije.
1439	Despot Đurađ rejects the Florentine Union. Smederevo falls the first time.	1630	Austrian Emperor Ferdinand II passes the Statutes, which provide for the special status of the Serbs living in the territory of the Military Frontier.
1440	First Ottoman siege of Belgrade (ruled by Hungary).	1683	Aborted Turkish siege of Vienna.
1449–1453	Reign of Constantine XI Dragases Palaiologos.	1683–1699	The Great (Viennese) War waged against the Turks by the Holy League – an alliance of Austria, the Roman Curia, Poland and Venice – is of crucial importance for the history of the Serbs.
1453	May 29th Turks seize Constantinople. Sultan Mehmed II makes a ceremonial entry into the city, which becomes the capital of the Ottoman Empire – Istanbul.	1689	After the withdrawal of the Austrian army from Skopje and its defeat at Kačanik, the Turks launch a counteroffensive, followed by retaliation and devastation. The majority of the Serbian population, led by Patriarch Arsenije III Črnjojević, withdraw to the territories north of the Sava and Danube rivers, which become part of the Austrian Empire after the Treaty of Karlowitz in 1699.
1455	Turks seize Novo Brdo.		
1456	Second Ottoman siege of Belgrade (ruled by Hungary).		

BIBLIOGRAPHY

- АП = Археографски прилози, Београд
- ВИИНЈ = *Византијски извори за историју народа Јуџославије*, I–VI, Београд 1955–1986.
- Глас САНУ = Глас Српске академије наука и уметности, Београд
- Глас СКА = Глас Српске краљевске академије, Београд
- ГСУД = Гласник Српског ученог друштва, Београд
- ГСНД = Гласник Скопског научног друштва, Скопље
- ГГБ = Годишњак града Београда, Београд
- ЗМПУ = Зборник Музеја примењене уметности, Београд
- ЗМСЛУ = Зборник Матице српске за ликовне уметности, Нови Сад
- ЗНМ = Зборник Народног музеја, Београд
- ЗРВИ = Зборник радова Византолошког института, Београд
- ЗФФ = Зборник Филозофског факултета, Београд
- ЗЗСК = Зборник заштите споменика културе, Нови Сад
- ИГ = Историјски гласник, Београд
- ИСН = *Историја српског народа* I–III, Београд 1981–1983.
- ИЦГ = *Историја Црне Горе*, I–III, Титоград 1970.
- ИЧ = Историјски часопис, Београд
- ЛССВ = *Лексикон српског средњег века*, edd. С. Ђирковић, Р. Михаљчић, Београд 1999.
- ПКЈИФ = Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Београд
- СКМ = Старине Косова и Метохије, Приштина
- ССА = Стари српски архив, Бања Лука – Београд
- ССРЛ = *Стари српски родослови и летиписи*, ed. Љ. Стојановић, Сремски Карловци 1927.
- ХЗ = Хиландарски зборник, Београд
- ССЗН = *Стари српски записи и нађиписи*, I–VI, ed. Љ. Стојановић, Београд 1902–1926.
- ВФ = *Byzantinische Forschungen*, Amsterdam
- ДОР = *Dumbarton Oaks Papers*, Washington, D.C.
- СА = *Cahiers archéologiques*, Paris
- GRS = *Gesta regum sclavorum*, I–II, ed. Т. Живковић, Београд 2009.
- GZMBiH = *Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine*, Sarajevo
- JÖB = *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik*, Wien
- ODB = *The Oxford Dictionary of Byzantium*, I–III, ed. А. Р. Kazhdan, New York – Oxford 1991.
- PPUD = *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, Split
- Radovi IPU = *Radovi Instituta za povijest umetnosti*, Zagreb
- REB = *Revue des études byzantines*, Paris
- SHP = *Starohrvatska prosvjeta*, Split
- ΔΧΑΕ = *Δελτίον της Χристиανικής Αρχαιολογικής Εταιρίας*, Αθήνα
- Акопян, *Миниатюра Васпуракана* = Г. Акопян, *Миниатюра Васпуракана XIII–XIV вв.*, Ереван 1989.
- Алексеев, *Сербская традиция* = А. А. Алексеев, *Сербская традиция славянского евангелия*, in: *Словенско средњовековно наслеђе. Зборник посвећен професору Ђорђу Трифунувићу*, Београд 2001, 35–43.
- Амиранашвили, *Грузинская миниатюра* = Ш. Амиранашвили, *Грузинская миниатюра*, Москва 1966.
- Андрејевић, *Манастир Мошћаница* = А. Андрејевић, *Манастир Мошћаница под Козаром*, *Старинар* н. с., 13–14 (1962–1963) 163–175.
- Андрејевић, *Пређварање цркава у џамије* = А. Андрејевић, *Пређварање цркава у џамије*, ЗМСЛУ 12 (1976) 98–117.
- Антоновић, *Оснивачка џовеља Балише III Балишића* = М. Антоновић, *Оснивачка џовеља Балише III Балишића манастиру Свештој Николе на Прасквици*, ССА 5 (2006) 207–227.
- Архиејиској Данило II, *Живоји краљева* = *Архиејиској Данило II и његови насјављачи, Живоји краљева и архиејискоја српских*, предео Л. Мирковић, Београд 1935.
- Архиејиској Данило II и његово доба = *Архиејиској Данило II и његово доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1991.

- Атанасовски, *Паг Херцејовине* = В. Атанасовски, *Паг Херцејовине*, Београд 1979.
- Афанасьева, «Толковая служба» = Т. И. Афанасьева, *Состав, источники и этапы формирования «Толковая служба»*, Лингвистическое источниковедение и история русского языка (2006–2009), Москва 2010, 58–80.
- Афанасьева, *Южнославянские переводы* = Т. И. Афанасьева, *Южнославянские переводы литургии Иоанна Златоуста в службениках XI–XV. вв. из российских библиотек*, in: *Многократните преводи в јужнославянското средновековие*, ed. Л. Тасева et al., Софија 2006, 253–266.
- Аџиевски, *Пелагионија* = К. Аџиевски, *Пелагионија во средној век*, Скопје 1994.
- Бабић, *Владарске инсијније* = Г. Бабић, *Владарске инсијније кнеза Лазара*, in: *О кнезу Лазару*, edd. И. Божић, В. Ј. Ђурић, Београд–Крушевац 1975, 65–79.
- Бабић, *Српски зајиси* = Г. Бабић, *Српски зајиси у ирчком четворојеванђељу бр. 131 из Чикаја (САД)*, ЗЛУМС 8 (1972) 361–371.
- Бабић, *Иконографски програми живописа* = Г. Бабић, *Иконографски програми живописа у иријрајмама црква краља Милутина*, in: *Византијска уметност почетком XIV века*, ed. С. Петковић, Београд 1978, 105–126.
- Бабић, *Краљева црква* = Г. Бабић, *Краљева црква у Сјуденици*, Београд 1987.
- Бабић, *Литургијски текстови* = Г. Бабић, *Литургијски текстови исписани на живопису айсице Свештих Ајосиола у Пећи – Мојуноси њиховој рестиаурисања*, ЗССК 18 (1967) 75–84.
- Бабић, *Лонин у Пиви* = Г. Бабић, *Лонин у Пиви*, in: *Четиријесет година манастира Пиве*, ed. Ј. Р. Бојовић, Титоград 1991, 77–89.
- Бабић, *Низови иориреја* = Г. Бабић, *Низови иориреја српских епископа, архиепископа и иријрајаха у зидном сликарству (XIII–XVI в.)*, in: *Сава Немањић – Свешти Сава. Историја и предање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 319–340.
- Бабић, *О живописаном украсу олтара српских ирејада* = Г. Бабић, *О живописаном украсу олтара српских ирејада*, ЗМСЛУ 11 (1975) 3–41.
- Бабић, *О композицији Усења* = Г. Бабић, *О композицији Усења у Бојородиној цркви у Сјуденици*, *Старинар* н. с., 13–14 (1965) 261–265.
- Бабић, *Порекло итералошких мотива* = Г. Бабић, *Порекло итералошких мотива у српским украшеним рукописима. Начин исцртавања*, in: *Проучавање средњовековних јужнословенских рукописа*, Београд 1995, 3–43.
- Бабић, *Тералошки украси* = Г. Бабић, *Тералошки украси у ирчким рукописима IX и X века*, Глас САНУ 372, Одељење историјских наука, књ. 8 (1993) 139–169.
- Бабић Б., *Пећинска црква свештој Лазара* = Б. Бабић, *Пећинска црква свештој Лазара у Тиквешу*, ЗМСЛУ 3 (1967) 161–172.
- Бабић В., *Фреске* = В. Бабић, *Фреске у цркви свештој Михаила у Сџону*, Београд–Трбиње 2014.
- Бабић-Ђорђевић, *Класицизам доба Палеолоа* = Г. Бабић-Ђорђевић, *Класицизам доба Палеолоа у српској уметности*, in: В. Ј. Ђурић, Г. Бабић-Ђорђевић, *Српска уметност у средњем веку II*, Београд 1997, 5–47.
- Бабић-Ђорђевић, *Разиравање уметничке делатности* = Г. Бабић-Ђорђевић, *Разиравање уметничке делатности и њојаве стилске разнородности*, in: ИСН I, 641–662 (= В. Ј. Ђурић, Г. Бабић-Ђорђевић, *Српска уметност у средњем веку II*, Београд 1997, 48–91).
- Банашевић, *Лейоисци о иореклу Немањића* = Н. Банашевић, *Лейоисци о иореклу Немањића*, ПКЈИФ 21/1–2 (1955) 5–13.
- Башић, *Примери инвеституре владара* = Ј. Башић, *Примери инвеституре владара у српској средњовековној уметности*, *Viminacium* 17 (2014) 147–184.
- Беловић, *Раваница* = М. Беловић, *Раваница. Историја и сликарство*, Београд 1999.
- Белякова, *Славјанска редакција Скитског устава* = Е. В. Белякова, *Славјанска редакција Скитског устава. Скитски устав по ркп. РНБ. Погод. 876, Древњия Русь 10* (2002) 28–36.
- Белякова, *Устав* = Е. В. Белякова, *Устав по рукописи РНБ. ПОГОД. 876, Древњия Русь 12* (2003) 63–95.
- Благојевић, *Десетог Ђурађ Вуковић* = М. Благојевић, *Десетог Ђурађ Вуковић и српска државност*, in: *Паг Српске десетогине 1459. године*, ed. М. Спремић, Београд 2011, 33–55.
- Благојевић, *Државна ујава* = М. Благојевић, *Државна ујава у српским средњовековним земљама*, Београд 1997.
- Благојевић, *Кнез Лазар* = М. Благојевић, *Кнез Лазар киниор Хиландара*, in: *Свешти кнез Лазар. Сјоменица о шестог сјогиници Косовској доја 1389–1989*, Београд 1989, 47–61.
- Благојевић, *Српска државност у средњем веку* = М. Благојевић, *Српска државност у средњем веку*, Београд 2011².
- Благојевић, *Медаковић, Историја српске државности I* = М. Благојевић, Д. Медаковић, *Историја српске државности I. Од настјанка ирвих држава до иочетка српске националне револуције*, Нови Сад 2000.
- Богдановић, *Инвенитар ирирских рукописа* = Д. Богдановић, *Инвенитар ирирских рукописа у Југославији (XI–XVII века)*, Београд 1982.
- Богдановић, *Жијије Ђорђа Крајовца* = Д. Богдановић, *Жијије Ђорђа Крајовца од Поја Пеје*, *Летопис Матице српске*, књ. 422, св. 1–2 (1978) 230–265.
- Богдановић, *Китало ирирских рукописа* = Д. Богдановић, *Китало ирирских рукописа манастира Хиландара*, Београд 1978.
- Богдановић, *Измирење српске и византијске цркве* = Д. Богдановић, *Измирење српске и византијске цркве*, in: *О кнезу Лазару*, Београд 1975, 81–91.

- Богдановић, *Историја старе српске књижевности* = Д. Богдановић, *Историја старе српске књижевности*, Београд 1980 (1991²).
- Богдановић, *Крсна слава* = Д. Богдановић, *Крсна слава као светосавски култ*, Гласник СПЦ 42 (1961) 200–207.
- Богдановић Ј., *Просторни склоп цркве Светеиој Георгији* = Ј. Богдановић, *Просторни склоп цркве Светеиој Георгији у Будимљи и средњовековне традиционалне традиције*, in: *Ђурђеви Свуйови и Будимљанска епархија, Зборник радова*, edd. Б. Тодић, М. Радујко, Београд 2011, 95–105.
- Богдановић, Ђурић, Медаковић, *Хиландар* = Д. Богдановић, В. Ј. Ђурић, Д. Медаковић, *Хиландар*, Београд 1978.
- Богосављевић Никодим, *Символика представа* = Богосављевић Никодим (протосинђел), *Символика представа на средњовековној илустрацији код Срба*, Цетиње 2010.
- Божич, *Превлака – Тумба* = И. Божић, *Превлака – Тумба*, ЗФФ 7 (1963) 197–211.
- Божков, *Българската историческата живопис* = А. Божков, *Българската историческата живопис I*, София 1972.
- Бојанин, *Повеља Вука Бранковића* = С. Бојанин, *Повеља Вука Бранковића о даровању скопској манастира Светеиој Георгији манастиру Хиландару*, ССА 8 (2009) 119–128.
- Бојовић Б. И., *Краљевство и светост* = Б. И. Бојовић, *Краљевство и светост: политичка филозофија средњовековне Србије*, Београд 1999.
- Бојовић Д., *Бојослужба у средњовековном граду* = Д. Бојовић, *Бојослужба у средњовековном граду*, Београдски историјски гласник 3 (2012) 127–137.
- Бошковић, *Извештај* = Ђ. Бошковић, *Извештај и крајке делешке са иштовања*, Старинар 6 (1931) 140–189.
- Бошковић, *О сликаној декорацији* = Ђ. Бошковић, *О сликаној декорацији на фасадама Пење иајријарије*, Старинар 18 (1967) 91–102.
- Бошковић, *О једном рељефу* = Ђ. Бошковић, *О једном рељефу са најисом са Ђурђевих свуйова у Будимљу*, ЗНМ 8 (1975) 409–415.
- Бошковић, *Стари Бар* = Ђ. Бошковић, *Стари Бар*, Београд 1962.
- Бошковић, *Кораћ, Рајац* = Ђ. Бошковић, В. Кораћ, *Рајац*, Старинар 7–8 (1956–1957) 39–75.
- Бояджиев, *Архитектурата на Крџлата црква* = С. Бояджиев, *Архитектурата на Крџлата црква в Преслав*, in: *Иследвания върху архитектурата на българското средновековие*, edd. Р. Ангелова, Н. Чанева-Дечевска, Ст. Стамов, София 1982, 5–130.
- Брмболић, *Мала Света Гора* = М. Брмболић, *Мала Света Гора у клисури реке Црнице*, Београд 2011.
- Бубало, *За ново, кријичко издање* = Ђ. Бубало, *За ново, кријичко издање ирескавачких хрисовуља краља Душана*, ССА 7 (2008) 207–228.
- Бубало, *Повеље Маре Бранковић* = Ђ. Бубало, *Повеље Маре Бранковић и синова јој Грјура, Ђурђа и Лазара манастиру Хиландару*, ПКЈИФ 45–46/1–4 (1999–2000) 77–105.
- Булић, *Црква у Шумнику* = Д. Булић, *Црква у Шумнику, нови поглед на дајовање*, ИЧ 62 (2013) 47–78.
- Вајцман et al., *Иконе* = К. Вајцман et al., *Иконе*, Београд 1983.
- Валтер, *Значење иориреија Данила II* = К. Валтер, *Значење иориреија Данила II као кийиора у Бојородичиној цркви у Пењи*, in: *Архиепископ Данило II и његово доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1991, 355–359.
- Василески, *Манастир Св. Никола Шишевски* = А. Василески, *Манастир Св. Никола Шишевски*, in: Е. Димитрова et al., *Мајка. Културно наследство*, Скопје 2011, 200–231.
- Васиљев, *Инок из Далше* = Љ. Васиљев, *Ко је инок из Далше, хиландарски иисар ирве иоловине XV века*, in: *Осам векова Хиландара. Историја, духовни живој, књижевност, уметност и архиепископур*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 399–402.
- Васиљев, *Нејознаји рукојиси* = Љ. Васиљев, *Нејознаји рукојиси Инока из Далше*, in: *Проучавање средњовековних јужнословенских рукојиса*, ed. П. Ивић, Београд 1995, 463–468.
- Васиљев, *Орнаментика* = Љ. Васиљев, *Орнаментика у српским рукојисима ирве иоловине XVI века*, Археографски прилози 15 (1993) 43–133.
- Васић, *Жича и Лазарица* = М. Васић, *Жича и Лазарица. Свудује из српске уметности средњега века*, Београд 1928.
- Веселиновић, *Држава* = А. Веселиновић, *Држава српских десјоја*, Београд 2006.
- Веселиновић, *Косовске алузије* = А. Веселиновић, *Косовске алузије у иовељама Стефана Лазаревића*, ЗФФ 18 (1994) 179–197.
- Веселиновић, *Повеља десјоја Стефана Лазаревића* = А. Веселиновић, *Повеља десјоја Стефана Лазаревића манастиру Милешеви*, ССА 2 (2003) 193–202.
- Вздорнов, *Неовизантијски орнамент* = Г. И. Вздорнов, *Неовизантијски орнамент в јужнославјанских и руских рукописних кигах до начала XV в.*, Византијски временник 34 (1973) 214–243.
- Видоевска, *Црквата Св. Никола* = Б. Видоевска, *Црквата Св. Никола с. Барово*, Зборник. Средновековна уметност 3 (2001) 118–125.
- Витковић, *Прошлост, усјанова и сјоменици ујарских краљевих шајкаша* = Г. Витковић, *Прошлост, усјанова и сјоменици ујарских краљевих шајкаша од 1000 до 1872 ио српским и сјираним изворима*, ГСУД 67 (1887) 1–22.
- Влаховић, *Лијурички мајеријали* = В. Влаховић, *Лијурички мајеријали у сјираним српским биографијама XIII века*, Богословље 3 (1932) 230–243; 4 (1932) 335–351; 1 (1933) 60–78; 2 (1933) 144–159.
- Војводина = Војводина I: *Од најсјаријих времена до велике Сеобе*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939.

- Војводић, „Обавијен земаљском сликом” = Д. Војводић, „Обавијен земаљском сликом”. *О њредсјавама византијских и српских средњовековних владара у њроскинези*, Црквене Студије 4 (2007) 379–401.
- Војводић, *Владарски њорџреџи српских десџоџа* = Д. Војводић, *Владарски њорџреџи српских десџоџа*, in: *Манасџир Ресава. Истџорија и умеџносџ*, ed. В. Ј. Ђурић, Деспотовац 1995, 66–98.
- Војводић, *Досликани владарски њорџреџи* = Д. Војводић, *Досликани владарски њорџреџи у Грачаници*, Ниш и Византија 7 (2009) 251–265.
- Војводић, *Жича и Пећ* = Д. Војводић, *Жича и Пећ. Прилоџ размџтрању сличносџи два њроџрама зидноџ сликарсџива*, Саопштења 43 (2011) 31–47.
- Војводић, *Зайажања и размишљања* = Д. Војводић, *Зайажања и размишљања о сликарсџиву свџйлициџа Сјасове цркве у Жичи*, Ниш и Византија 11 (2013) 247–266.
- Војводић, *Иконоџрафија и кулџи св. Сџефана* = Д. Војводић, *Прилоџ њроучавању иконоџрафије и кулџи св. Сџефана у Византији и Србији*, in: *Зидно сликарсџиво манасџира Дечана. Грађа и сџудије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 537–563.
- Војводић, *Кџиџџорска делџиносџи Сџјейана Вукчића Косаче* = Д. Војводић, *Кџиџџорска делџиносџи Сџјейана Вукчића Косаче*, in: *Шћейан Поље и њеџове свџиџе кроз вјекове*, Београд 2010, 61–100.
- Војводић, *Нови њоџлед* = Д. Војводић, *Нови њоџлед на кџиџџорски најџиџ из Боџородичине цркве у Доџу код Сџуденице*, *Наша прошлост* 10 (2010) 59–67.
- Војводић, *О времену насџанка* = Д. Војводић, *О времену насџанка зидноџ сликарсџива у Палежу*, *Зограф* 27 (1988–1999) 123–134.
- Војводић, *О живоџису Беле цркве каранске* = Д. Војводић, *О живоџису Беле цркве каранске и сувременом сликарсџиву Рашке*, *Зограф* 31 (2006–2007) 135–152.
- Војводић, *Од хоризонџалне ка верџиџкалноџ џенеалошкоџ слици Немаџића* = Д. Војводић, *Од хоризонџалне ка верџиџкалноџ џенеалошкоџ слици Немаџића*, *ЗРВИ* 44–1 (2007) 295–312.
- Војводић, *Осџаџи живоџиса* = Д. Војводић, *Осџаџи живоџиса и истџорија цркве Свџиџх Теодора (Свџиџх Пеџра и Павла) у Жичи*, *Наша прошлост* 11 (2011) 41–64.
- Војводић, *Персонални сасџав слике власџи* = Д. Војводић, *Персонални сасџав слике власџи у доба Палеолоџа. Византија – Србија – Буџарска*, *ЗРВИ* 46 (2009) 409–433.
- Војводић, *Порџреџи владара, црквених десџоџансџивеника и џлемића* = Д. Војводић, *Порџреџи владара, црквених десџоџансџивеника и џлемића у наосу и џриџраџи*, in: *Зидно сликарсџиво манасџира Дечана. Грађа и сџудије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 265–299.
- Војводић, *Порџреџи џрвих кџиџџора* = Д. Војводић, *Порџреџи џрвих кџиџџора у џриземљу жичке куле. Порекло иконоџрафије*, Ниш и Византија 10 (2012) 324–339.
- Војводић, *Порџреџи у Дуљеу* = Д. Војводић, *Српски владарски њорџреџи у манасџиру Дуљеу*, *Зограф* 29 (2002–2003) 143–160.
- Војводић, *Први џроб свџоџи Симеона* = Д. Војводић, *Први џроб свџоџи Симеона српскоџ*, in: *Шесџа казивања о Свџоџоџи Гори*, ed. М. Живоџиновић, Београд 2010, 15–37.
- Војводић, *Предсџаве свџоџи Клименџа Охридскоџ* = Д. Војводић, *Предсџаве свџоџи Клименџа Охридскоџ у зидном сликарсџиву средњовековне Србије*, in: *Византијски свџи на Балкану I*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 145–165.
- Војводић, *Прилоџ њроучавању* = Д. Војводић, *Прилоџ њроучавању цркве свџоџи Сџефана у манасџиру Дуљеу*, *Саопштења* 39 (2007) 83–99.
- Војводић, *Пушџеви и фазе* = Д. Војводић, *Пушџеви и фазе уобличавања средњовековне иконоџрафије свџоџи Саве Српскоџ*, Ниш и Византија 13 (2015) 49–72.
- Војводић, *Родословне џредсџаве* = Д. Војводић, *Родословне џредсџаве и идеџа џрародџиџельсџива у Сџуденици*, in: *Манасџир Сџуденица, 700 џодина Краљеве цркве* (in press).
- Војводић, *Свџиџи Ахилије* = Д. Војводић, *Зидно сликарсџиво цркве Свџоџи Ахилија у Ариљу*, Београд 2005.
- Војводић, *Слика свџоџне и духовне власџи* = Д. Војводић, *Слика свџоџне и духовне власџи у српскоџ средњовековноџ умеџносџи*, *ЗМСПУ* 38 (2010) 35–78.
- Војводић, *Српски власџеоски њорџреџи* = Д. Војводић, *Српски власџеоски њорџреџи и кџиџџорски најџиџи у Боџородичиноџ цркви у Ваџанешу*, *Косовско-метоџиџски зборник* 5 (2013) 1–23.
- Војводић, *Сџраџиџџрафија зидноџ сликарсџива* = Д. Војводић, *Сџраџиџџрафија зидноџ сликарсџива у кџџоџликону манасџира Прасквице*, *Зограф* 38 (2014) 153–163.
- Војводић, *Хиландарски џроб свџоџи Симеона* = Д. Војводић, *Хиландарски џроб свџоџи Симеона српскоџ и њеџов сликани украс*, *ХЗ* 11 (2004) 27–58.
- Војводић, *Укрџишџена диџадима и „џџораџион”* = Д. Војводић, *Укрџишџена диџадима и „џџораџион”. Две древне и неуобичајене инсџиџије српских владара у XIV и XV веку*, in: *Трећа јуџословенска конференџија византиџолоџа*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 249–276.
- Војводић, *Живковџић, Деизисни чин из Пиве* = Д. Војводић, М. Живковџић, *Деизисни чин из Пиве. Прилоџ њроучавању иконосџџаса и иконоџиса у џивском манасџиру*, *Зограф* 38 (2014) 203–220.
- Војводић, *Павловић, Црква „Тамница” код Аџноваца* = Д. Војводић, Д. Павловић, *Црква „Тамница” код Аџноваца у џоџном средњем веку*, *Косовско-метоџиџски зборник* 6 (2015) 9–63.
- Врана, *Вуканово еванђелье* = Ј. Врана, *Вуканово еванђелье*, Београд 1967.
- Второе путешествование Порфирия Успенского = Второе путешествие по святой горе Афонской архимандрита, ныне*

епископа, Порфирија Успенскога в годы 1858, 1859, и 1861, и описание скитов Афонских, Москва 1880.

Вујичић, *О илустрацијама Октоиха њејоіласника* = Р. Вујичић, *Нека зајажанџа о илустрацијама Октоиха њејоіласника Црнојевића шћамјарије*, in: *Црнојевића шћамјарија и сћаро шћамјарсћиво*, ed. Ј. М. Миловић, Подгорица 1994, 89–95.

Вујичић, *О неким иконоірафским осоденостћима* = Р. Вујичић, *О неким иконоірафским осоденостћима илустрација Божидара Вуковића и њиховим огјецима у нашем сакралном сликарсћиву*, in: *Шћамјарска и књижевна дјеланност Божидара Вуковића Подіоричанина*, ed. Ј. М. Миловић, Титоград 1986, 107–116.

Вујичић, *Преілед сћароі сликарсћива* = Р. Вујичић, *Преілед сћароі сликарсћива на іодручју Будве и Пашићровића I*, Гласник ЦАНУ, Одјелјење умјетности 14 (1995) 101–122.

Вукашиновић, *Лићуріја Свеіоі Аіосћола Јакова* = В. Вукашиновић, *Лићуріја Свеіоі Аіосћола Јакова у срћском рукоісном іредању: од Свеіе іоре XVII до Карловачке мійроіоліје XVIII и XIX века*, in: *Афон и славјанскій мир*, ed. Ж. Левшина, Святая Гора Афон 2014, 193–205.

Вукашиновић, *Лићуріјскі језик Цркве* = В. Вукашиновић, *Лићуріјскі језик Цркве*, in: *Крза савремених језика іеолоіје*, ed. В. Вукашиновић, Београд 2013, 127–157.

Вукашиновић, *Рукоіснн іредлошци* = В. Вукашиновић, *Рукоіснн іредлошци ірвих шћамјаннх срћских служабннка у манускріпћној збірци манасћира Високи Дечани*, in: *Средњи век у срћској науци, ісћоріји, књижевностћи и умейностћи*, IV, ed. Г. Јовановић, Деспотовац 2013, 97–109.

Вукашиновић, *Рускн и малорускн уішцајн на доіослужење Срћске іравославне Цркве* = В. Вукашиновић, *Рускн и малорускн уішцајн на доіослужење Срћске іравославне Цркве у XVIII и XIX сћолећу*, in: *Срћско-рускн огносі од іочейка XVIII до краја XX века*, ed. М. Војводић, Београд 2011, 29–49.

Вукашиновић, *Срћска дарокна іеолоіја* = В. Вукашиновић, *Срћска дарокна іеолоіја: Библіјско и свеіоішћајнско доіословје у Карловачкој мійроіоліји XVIII века*, Врњци–Требнње 2010².

Вукашиновић, *Срћскн лићуріјскн рукоіснн XIII века* = В. Вукашиновић, *Срћскн лићуріјскн рукоіснн XIII века*, in: *іdem, Срћско доіослужење. Сћудіје из лићуріјске іеолоіје и іраксе код Срба*, Краљево–Врњци–Требнње 2012, 13–41.

Вуловић, *Раваннца* = Б. Вуловић, *Раваннца, њено месћо и њена улоја у сакралној архішћекіури Поморавља*, Саопшћенња 7 (1966).

Габелић, *Манасћир Конче* = С. Габелић, *Манасћир Конче*, Београд 2008.

Габелић, *Манасћир Лесново* = С. Габелић, *Манасћир Лесново. Ісћоріја и сликарсћиво*, Београд 1998.

Габелић, *Свеішн Сћас у Шћшћу* = С. Габелић, *Сликарсћиво XIV века у Св. Сћасу (црквн Вазнесења) у Шћшћу*, Патримоіум. МК 2/3–4; 5–6 (2008–2009) 97–116.

Габелић, *Слика власћелнна* = С. Габелић, *Слика власћелнна у Дечаннма*, in: *На шћаровнма Војсלאва Ј. Ђурнћа*, edd. Д. Медаковић, Ц. Грозданов, Београд 2011, 195–211.

Габелић, *Сликарсћиво Св. Ніколе у Челоіеку* = С. Габелић, *Прводнћно сликарсћиво цркве Св. Ніколе у Челоіеку код Теішова*, in: *Визаніјскн свеіш на Балкану II*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 481–501.

Габелић, *Челоіек* = С. Габелић, *Челоіек. Црква Свеіоі Ніколе (14. и 19. век)* (in press).

Гајнћ, *Средрне чаше* = М. Гајнћ, *Средрне чаше іозноі среднћей века у Србнји*, каталог, Београд 2010.

Георгіева, *Жнћшеішо на Сћефан Лазаревнч* = Н. Георгіева, *Жнћшеішо на Сћефан Лазаревнч оіш Консћанішнн Косћенечкн и царскаіша словесна іконоірафнја іррез XV век*, in: *Бљларскнй іеішнадесетн век*, Софія 1993, 161–180.

Георгіевскн, *Хлендарскнше лнвчнња* = Г. Георгіевскн, *Хлендарскнше лнвчнња*, in: *Снміознум 1100-іодншннна од смрћшша на Кнрнл Солунскн*, Скопје 1970, 67–80.

Гергова, *Култћт кћм св. крал Мнлушн* = И. Гергова, *Култћт кћм св. крал Мнлушн „Софіјскн” в Бљларнја*, in: *Манасћир Бањска и доба краља Мнлушнна*, ed. Д. Бојовнћ, Ннш – Косовска Мнтровнца – Манасћир Бањска 2007, 249–272.

Гергова, *О Спасовнцн код Ђустенднла* = И. Гергова, *О Спасовнцн код Ђустенднла, још једном*, Саопшћенња 45 (2013) 83–92.

Глнгорнјевнћ-Макснмовнћ, *Сликарсћиво Трескавца* = М. Глнгорнјевнћ-Макснмовнћ, *Сликарсћиво XIV века у манасћнру Трескавцу*, ЗРВИ 42 (2005) 77–171.

Голубовнћ, *Зндно сликарсћиво Пеішковнце* = Б. Голубовнћ, *Зндно сликарсћиво цркве манасћнра Пеішковнце у Фрушकोј іорн*, ЗМСЛУ 22 (1986) 85–125.

Гошнћ, *О даішрану Вруішчкој јеванћелња* = Н. Гошнћ, *О даішрану Вруішчкој јеванћелња*, Археогрфскн прилозн 21 (1999) 197–205.

Грнорнје Цамблак, *Жнћшце Сћефана Дечанскоі* = Грнорнје Цамблак, *Жнћшце Сћефана Дечанскоі*, in: *Грнорнје Цамблак, Књнжевнн рад у Србнји*, ed. Д. Богдановнћ et al., Београд 1989, 49–87.

Грнцевскаја, *Індексн ісћнннх кнн* = И. М. Грнцевскаја, *Індексн ісћнннх кнн*, Санкт Петербург 2003.

Грнцевскаја, *Ісћорнја келейног чћеннја на Русн и індексн ісћнннх кнн*, Вестннк Ніжегородског уннверснтетa ім. Н. І. Лобачевског 6–2 (2009) 37–43.

Грнцкат, *Днвошево јеванћелње* = И. Грнцкат, *Днвошево јеванћелње*, Јужнословенскн фнлолог 25 (1961–1962) 227–293.

Грковнћ-Мејдор, *О формнрану срћске редакціје* = Ј. Грковнћ-Мејдор, *О формнрану срћске редакціје сћарословенскоі језнка*, in: *Ђурћевн сћууовн и Буднмљанска епархнја*, edd. Б. Тоднћ, М. Радујко, Беране–Београд 2011, 43–51.

- Грковић-Мејдор, *Скрипторије и шћамјарије* = Ј. Грковић-Мејдор, *Скрипторије и шћамјарије код Срба у средњем веку*, *Летопис Матице српске* 488/5 (2011) 925–940.
- Грозданов, *Исус Христос – цар* = Ц. Грозданов, *Исус Христос – цар над царевима во живојисој на Охридској архиепископији од XV–XVII век*, in: idem, *Живојисој на Охридској архиепископији. Студији*, Скопје 2007, 333–356.
- Грозданов, *Месеослов Асемановој јеванђеља* = Ц. Грозданов, *Месеослов Асемановој јеванђеља и стјарије зидно сликарство у Македонији*, ЗМСЛУ 21 (1985) 13–27.
- Грозданов, *Мишројолиј Јован зојраф* = Ц. Грозданов, *Мишројолиј Јован зојраф и епископ Гријориј – архиепископи на епархијата на Пелајонија и Прилеј*, in: idem, *Живојисој на Охридској архиепископији. Студији*, Скопје 2007, 233–246.
- Грозданов, *Охридски архиепископ Прохор* = Ц. Грозданов, *Охридски архиепископ Прохор и његова делатност*, ЗМСЛУ 27–28 (1991–1992) 271–286.
- Грозданов, *Охридско зидно сликарство* = Ц. Грозданов, *Охридско зидно сликарство XIV века*, Београд 1980.
- Грозданов, *Свети Симеон Немања и свети Сава* = Ц. Грозданов, *Свети Симеон Немања и свети Сава у сликарској шематици у Македонији (XIV–XVII век)*, in: *Стефан Немања – свети Симеон Мироточиви. Историја и предање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 319–345.
- Грозданов, *Суботић, Црква светој Ђорђа у Речици* = Ц. Грозданов, Г. Суботић, *Црква светој Ђорђа у Речици код Охрида*, Зограф 12 (1981) 62–75.
- Грујић, *Духовни живој I* = Р. Грујић, *Духовни живој*, in: *Војводина I*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 330–414.
- Грујић, *Духовни живој II* = Р. Грујић, *Духовни живој*, in: *Војводина II*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 367–416.
- Грујић, *Једно јеванђеље досанској шћија* = Р. Грујић, *Једно јеванђеље досанској шћија XIV–XV века у Јужној Србији*, in: *Зборник лингвистичких и филолошких расправа*. А. Белићу о четрдесетгодишњици његова научној рада посвећују његови шћијашћи и ученици, Београд 1937, 263–277.
- Грујић, *Пећки шћиријарси* = Р. Грујић, *Пећки шћиријарси и карловачки митројолијии у 18. веку*, Гласник Историског друштва у Новом Саду 4–1 (1931) 13–34.
- Грујић, *Свети Сава* = Р. Грујић, *Свети Сава и мошти Св. Срђа и Вакха*, Гласник Скопског научног друштва 15–16 (1936) 357–358.
- Грујић, *Светијорски азили* = Р. М. Грујић, *Светијорски азили за српске владоце и властели после Косовске битке*, ГСНД 11 (1932) 65–95.
- Грујић, *Скојска митројолија* = Р. М. Грујић, *Скојска митројолија: историски шћредед до обновљења Српске шћиријаршије 1920 г.*, Скопје 1933.
- Грујић, *Хвостјански шћр* = Р. М. Грујић, *Хвостјански шћр и нерески шћрнос*, *Старинар* 5 (1928–1930) 12–19.
- Грујић, *Црквени елементиј Крсне славе* = Р. Грујић, *Црквени елементиј Крсне славе*, ГСНД 7–8 (1929–1930) 35–75.
- Давидов, *Фрушкојорски манасијии* = Д. Давидов, *Фрушкојорски манасијии: шћел за обнову*, Београд 1992.
- Давидов, *Иконе* = Д. Давидов, *Иконе зојрафа Темшварске и Арадске епархије*, ЗМСЛУ 17 (1981) 111–157.
- Давидов, *Шелмић, Иконе српских зојрафа* = Д. Давидов, Л. Шелмић, *Иконе српских зојрафа XVIII века*, каталог, Београд 1977.
- Дагрон, *Цар и шћрвосешћеник* = Ж. Дагрон, *Цар и шћрвосешћеник. Студија о византијском „цезаројаизму“*, Београд 2001.
- Д’Амико, *Вашћиканска икона Јелене Анжујске* = Р. Д’Амико, *Вашћиканска икона Јелене Анжујске и легендарна „икона цара Константина“: Иконографски и шћолишћички аспекти српске шћешћине у Риму, Ниш и Византији* 10 (2012) 305–320.
- Данило Друји, *Живојии* = Данило Друји, *Живојии краљева и архиепископа српских, Службе*, edd. Г. Мак Данијел, Д. Петровић, Београд 1988.
- Данилови *нашћављачи* = Данилови *нашћављачи*. Данилов ученик, *груји нашћављачи Даниловој зборника*, ed. Г. Мак Данијел, Београд 1989.
- Данчев, *Владислав Грамашик* = Г. Данчев, *Владислав Грамашик*. *Књижевник и шћсашћел*, Софија 1969.
- Дероко, *Монументијална и декоративна архиепископија* = А. Дероко, *Монументијална и декоративна архиепископија у средњовековној Србији*, Београд 1985³.
- Дероко, *Неки шћоменици у Турској и Грчкој* = А. Дероко, *Неки шћоменици у Турској и Грчкој у вези са историјом средњовековне Србије*, *Зборник за друштвене науке Матице српске* 13–14 (1956) 293–300.
- Дероко, *Неки шћоменици у Серезу и околини* = А. Дероко, *Неки шћоменици из српској времена у Серезу и околини*, *Споменик СКА* 106, Одељење друштвених наука, књ. 8 (1956) 61–66.
- Джурова, *1000 години бшларска ршкописна книга* = А. Джурова, *1000 години бшларска ршкописна книга*, Софија 1981.
- Димитријевић, *Документиј* = С. М. Димитријевић, *Документиј који се шћичу односа између српске цркве и Русије у XVI веку*, *Споменик СКА* 39, други разред, 35 (1903) 16–42.
- Димитрова, *Манасијир Машијече* = Е. Димитрова, *Манасијир Машијече*, Скопје 2002.
- Димитрова, *Црквата Св. Недела* = Е. Димитрова, *Црквата Св. Недела на Марков Град*, in: Е. Димитрова et al., *Машика*. *Културно наследство*, Скопје 2011, 170–182.
- Динић, *Средњовековни Срем* = М. Динић, *Средњовековни Срем*, Гласник Историског друштва у Новом Саду 4–1 (1931) 1–12.
- Доментијан, *Живој Св. Саве и Живој Св. Симеона* = Доментијан, *Живој Светој Саве и Живој Светој Симеона*, ed. Р. Маринковић, Београд 1988.
- Доментијан, *Живојии Св. Саве и Св. Симеона (1938)* = Доментијан, *Живојии Св. Саве и Св. Симеона*, превео Л. Мирковић, Београд 1938.

- *свeтuи Сава. Истoрија и прeдањe*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 245–261.
- Ђурић, *Слика и истoрија* = В. Ј. Ђурић, *Слика и истoрија у средњовековној Србији*, Глас САНУ 338, Одељење историјских наука, књ. 3 (1983) 117–144.
- Ђурић, *Сликар Радослав* = В. Ј. Ђурић, *Сликар Радослав у фреске Каленића*, Зограф 2 (1967) 22–29.
- Ђурић, *Сојoћани* = В. Ј. Ђурић, *Сојoћани*, Београд 1963 (Београд 1991²).
- Ђурић, *Српски државни сабори у Пећи* = В. Ј. Ђурић, *Српски државни сабори у Пећи и црквено традиционалноство*, in: *О кнезу Лазару*, edd. И. Божић, В. Ј. Ђурић, Београд 1975, 105–124.
- Ђурић, *Српско сликарство на врхунцу* = В. Ј. Ђурић, *Српско сликарство на врхунцу*, in: ИСН I, 408–433.
- Ђурић, *Сцугеница – Скинија* = В. Ј. Ђурић, *Манастир Сцугеница – Скинија српској народа*, in: *Благо манастира Сцугенице*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1988, 15–19.
- Ђурић, *Три дојаћаја* = В. Ј. Ђурић, *Три дојаћаја у српској држави XIV века и њихов одјек у сликарству*, ЗМСПУ 4 (1968) 67–100.
- Ђурић, *У појрази за делом сликара Андрије Раичевића* = В. Ј. Ђурић, *У појрази за делом сликара Андрије Раичевића*, Старине Црне Горе 1 (1963) 23–47.
- Ђурић, *Умешност у Босни* = В. Ј. Ђурић, *Умешност у Босни: између јадранских градова и Србије*, in: В. Ј. Ђурић, Г. Бабић-Ђорђевић, *Српска умешност у средњем веку II*, Београд 1997, 190–240.
- Ђурић, *Фреске црквике Свeтuих бесредреника* = В. Ј. Ђурић, *Фреске црквике Свeтuих бесредреника десетoгo Јована Уљеше у Ваљoвoједу и њихов значај за исцрпљивање солунској порекла ресавској сликарства*, ЗРВИ 7 (1961) 125–138.
- Ђурић, *Црква Св. Пејра у Бојдашићу* = В. Ј. Ђурић, *Црква Св. Пејра у Бојдашићу и њене фреске*, Зограф 16 (1985) 26–40.
- Ђурић, *Црква Св. Стeфана у Новом* = В. Ј. Ђурић, *Црква Св. Стeфана у Новом*, ЗФФ 11/1 (1970) 399–411.
- Ђурић, Бабић-Ђорђевић, *Српска умешност у средњем веку* = В. Ј. Ђурић, Г. Бабић-Ђорђевић, *Српска умешност у средњем веку I–II*, Београд 1997.
- Ђурић, Ђирковић, *Кораћ, Пећка пaпирјаршија* = В. Ј. Ђурић, С. Ђирковић, В. Кораћ, *Пећка пaпирјаршија*, Београд 1990.
- Ђурић Ј., Иванишевић Р., *Јеванђеље Дивоша Тихорадића* = Ј. Ђурић, Р. Иванишевић, *Јеванђеље Дивоша Тихорадића*, ЗРВИ 7 (1961) 153–160.
- Ђурић С., *Љубосићиња* = С. Ђурић, *Љубосићиња. Црква Усењена Бoрoдичинoј*, Београд 1985.
- Ђурић С., *Бoрoдичица Трoјеручица* = С. Ђурић, *Хиландарска Бoрoдичица Трoјеручица*, in: *Казивања о Свeтoј Гори*, Београд 1995, 100–113.
- Ердељан, *Београд као Нови Јерусалим* = Ј. Ердељан, *Београд као Нови Јерусалим: Размишљања о рецејцији једног шoјoса у доба десетoгo Стeфана Лазаревића*, ЗРВИ 43 (2006) 97–110.
- Ердељан, *Изабрана месџа* = Ј. Ердељан, *Изабрана месџа. Конструисање Нових Јерусалима код православних Словена*, Београд 2013.
- Живковић Б., *Грчаница* = Б. Живковић, *Грчаница. Црпчежи фресака*, Београд 1989.
- Живковић В., *Зидно сликарство* = В. Живковић, *Зидно сликарство у цркви Свeтe Марије Колећатe у Кошoру*, Бока 21 (1999) 119–155.
- Живковић В., *Религиозност и умешност у Кошoру* = В. Живковић, *Религиозност и умешност у Кошoру (XIV–XVI век)*, Београд 2010.
- Живковић М., *Из иконографској програма* = М. Живковић, *Из иконографској програма Бoрoдичинe цркве у Сцугеници (1568): појединачне свeтoшћeске прeдстaвe у северном вeстидилу*, Ниш и Византија 12 (2014) 409–432.
- Живковић М., *О византијском пореклу* = М. Живковић, *О византијском пореклу фиуралних минијатури Београдске Александриде*, Зограф 37 (2013) 169–192.
- Живковић Т., *Црквена организација* = Т. Живковић, *Црквена организација у српским земљама (рани средњи век)*, Београд 2004.
- Живковић Т., *Портрети* = Т. Живковић, *Портрети српских владара (IX–XII век)*, Београд 2006.
- Живојиновић, *Агелфајти* = М. Живојиновић, *Агелфајти у Византији и средњовековној Србији*, ЗРВИ 11 (1968) 241–270.
- Живојиновић, *Истoрија Хиландара I* = М. Живојиновић, *Истoрија Хиландара I*, Београд 1998.
- Живојиновић, *Кипијорска делатност свeтoгo Савe* = М. Живојиновић, *Кипијорска делатност свeтoгo Савe*, in: *Сава Немањич – свeтuи Сава. Истoрија и прeдањe*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 15–26.
- Живојиновић, *Хиландарски и Еверетидски шћипик* = М. Живојиновић, *Хиландарски и Еверетидски шћипик – појединачност и разлике*, ЗРВИ 33 (1994) 82–102.
- Загуждине Косова* = *Загуждине Косова. Сјоменици и знамења српској народа*, ed. А. Јевтић, Призрен–Београд 1987.
- Законик цара Душана (1960)* = *Законик цара Стeфана Душана 1349 и 1354*, ed. Н. Радојчић, Београд 1960.
- Захаријева, Михайлович, *Към характеристиката на едно балканско ателие* = М. Захаријева, М. Михайлович, *Към характеристиката на едно балканско ателие от края на XV – началото на XVI век*, Проблеми на изкуството 4 (2013) 7–13.
- Зборник средњовековних ћириличких повеља и писана I* = *Зборник средњовековних ћириличких повеља и писана Србије, Босне и Дубровника, Књ. I*, 1186–1321, edd. В. Мошин, С. Ђирковић, Д. Синдик, Београд 2001.
- Зековић, Станојевић, *Конзервација* = З. Зековић, Д. Станојевић, *Конзервација и презентација живописа у цркви Св. Савe Освећеној у Будви*, Гласник ДКС 10 (1986) 64–68.

- Зиројевић, *Поседи фрушкогорских манастира* = О. Зиројевић, *Поседи фрушкогорских манастира*, Нови Сад 1992.
- Зиројевић, *Цркве и манастири* = О. Зиројевић, *Цркве и манастири на подручју Пећке патријаршије до 1683. године*, Београд 1984.
- Иванишевић, *Новчарство средњовековне Србије* = В. Иванишевић, *Новчарство средњовековне Србије*, Београд 2001.
- Ивановић, *Најниис младој краља Марка* = М. Ивановић, *Најниис младој краља Марка са цркве св. Недеље у Призрену*, Зограф 2 (1967) 20–21.
- Ивановић, *Црква Преображења у Будисавцима* = М. Ивановић, *Црква Преображења у Будисавцима*, СКМ 1 (1961) 113–144.
- Ивановић, Пајкић, Лазовић, *Три Лонџинове иконе* = М. Ивановић, П. Пајкић, Р. Лазовић, *Три Лонџинове иконе из Велике Хоче*, Гласник Музеја Косова и Метохије 3 (1958) 196–207.
- Ивић, Ђурић, Ђирковић, *Есфијменска икона* = П. Ивић, В. Ј. Ђурић, С. Ђирковић, *Есфијменска икона деснога Ђурђа*, Београд–Смедерево 1989.
- Ивић, *Историја Срба у Војводини* = А. Ивић, *Историја Срба у Војводини. Од најстаријих времена до оснивања Пољско-јоморичке границе (1703)*, Нови Сад 1929.
- Издавачи, шtamпари, преписивачи* = *Издавачи, шtamпари, преписивачи*, ed. Н. Р. Синдик, Цетиње 1996.
- Измаилова, *Армянская минијатура* = Т. А. Измаилова, *Армянская минијатура XI века*, Москва 1982.
- Илић, *Црква Богородице у Бисјерици* = Ј. Илић, *Црква Богородице у Бисјерици – Вољавац*, ЗМСЛУ 6 (1970) 203–219.
- Исаевич, *Українське книговидання* = Я. Исаевич, *Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми*, Львів 2002.
- Историја иконописа* = *Историја иконописа од VI до XX века: извори, традиције, савременост*, Подгорица 2007.
- Историја применене уметности код Срба I* = *Историја применене уметности код Срба I. Средњовековна Србија*, Београд 1977.
- Историја српске културе* = *Историја српске културе*, Горњи Милановац – Београд 1996.
- Јовчева, *Јужнославјанската литургијска книжнина* = М. Јовчева, *Јужнославјанската литургијска книжнина през XIII век*, ЗРВИ 46 (2009) 351–364.
- Јанковић, *Епископије и митрополије* = М. Јанковић, *Епископије и митрополије српске цркве у средњем веку*, Београд 1985.
- Јанковић, *Епископије Српске цркве* = М. Јанковић, *Епископије Српске цркве 1220. године*, in: *Сава Немањић – свети Сава. Историја и предање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 73–83.
- Јанц, *Исламски елементи* = З. Јанц, *Исламски елементи у српској књижи*, ЗМПУ 5 (1959) 159–170.
- Јанц, *Кожни њовез* = З. Јанц, *Кожни њовез српске ћирилске књије*, Београд 1974.
- Јанц, *Преписивачка школа њоја Јована* = З. Јанц, *Преписивачка школа њоја Јована из Крајкова и њени одјеци у каснијем минијатурном сликарству*, ЗМПУ 15 (1971) 111–127.
- Јерковић, *Палеографска и језичка истраживања* = В. Јерковић, *Палеографска и језичка истраживања о Чајничком јеванђељу*, Нови Сад 1975.
- Јиречек, *Историја Срба* = К. Јиречек, *Историја Срба*, I–II, Београд 1952.
- Јовановић В., *Археолошка истраживања* = В. Јовановић, *Археолошка истраживања средњовековних њоменика и налазишта на Косову*, in: *Зборник Окруилог њола о научном истраживању Косова*, Београд 1988, 17–66.
- Јовановић В. et al., *Ново Брдо* = В. Јовановић, С. Ђирковић, Е. Зечевић, В. Иванишевић, В. Радић, *Ново Брдо*, Београд 2004.
- Јовановић Т., *Књижевно дело патријарха Пајсеја* = Т. Јовановић, *Књижевно дело патријарха Пајсеја*, Београд 2001.
- Јовановић-Стипчевић, *Служба Акаџисџу Стефана Дечанског* = Б. Јовановић-Стипчевић, *Служба Акаџисџу Стефана Дечанског Лонџина Зографа*, АП 12 (1990) 93–127.
- Кадџевић, *Један век истражења националног њиља* = А. Кадџевић, *Један век истражења националног њиља у српској архџтектури (средина XIX – средина XX века)*, Београд 2007².
- Казанаки-Лаппа, *Наследије Византиџи* = М. Казанаки-Лаппа, *Наследије Византиџи. Колекџија Музеја греческог института византијских и поствизантијских истраживања у Венеџи*, Венеџија–Москва 2009.
- Кајмаковић, *Георџије Миџрофановић* = З. Кајмаковић, *Георџије Миџрофановић*, Сарајево 1977.
- Кајмаковић, *Зидно сликарство у БиХ* = З. Кајмаковић, *Зидно сликарство у Босни и Херџевини*, Сарајево 1971.
- Кајмаковић, *Козма-Јован* = З. Кајмаковић, *Козма-Јован*, ЗМСЛУ 13 (1977) 99–116.
- Кајмаковић, *Уџицаџи њиаре српске графџке* = З. Кајмаковић, *Уџицаџи њиаре српске графџке на живоџис зографа Василиџа*, ЗМСЛУ 2 (1966) 233–242.
- Калић, *Десџоџ Стефан и Византиџија* = Ј. Калић, *Десџоџ Стефан и Византиџија*, ЗРВИ 43 (2006) 31–40.
- Калић, *Кнеџиња Мариџа* = Ј. Калић, *Кнеџиња Мариџа*, Зограф 17 (1986) 21–34.
- Калић, *Срби у џозном средњем веку* = Ј. Калић, *Срби у џозном средњем веку*, Београд 1994.
- Калић, *Српска дрџава и Охридска архџеџискоџија* = Ј. Калић, *Српска дрџава и Охридска архџеџискоџија у XII веку*, ЗРВИ 44–1 (2007) 197–208.
- Калић, *Црквене џриџке* = Ј. Калић, *Црквене џриџке у српским земљама до њиварања архџеџискоџије 1219. године*, in: *Сава Немањић – свети Сава. Историја и предање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 27–53.
- Калић-Миџушковић, *Београд у средњем веку* = Ј. Калић-Миџушковић, *Београд у средњем веку*, Београд 1967.

- Кандић, Градац = О. Кандић, Градац. *Историја и архитектура манастира*, Београд 2005.
- Кандић, Поповић, Зарић, Манасић Милешева = О. Кандић, С. Поповић, Р. Зарић, Манасић Милешева, Београд 1995.
- Касапова, Марков манасићир = Е. Касапова, *Архитектура на цркви Св. Димитрија – Марков манасићир*, Скопје 2012.
- Касапова, Трескавец = Е. Касапова, *Архитектура на цркви Успенне на Богородица – Трескавец*, Скопје 2009.
- Катанић, Декоративна камена пластика = Н. Катанић, *Декоративна камена пластика моравске школе*, Београд 1988.
- Катић, Посјанац и прошлости манастира св. Петра Коришког = Р. В. Катић, *Посјанац и прошлости хиландарског манастира св. Петра Коришког*, ЗМСЛУ 18 (1982) 133–151.
- Кашанин, Српска књижевности у средњем веку = М. Кашанин, *Српска књижевности у средњем веку*, Београд 1975.
- Кашанин, Српска уметности у Војводини = М. Кашанин, *Српска уметности у Војводини до Велике сеобе*, in: *Војводина I. Од најстаријих времена до Велике сеобе*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 441–454.
- Кемпфер, Прилои интерпретацији „Пећког лешојиса” = Ф. Кемпфер, *Прилои интерпретацији „Пећког лешојиса”*. Приказивање континуитетна и лешојиса владарства у старосрпској историографији, ПКЈИФ 36/1–2 (1970) 67–79.
- Кесић, Живојис цркве Арханђела Михаила у Борчу = С. Кесић, *Живојис цркве Арханђела Михаила у Борчу*, Саопштења 25 (1993) 71–94.
- Кисас, Српски синоници у Солуну = С. Кисас, *Српски средњовековни синоници у Солуну*, Зограф 11 (1980) 29–41.
- Кнежевић, Манасићир у нахији Брвеник = Б. Кнежевић, *Манасићир у нахији Брвеник по њурским појисима из прве половине XVI века*, ЗМСЛУ 26 (1990) 255–270.
- Кнежевић, Плоча са двојезичним натписом = Б. Кнежевић, *Плоча са двојезичним натписом из 1218. године у Вишовници*, Саопштења 29 (1997) 47–50.
- Кнежевић, Црква у селу Рамаћи = Б. Кнежевић, *Црква у селу Рамаћи*, ЗМСЛУ 4 (1968) 121–166.
- Ковијанић, Стјепчевић, Културни живојис старог Кошора = Р. Ковијанић, И. Стјепчевић, *Културни живојис старог Кошора (XIV–XVII вијек)*, Цетиње 1957.
- Којић, Манасићир Жијомислић = Љ. Којић, *Манасићир Жијомислић*, Сарајево 1983.
- Коматина И., Црква и држава = И. Коматина, *Црква и држава у српским земљама од XI до XIII века*, Београд 2016.
- Коматина П., Византијска титла Констинтина Бодина = П. Коматина, *Византијска титла Констинтина Бодина*, ЗРВИ 48 (2011) 63–78.
- Констинтин Филозоф = Констинтин Филозоф и његов живојис Стефана Лазаревића десјојиса српског, ed. В. Јагић, Гласник СУД 42 (1875) 223–328.
- Констинтин Филозоф, Жијојис десјојиса Стефана = Констинтин Филозоф, Жијојис десјојиса Стефана Лазаревића, ed. Г. Јовановић, Београд 1989.
- Константин Филозоф, Повесји о словима, Жијојис десјојиса Стефана = Константин Филозоф, *Повесји о словима, Жијојис десјојиса Стефана Лазаревића*, ed. Г. Јовановић, Београд 1989.
- Копривица, Црква Светог Павла у Кошору = Т. Копривица, *Црква Светог Павла у Кошору*, Историјски записи 74/1–2 (2001) 77–98.
- Кораћ, Архитектура Светог Ахилија у Ариљу = В. Кораћ, *Између Зайага и Византије*. Архитектура Светог Ахилија у Ариљу, Саопштења 29 (1997) 65–68.
- Кораћ, Архитектура рашких храмова = В. Кораћ, *Архитектура рашких храмова сахрањених у време првог српског архиепископа*, in: *Манасићир Жича*. Зборник радова, ed. Г. Суботић, Краљево 2000, 47–54.
- Кораћ, Градичка школа Поморја = В. Кораћ, *Градичка школа Поморја*, Београд 1965.
- Кораћ, Грачаница = В. Кораћ, *Грачаница*. Просјор и облици, in: *idem, Између Византије и Зайага*. Одабране студије о архитектури, Београд 1987, 99–108.
- Кораћ, Извори моравске архитектуре = В. Кораћ, *Извори моравске архитектуре*, in: *idem, Између Византије и Зайага*. Одабране студије о архитектури, Београд 1987, 131–144.
- Кораћ, Између Византије и Зайага = В. Кораћ, *Између Византије и Зайага*. Одабране студије о архитектури, Београд 1987.
- Кораћ, Католичка уметности = В. Кораћ, *Католичка уметности на границама православа*, Зограф 19 (1988) 19–24.
- Кораћ, Марјинићи = В. Кораћ, *Марјинићи*. Остаци раносредњовековног града, Београд 2001.
- Кораћ, О архитектури = В. Кораћ, *О архитектури познатих храмова у време покршћивања Срба*, ЗРВИ 38 (1999–2000) 173–185.
- Кораћ, Остаци св. Арханђела Михаила = В. Кораћ, *Остаци манастира св. Арханђела Михаила на Превлаци*, Старица 51 (2001) 135–170.
- Кораћ, Придворица = В. Кораћ, *Место Придворице у рашкој архитектури*, Рашка баштина 1 (1975) 33–48.
- Кораћ, Прилои познавању = В. Кораћ, *Прилои познавању једнобродних цркава са куволом на дубровачком подручју*, ЗРВИ 44/1 (2007) 129–143.
- Кораћ, Рад једне скупине мајстора градишља = В. Кораћ, *Рад једне скупине мајстора градишља у Рашкој у XIII веку*, Глас САНУ 334 (1983) 21–35.
- Кораћ, Свети Арханђели = В. Кораћ, *Свети Арханђели*, Душанов царски маузолеј, Глас САНУ 384/10 (1998) 191–201.
- Кораћ, Свети Пантелејмон у Нишу = В. Кораћ, *Свети Пантелејмон у Нишу, задужбина Стефана Немање*, in: *Стефан Немања – свети Симеон Мироточиви*. Историја и предање, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 163–171.

- Кораћ, Свети Сава и његова рашкој храма** = В. Кораћ, *Свети Сава и његова рашкој храма*, in: *Сава Немањин – свети Сава. Историја и предање*, ed. В. Ђурић, Београд 1979, 231–244.
- Кораћ, Сјоменици** = В. Кораћ, *Сјоменици монументалне српске архиепископуре XIV века у Повардарју*, Београд 2003.
- Кораћ, Сјара црква у Сланкамену** = В. Кораћ, *Сјара црква у Сланкамену и њено место у развоју српске архиепископуре касној средњег века*, ЗМСЛУ 6 (1970) 293–311.
- Кораћ, Сјугеница Хвосјанска** = В. Кораћ, *Сјугеница Хвосјанска*, Београд 1976.
- Кораћ, Црква краља Милутина** = В. Кораћ, *Црква краља Милутина*, in: *Манасџир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 145–152.
- Кораћ, Црква Св. Луке** = В. Кораћ, *Црква Св. Луке. Сјруктура, облици, стил*, in: *Црква Светиој Луке кроз вјекове. Зборник радова*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 63–69.
- Кораћ, Црква Св. Марије** = В. Кораћ, *Црква Св. Марије на Мљешу*, ЗФФ 7/1 (1963) 213–226.
- Кораћ, Ђурић, Цркве с њисловеним луковима** = В. Кораћ, В. Ј. Ђурић, *Цркве с њисловеним луковима у сјарој Херцеговини и дубровачкој традицији*, XVI–XVII век, ЗФФ 8/2 (1964) 561–600.
- Кораћ, Шупут, Архиепископуре византијској светиа** = В. Кораћ, М. Шупут, *Архиепископуре византијској светиа*, Београд 1998.
- Кораћ Д., Свети Гора** = Д. Кораћ, *Свети Гора њод српском влашћу (1345–1371)*, ЗРВИ 31 (1992) 1–199.
- Корнаков, Полошки манасџир** = Д. Корнаков, *Полошки манасџир Свети Гори*, Скопје 2006.
- Коруновски, Димитрова, Византијска Македонија** = С. Коруновски, Е. Димитрова, *Византијска Македонија: историја на уметности на Македонија од IX до XV век*, Скопје 2006.
- Костић М., Сликарски занай** = М. Костић, *Сликарски занай код Срба у 18. веку*, Гласник Историског друштва у Новом Саду 3 (1930) 39–49.
- Костић Д., Тајно њисање** = Д. Костић, *Тајно њисање у јужнословенским њирловским сјоменицима*, Глас СКА 92 (1913) 1–62.
- Костюхина, Нововизантијски орнамент** = Л. М. Костюхина, *Нововизантијски орнамент*, in: *Древнерусское искусство, Рукописная книга II*, edd. В. Н. Лазарев, О. И. Подобедова, С. О. Шмидт, Москва 1974, 265–295.
- Коцић, Оријентализација материјалне културе** = М. Коцић, *Оријентализација материјалне културе на Балкану, Османски њериод XV–XIX век*, Београд 2010.
- Красносельцев, «Толковая служба»** = Н. Ф. Красносельцев, *«Толковая служба» и другие сочинения, относящиеся к объяснению богослужения в Древней Руси до XVIII века (библиографический обзор)*, Православный собеседник 2 (1878) 3–43.
- Кривокапић, Иконе и иконосјаси у цркви Светиој Луке у Којтору** = М. Кривокапић, *Историја икона и иконосјаса у цркви Светиој Луке у Којтору*, in: *Црква Светиој Луке кроз вјекове*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 207–219.
- Крсмановић, Акти њроша Герасима** = Б. Крсмановић, *Акти њроша Герасима о усјујању Хиландара Србима*, in: *ПЕРИВОЛОС. Зборник у часи Мирјане Живојиновић I*, edd. Д. Џелебдић, Б. Миљковић, Београд 2015, 101–112.
- Крсмановић, Оснивање словенских манасџира** = Б. Крсмановић, *Оснивање словенских манасџира на Светиој Гори Ајонској – сличности и разлике*, in: *Осма казивања о Светиој Гори*, edd. А. Фотић, З. Ракић, Београд 2013, 51–75.
- Крсмановић, Радошевић, Лејендарне њенеалојје** = Б. Крсмановић, Н. Радошевић, *Лејендарне њенеалојје византијских царева и њихових њородица*, ЗРВИ 41 (2004) 71–98.
- Кукијарис, Предсјаве њрошара** = С. Кукијарис, *Предсјаве њрошара у њосјивизантијском сликарсјиву*, ЗМСЛУ 32–33 (2003) 159–170.
- Кулић, Манасџир Раковац** = Б. Кулић, *Манасџир Раковац*, Београд – Нови Сад 1999.
- Кулић, Срећков, Манасџири Фрушке Горе** = Б. Кулић, Н. Срећков, *Манасџири Фрушке Горе*, Нови Сад 1994².
- Кульбакин, Хиландарские листки** = С. М. Кульбакин, *Памятники старославянского языка, Том I, Выпуск I: Хиландарские листки. Отрывок кирилловской письменности XI-го века*, Санкт-Петербург 1900.
- Кучековић, Лоза српских владара и архиепископуре** = А. Кучековић, *Лоза српских владара и архиепископуре у цркви манасџира Ораховице у Славонији*, ЗНМ 18/2 (2007) 95–116.
- Кучековић, Манасџир Ораховица** = А. Кучековић, *Манасџир Ораховица у Славонији*, Загреб 2007.
- Лавровъ, Палеографическое обозрение** = П. А. Лавровъ, *Палеографическое обозрение кирилловского письма*, in: *Энциклопедия славянской филологии IV-1*, ed. И. В. Ягич, Петроградъ 1914.
- Лазић, Збирка сјарих шјамјаних књига** = М. Лазић, *Збирка сјарих шјамјаних књига Народне дидлиотеке Србије: обнова и развој након 1941. њодине*, АП 37 (2015) 157–216.
- Лазић, Издања цетиньске шјамјарије** = М. Лазић, *Издања цетиньске шјамјарије: између њтрадиције и иновације, функције и форме*, in: *Између њтрадиције и иновације: 520 њодина од њрве њирилске књиге шјамјане на српскословенском језику. Кайалој изложбе*, Београд 2014, 25–37.
- Лазић, Између њајриошизма, њобожности и њрјовине** = М. Лазић, *Између њајриошизма, њобожности и њрјовине: мојиви издавачке делатности Божидара Вуковића*, АП 35 (2013) 49–101.
- Лалошевић, Црква св. Николе Морнара** = И. Лалошевић, *Црква св. Николе Морнара у Којтору*, Гласник Поморског музеја у Котору 33–34 (1985–1986) 91–97.
- Лексикон српскословенској шјамјарсјива** = *Лексикон српскословенској шјамјарсјива* (М. Пешикан), in: *Пеј векова српској шјамјарсјива (1494–1994). Раздобље српскословенске*

- шћамје: XV–XVII в.*, edd. М. Пешикан, К. Мано-Зиси, М. Ковачевић, Београд – Нови Сад 1994, 71–218.
- Леонид, архимандрит, *Словено-српска књижница* = Леонид, архимандрит, *Словено-српска књижница на св. Гори АѠонској у манасћиру Хиландару и св. Павлу*, ГСУД 44 (1877) 231–304.
- Лома, Рани слојеви хришћанских ѿојонима = А. Лома, *Рани слојеви хришћанских ѿојонима на старосрпском тилу*, Ономатолошки прилози 11 (1990) 1–18.
- Лома, Сућелица = А. Лома, *Сућелица – Тојономастички тираови латинској хришћанстива у унутрашњосћии преднемањихке Срдије*, ИГ 1–2 (1987) 7–28.
- Луковић, Заједничка траница обласћии Косача и обласћии Бранковића = М. Луковић, *Заједничка траница обласћии Косача и обласћии Бранковића јужно од реке Таре*, *Balkanica* 35 (2004) 91–158.
- Љећојис ѿоја Дукљанина = Љећојис ѿоја Дукљанина, ed. С. Мијусковић, Београд 1988.
- Љубинковић М., *Бојени дрворез* = М. Љубинковић, *Бојени дрворез у књиама шћамјарије Божидара Вуковића*, ЗМПУ 11 (1967) 25–29.
- Љубинковић М., *Црква Свеће Недеље* = М. Љубинковић, *Црква Свеће Недеље над клисуром Треске и проблем њеној даћовања*, ЗСК 2 (1952) 95–106.
- Љубинковић Р., *Исћосница Пећира Коришккој* = Р. Љубинковић, *Исћосница Пећира Коришккој, исћорија и живојис*, Старинар, н. с., 7–8 (1958) 93–112.
- Мавродинова, *Земенска црква* = Л. Мавродинова, *Земенска црква*, Софија 1980.
- Магловски, *Белошева ојайија* = Ј. Магловски, *Белошева ојайија архићакона Сћефана – рефубијум Домбо и Баносћор*, in: *Визанћијски светћ на Балкану I*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 77–95.
- Магловски, *Врзино коло* = Ј. Магловски, *Врзино коло – моћив сћуденичке иласћике. Од мећифоре ка моделу*, ЗРВИ 37 (1998) 55–74.
- Магловски, *Дечанска скулћиура* = Ј. Магловски, *Дечанска скулћиура – прорам и смисао*, in: *Дечани и визанћијска умећносћ средином XIV века*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1989, 193–223.
- Магловски, *Омча и сћона* = Ј. Магловски, *Омча и сћона. Ка сћрукћури моравских прейлећиа*, ЗРВИ 43 (2006) 255–280.
- Магловски, *Симболика кринова* = Ј. Магловски, *Симболика кринова на тробу монахиње Јефимије*, Саопштења 26 (1994) 151–156.
- Мадас, Гајић, *Надпробне илоче и пробови кћишћора* = Д. Мадас, А. Гајић, *Надпробне илоче и пробови кћишћора цркве Ботородице Пречисће у комплексу Ждрела у Горњачкој Клисурси*, Саопштења 15 (1983) 221–242.
- Максимовић Ј., *Визанћијски и оријентални елементи* = Ј. Максимовић, *Визанћијски и оријентални елементи у декорацији моравске школе*, ЗФФ 8/1 (1964) 375–383.
- Максимовић Ј., *Илуминација деоћрадској паримејника* = Ј. Максимовић, *Илуминација деоћрадској паримејника*, ЗМСЛУ 16 (1980) 1–12.
- Максимовић Ј., *Илустирације Млећачкој зборника* = Ј. Максимовић, *Илустирације Млећачкој зборника и проблем минијайура у средњовековној Босни*, ИГ 1–2 (1958) 117–130.
- Максимовић Ј., *Котћорски цибориј* = Ј. Максимовић, *Котћорски цибориј из XIV века и камена иласћика суседних обласћии*, Београд 1961.
- Максимовић Ј., *Моравска скулћиура* = Ј. Максимовић, *Моравска скулћиура*, in: *Моравска школа и њено доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1972, 181–190.
- Максимовић Ј., *Скулћиура* = Ј. Максимовић, *Скулћиура*, in: М. Кашанин et al., *Манасћир Сћуденица*, Београд 1986, 97–133.
- Максимовић Ј., *Сликарсћиво минијайура* = Ј. Максимовић, *Сликарсћиво минијайура у средњовековној Босни*, ЗРВИ 17 (1976) 175–188.
- Максимовић Ј., *Српска средњовековна скулћиура* = Ј. Максимовић, *Српска средњовековна скулћиура*, Нови Сад 1971.
- Максимовић Ј., *Српске средњовековне минијайуре* = Ј. Максимовић, *Српске средњовековне минијайуре*, Београд 1983.
- Максимовић Ј., *Сћудије о Мирослављевом јеванћелу III* = Ј. Максимовић, *Сћудије о Мирослављевом јеванћелу III. Ликови јеванћелисћиа у Мирослављевом јеванћелу*, ЗМСЛУ 8 (1972) 39–50.
- Максимовић Ј., *Умећносћ у доба Босанске средњовековне државе* = Ј. Максимовић, *Умећносћ у доба Босанске средњовековне државе*, Зборник за историју БиХ 2 (1997) 35–72.
- Максимовић Љ., *Визанћија као изазов* = Љ. Максимовић, *Визанћија као изазов*, Глас САНУ 414, Одељење историјских наука, књ. 15 (2010) 145–160.
- Максимовић Љ., *Визанћијска владарска идеолоија* = Љ. Максимовић, *Визанћијска владарска идеолоија и мећоде владавине у случају Срдије. Прилој разумевању визанћијској Комонвелћиа*, in: idem, *Визанћијски светћ и Срди*, Београд 2008, 159–177.
- Максимовић Љ., *Владарска идеолоија* = Љ. Максимовић, *Владарска идеолоија у српској држави и одизање Сћуденице*, in: idem, *Визанћијски светћ и Срди*, Београд 2008, 113–131.
- Максимовић Љ., *Грци и Романија* = Љ. Максимовић, *Грци и Романија у српској владарској шћиули*, ЗРВИ 12 (1970) 61–78 (= idem, *Визанћијски светћ и Срди*, Београд 2008, 95–111).
- Максимовић Љ., *Македонија* = Љ. Максимовић, *Македонија у илоићици средњовековне Срдије*, Глас САНУ 404, Одељење историјских наука, књ. 13 (2006) 29–50.
- Максимовић Љ., *О јодини преноса Немањиних мошћију* = Љ. Максимовић, *О јодини преноса Немањиних мошћију у Срдију*, ЗРВИ 24–25 (1986) 437–442.
- Максимовић Љ., *Покршћивавање Срба и Хрваћиа* = Љ. Максимовић, *Покршћивавање Срба и Хрваћиа*, ЗРВИ 35 (1996) 155–174.

- Максимовић Љ., *Србија и методи ујрављања Царством* = Љ. Максимовић, *Србија и методи ујрављања Царством у XII веку*, in: *Стефан Немања – свети Симеон Мироточиви. Историја и предање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 55–64.
- Максимовић Љ., *Српска царска шtamбула* = Љ. Максимовић, *Српска царска шtamбула*, Глас САНУ 384, Одељење историјских наука, књ. 10 (1998) 173–196 (= idem, *Византијски свети и Срби*, Београд 2008, 133–149).
- Максимовић Љ., *Хиландар* = Љ. Максимовић, *Хиландар и српска владарска идеологија*, in: *Осам векова Хиландара. Историја, духовни животи, књижевности, уметности и архитектуре*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 9–16.
- Максимовић Љ., *Царство Стефана Душана* = Љ. Максимовић, *Царство Стефана Душана: џнеза и карактер*, in: idem, *Византијски свети и Срби*, Београд 2008, 191–206.
- Манастир Хиландар* = *Манастир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998.
- Мандић, *Откривање и конзервација* = С. Мандић, *Откривање и конзервација фресака у Студеници*, Саопштења 1 (1956) 39–41.
- Мандић, *Розеџа на Ресави* = С. Мандић, *Розеџа на Ресави. Плејеније словеса о Раваници и Манасији*, Крушевац 1986.
- Мано-Зиси, *Анајности Јован* = К. Мано-Зиси, *Анајности Јован, хиландарски писар друге џоловине XIV века*, in: *Проучавање средњовековних јужнословенских рукописа*, ed. П. Ивић, Београд 1995, 231–243.
- Мано-Зиси, *Графика јоржданских књига* = К. Мано-Зиси, *Графика јоржданских књига*, in: *Горжданска шtamбурија 1519–1523*, Београд – Источно Сарајево 2008, 287–308.
- Мано-Зиси, *Зборници за јушнике* = К. Мано-Зиси, *Зборници за јушнике Божидара Вуковића у свејлу сачуваних јримерака*, in: *Шtamбуарска и књижевна гјелайности Божидара Вуковића Подјоричанина*, ed. Ј. М. Миловић, Титоград 1986, 151–171.
- Мано-Зиси, *Један шtamбујски орнаментике* = К. Мано-Зиси, *Један шtamбујски орнаментике у српским рукописима 14. века*, Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски” – Център за славјано-византијски проучавања „Иван Дуйчев” 96/15 (2006) 353–360.
- Мано-Зиси, *Пертаментини одломак* = К. Мано-Зиси, *Пертаментини одломак Зборника за јушнике Вићенца Вуковића из 1560. јодине*, in: *Црнојевића шtamбуарија и старо шtamбуарство*, ed. Ј. М. Миловић, Подгорица 1994, 57–66.
- Мано-Зиси, *Писар монах Јаков* = К. Мано-Зиси, *Писар монах Јаков и њеови сарадници у хиландарском скрийторијуму (јрећа четвртина XIV века)*, ХЗ 11 (2004) 227–246.
- Мано-Зиси, *Први шtamбуани српски дуквар* = К. Мано-Зиси, *Први шtamбуани српски дуквар из 1597. јодине*, in: *Буквари и дукварска настјава код Срба*, ed. Б. Јордановић, Београд 2010, 13–25.
- Мано-Зиси, *Рукописне књиге* = К. Мано-Зиси, *Рукописне књиге цркве Св. Николе у Засујуу*, in: *Скрийторији и манастирске библиотеке у Црној Гори*, Цетиње 1989, 181–202.
- Мано-Зиси, *Хиландарски писари* = К. Мано-Зиси, *Хиландарски писари књига из времена српској царства*, in: *Осам векова Хиландара. Историја, духовни животи, књижевности, уметности и архитектуре*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 387–397.
- Маринковић, *Јужнословенски роман о Троји* = Р. Маринковић, *Јужнословенски роман о Троји*, *Анали Филолошког факултета* 1 (1961) 9–66.
- Маринковић, *Александрида* = Р. Маринковић, *Српска Александрида. Историја основној шtamбуи*, Београд 1969.
- Марјановић-Вујовић, *Крстови од VI до XII века* = Г. Марјановић-Вујовић, *Крстови од VI до XII века из збирке Народної музеја*, Београд 1987.
- Марјановић-Душанић, *Rex itago Dei* = С. Марјановић-Душанић, *Rex itago Dei: о српској јреради Ајашивој владарској оледала*, in: *Трећа јуословенска конференција византиолога*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 135–148.
- Марјановић-Душанић, *Владарска идеологија* = С. Марјановић-Душанић, *Владарска идеологија Немањина. Дијломашичка студија*, Београд 1997.
- Марјановић-Душанић, *Владарске инсијније* = С. Марјановић-Душанић, *Владарске инсијније и државна симболика у Србији од XIII до XV века*, Београд 1994.
- Марјановић-Душанић, *Владарски знаци Стефана Немање* = С. Марјановић-Душанић, *Владарски знаци Стефана Немање*, in: *Стефан Немања – свети Симеон Мироточиви. Историја и предање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 80–84.
- Марјановић-Душанић, *Династија и светости* = С. Марјановић-Душанић, *Династија и светости у доба јородице Лазаревић: стари узор и нови модели*, ЗРВИ 43 (2006) 77–95.
- Марјановић-Душанић, *Елементи царској јрограма* = С. Марјановић-Душанић, *Елементи царској јрограма у Душановој јовели уз Законик*, ПКЈИФ 65–66 (1999–2000) 3–20.
- Марјановић-Душанић, *Краљево шtamбу у српској хаиографији* = С. Марјановић-Душанић, *Краљево шtamбу у српској хаиографији и настјанак концепта нејобедивој јунака*, ЗРВИ 50/2 (2013) 693–704.
- Марјановић-Душанић, *Моливе светиш Симеона и Саве* = С. Марјановић-Душанић, *Моливе светиш Симеона и Саве у владарском јрограму краља Милушина*, ЗРВИ 41 (2004) 235–250.
- Марјановић-Душанић, *Нови Констјантин* = С. Марјановић-Душанић, *Нови Констјантин у српској јисаној јтрадицији средњеј века*, in: *Констјантин Велики у византијској и српској јтрадицији*, ed. Љ. Максимовић, Београд 2014, 81–98.
- Марјановић-Душанић, *О јишану аушеничности* = С. Марјановић-Душанић, *О јишану аушеничности јовели мрачкој комјлекса*, ССА 3 (2004) 153–168.

- Марјановић-Душанић, *Свети краљ* = С. Марјановић-Душанић, *Свети краљ. Култ Стефана Дечанског*, Београд 2007.
- Марјановић-Душанић, *Свод српских светих* = С. Марјановић-Душанић, *Свод српских светих у време краља Милутина: династички култови*, in: *Манастир Студеница, 700 година Краљеве цркве* (in press).
- Марковић В., *Православно монаштво и манастири* = В. Марковић, *Православно монаштво и манастири у средњовековној Србији*, Сремски Карловци 1920 (2002²).
- Марковић М., *Култ и иконографија светіој Евстајији Солунској* = М. Марковић, *Култ и иконографија светіој Евстајији Солунској у средњем веку*, Ниш и Византија 8 (2010) 283–294.
- Марковић М., *О ктиторском најпису* = М. Марковић, *О ктиторском најпису кнеза Мирослава у цркви Светіој Петра на Лиму*, Зограф 36 (2012) 21–46.
- Марковић М., *О иконографији светих райника* = М. Марковић, *О иконографији светих райника у источнохришћанској уметности и о представама ових светих у Дечанима*, in: *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и студије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 567–630.
- Марковић М., *О ктиторском најпису кнеза Мирослава* = М. Марковић, *О ктиторском најпису кнеза Мирослава у цркви Светіој Петра на Лиму*, Зограф 36 (2012) 21–40.
- Марковић М., *О најстаријим иконама из Марковој манастира (I)* = М. Марковић, *Зайажања о најстаријим иконама из Марковој манастира (I), Пишање ктиторства царице Јелене Драгаш и најпис на шпиту светіој Димитрији*, Зограф 37 (2013) 147–167.
- Марковић М., *О представама светіој Саве Српској* = М. Марковић, *О представама светіој Саве Српској у Вайоједу, с посебним освртом на фреску у параклису Светіој Димитрији*, in: *ПЕРИВОЛОС. Зборник у часті Мирјане Живојиновић II*, edd. Б. Миљковић, Д. Целебдић, Београд 2015, 397–408.
- Марковић М., *Појединачне фигури* = М. Марковић, *Појединачне фигури светих у наосу и параклисима*, in: *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и студије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 243–263.
- Марковић М., *Прво њушевање светіој Саве* = М. Марковић, *Прво њушевање светіој Саве у Палестину и његов значај за српску средњовековну уметност*, Београд 2009.
- Марковић М., *Прводийни живопис* = М. Марковић, *Прводийни живопис главне манастирске цркве*, in: *Манастир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 228–236.
- Марковић М., *Прилој њушевању ушцаја канона Велике судоје* = М. Марковић, *Прилој њушевању ушцаја канона Велике судоје на иконографију средњовековној сликарству*, ЗРВИ 37 (1998) 167–179.
- Марковић М., *Прилози за историју Светіој Никије* = М. Марковић, *Прилози за историју Светіој Никије код скоља. Оснивање манастира – Милутинова обнова – хиландарски мейох*, ХЗ 11 (2004) 63–132.
- Марковић М., *Свети Никија* = М. Марковић, *Свети Никија код Скоља. Задужбина краља Милутина*, Београд 2015.
- Марковић М., *Свети райници из Ресаве* = М. Марковић, *Свети райници из Ресаве. Иконографска анализа*, in: *Манастир Ресави. Историја и уметности*, ed. В. Ј. Ђурић, Деспотовац 1995, 191–217.
- Марковић, Хостетер, *Прилој хронологији* = М. Марковић, В. Т. Хостетер, *Прилој хронологији њуше и осликавања хиландарској кайоликона*, ХЗ 10 (1998) 201–220.
- Марковић О., *Остаји манастира Петра Коришкој* = О. Марковић, *Остаји манастира Петра Коришкој*, СКМ 4–5 (1968–1971) 409–420.
- Марковић О., *Прилој њушевању архиепископу* = О. Марковић, *Прилој њушевању архиепископу манастира Сојоћани*, Саопштења 8 (1969) 93–99.
- Матић В., *Архиепископу фрушкојорских манастира* = В. Матић, *Архиепископу фрушкојорских манастира. Касно-средњовековне црквене њуше*, Нови Сад 1984.
- Матић В., *Српски Ковин* = В. Матић, *Српски Ковин њуше*, Нови Сад 2009.
- Матић В., *Црква Светіој Луке у Куинову* = В. Матић, *Црква Светіој Луке у Куинову*, Грађа за њушевање споменика културе Војводине 10 (1981) 41–48.
- Матић М., *О иконама из Драјчића* = М. Матић, *О иконама из Драјчића*, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 97–114.
- Матић С., *Опис рукописа* = С. Матић, *Опис рукописа Народне библиотеке*, Београд 1952.
- Мацан, *Охридски икони* = Ј. Мацан, *Охридски икони*, Културно наследство 1 (1959) 61–84.
- Машнић, *Црква Ваведања у Поречком Здуњу* = М. Машнић, *Прелиминарна сазнања о сеоској цркви Ваведање Бојородичино у Поречком Здуњу – о једном неизомном средњовековном споменику*, Ниш и Византија 1 (2003) 249–261.
- Медаковић, *Графика српских шамјаних књија* = Д. Медаковић, *Графика српских шамјаних књија XV–XVII века*, Београд 1958.
- Медаковић, *Дунавски њушеви српске културе* = Д. Медаковић, *Дунавски њушеви српске културе XVIII века*, in: *idem*, *Пушеви српској барока*, Београд 1971, 35–47.
- Медаковић, *Манастир Савина* = Д. Медаковић, *Манастир Савина. Велика црква, ризница, рукописи*, Београд 1978.
- Медаковић, *Национална историја Срба* = Д. Медаковић, *Национална историја Срба у светлости црквене историје новије доба*, in: *idem*, *Пушеви српској барока*, Београд 1971, 71–84.
- Медаковић, *О српској уметности* = Д. Медаковић, *О српској уметности у областима Сјаре Славоније и Хрвајске*, in: *idem*, *Пушеви српској барока*, Београд 1971, 227–245.
- Медаковић, *Ризница манастира Милешева* = Д. Медаковић, *Ризница манастира Милешева. Прилој реконструкцији*, in: *Милешева у историји српској народа*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1987, 221–230.

- Медаковић, *Српска уметности у XVIII веку* = Д. Медаковић, *Српска уметности у XVIII веку*, Београд 1986.
- Медаковић, *Српски ирејород* = Д. Медаковић, *Српски ирејород у 18. веку и средњовековна баштина*, in: idem, *Доба барока*, Београд 1988, 93–106.
- Мијовић, *О иконама* = П. Мијовић, *О иконама с иорирейи-ма Томе Прељубовића и Марије Палеологове*, ЗМСЛУ 2 (1966) 185–194.
- Милановић, *Јеванђељске сцене* = В. Милановић, *Јеванђељске сцене у ирирайи милешевске цркве. Прилој реконструкцији и иумачењу ирводийној ироирама*, Зограф 37 (2013) 107–132.
- Милановић, *Кулиј и иконоирафија свейој Луке* = В. Милановић, *Кулиј и иконоирафија свейој Луке у иравослављу до средине века*, in: *Црква Свейој Луке кроз вјекове*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 73–105.
- Милин, *О српском калуђеру Никодиму* = Ж. Милин, *О српском калуђеру Никодиму и о његовом рукописном четворојеванђељу ирејисаном 1404–1405. у манастиру Водица у румунској земљи*, Темишварски зборник 3 (2002) 151–155.
- Миловић, *Двије-ири ријечи о зашійијним знаковима* = Ј. М. Миловић, *Двије-ири ријечи о зашійијним знаковима на нашим сйарим књијама*, in: *Црнојевића шйамйарија и сйаро шйамйарсйиво*, ed. Ј. М. Миловић, Подгорица 1994, 123–126.
- Милошевић, *Уметности у средњовековној Србији* = Д. Милошевић, *Уметности у средњовековној Србији од XII до XVII века*, Београд 1980.
- Милошевић, *Фреске у кошорској кайедрали* = М. Милошевић, *Фреске у кошорској кайедрали*, Зограф 1 (1966) 34.
- Милошевић, *Ђурић, Црква Св. Прокојија* = Г. Милошевић, С. Ђурић, *Црква Св. Прокојија у Прокуљу – резултатии истраживачких радова у 1987. иодини*, Старинар 38 (1987) 83–109.
- Милтојевић, *Српска исиорироирафија о унијаћењу Срба* = М. Милтојевић, *Српска исиорироирафија о унијаћењу Срба у сегдамнаестом веку*, in: *Исиорироирафија и савремено друшйиво*, ed. Б. Димитријевић, Ниш 2014, 220–230.
- Миљковић, *Жишйија свейој Саве* = Б. Миљковић, *Жишйија свейој Саве као извори за исиорију средњовековне уметности*, Београд 2008.
- Миљковић, *Немањићи и Свейи Никола у Барију* = Б. Миљковић, *Немањићи и Свейи Никола у Барију*, ЗРВИ 44/1 (2007) 275–294.
- Миљковић, *Сликарсйиво зајадној улаза* = Б. Миљковић, *Сликарсйиво зајадној улаза у манастир Сйуденицу из 1208/9. иодине*, in: *Трећа јујословенска конференција визанйолога*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 183–187.
- Миљковић, *Хиландарска икона* = Б. Миљковић, *Хиландарска икона српској цара Сйефана*, ЗРВИ 43 (2006) 328–330.
- Миљковић, *Хиландарски иумански шйай* = Б. Миљковић, *Хиландарски иумански шйай*, in: ПЕРИВОЛОС. Зборник у частй Мирјане Живојиновић I, edd. Б. Миљковић, Д. Целебцић, Београд 2015, 127–137.
- Миљковић, *Хиландарски Часни крсй* = Б. Миљковић, *Хиландарски Часни крсй и сйара манастирска сйаврошјека*, ЗРВИ 38 (1999–2000) 287–297.
- Миљковић-Бојанић, *Крај владавине Косача* = Е. Миљковић-Бојанић, *Крај владавине Косача и ирве иодине османске властии у Херцејовини*, in: *Српска ироза данас. Косаче – оснивачи Херцејовине*, Билећа–Гацко–Београд 2002, 291–307.
- Миљковић-Пепек, *Прилој ироучавању цркве Св. Николе* = П. Миљковић-Пепек, *Прилој ироучавању цркве Св. Николе у Тишвом Велесу*, ЗМСЛУ 15 (1979) 265–276.
- Минчев, *Свейојорскйи ирејис* = Г. Минчев, *Свейојорскйи ирејис на Черковнојо сказание*, in: *Święta Góra Athos w kulturze Europy, Europa w kulturze Athosu*, ed. M. Kuczyńskiej, Gniezno 2009, 52–56.
- Мирковић, *Деизис* = Л. Мирковић, *Деизис крушедолској иконостаса*, Старинар, н. с., 3–4 (1952–1953) 93–106.
- Мирковић, *Руденица* = Л. Мирковић, *Руденица*, ПКЈИФ 11 (1931) 83–112.
- Мирковић, *Рукописни ишйишци* = Л. Мирковић, *Рукописни ишйишци српскословенске рецензије*, Богословље 4/1–2 (1960) 3–15.
- Мирковић, *Сйарине* = Л. Мирковић, *Сйарине фрушкојорских манастира*, Београд 1931.
- Мирковић, *Црква у сйаром Сланкамену* = Л. Мирковић, *Црква у сйаром Сланкамену*, Зборник Матице српске за друштвене науке 11 (1955) 117–136.
- Мирковић, *Црквени уметнички вез* = Л. Мирковић, *Црквени уметнички вез*, Београд 1940.
- Мирковић, *Шйа значи мраморни сйуб?* = Л. Мирковић, *Шйа значи мраморни сйуб иодиинуј на месйу Косовске бишјеке и шйа каже најишис на овом сйубу?*, in: idem, *Иконоирафске сйудије*, Нови Сад 1974, 297–315.
- Митровић, *Почеци српске лишурйиске итрадиције* = М. Митровић, *Почеци српске лишурйиске итрадиције*, Видослов 46 (2009) 121–134.
- Михаиловић, *Ковачевић, Нова Павлица* = М. Михаиловић, М. Ковачевић, *Нова Павлица*, Београд 1989.
- Михаиловић, *Црква Свейој Пешра* = Р. Михаиловић, *Црква свейој Пешра код Новој Пазара*, Новопазарски зборник 10 (1986) 67–100.
- Михаљчић, *Владарске ишйишле* = Р. Михаљчић, *Владарске ишйишле обласних иосйодара: ирилој владарској идеолојији у сйаријој српској ирошлостии*, Београд 2001.
- Михаљчић, *Лазар Хребельановић* = Р. Михаљчић, *Лазар Хребельановић. Исиорија, кулиј, иредање*, Београд 1989².
- Михаљчић, *Крај Српској царсйива* = Р. Михаљчић, *Крај Српској царсйива*, Београд 1989².

- Мишић, Косаче = С. Мишић, *Косаче – јосјода Хумска*, in: *Српска проза данас. Косаче – оснивачи Херцеговине*, Билећа–Гацко–Београд 2002, 342–350.
- Мишић, *Хумска земља* = С. Мишић, *Хумска земља у средњем веку*, Београд 1996.
- Мишић, Суботин-Голубовић, *Светлоарханђеловска хрисовуља* = С. Мишић, Т. Суботин-Голубовић, *Светлоарханђеловска хрисовуља*, Београд 2003.
- Младеновић, *Повеље и писма десјоџа Стефана* = А. Младеновић, *Повеље и писма десјоџа Стефана Лазаревића*, Београд 2007.
- Младеновић, *Повеље кнеза Лазара* = А. Младеновић, *Повеље кнеза Лазара*, Београд 2003.
- Мојсовска, *Св. Никола Чудотворец* = Л. Мојсовска, *Црква Св. Никола Чудотворец*, Охрид 2009.
- Моле, *Минијатјуре* = В. Моле, *Минијатјуре једној српској рукопису из јод. 1649. са Шестјодневом дјр. ексарха Јоана и Тјојографијом Козме Индиќојлова*, Споменик СКА 44 (1922) 40–87.
- Момировић, *Манастјир Грјетјетј* = П. Момировић, *Манастјир Грјетјетј*, Нови Сад 1969.
- Момировић, *Силоаново четјворојеванђеље* = П. Момировић, *Силоаново рукописно четјворојеванђеље*, Рашка баштина 2 (1980) 99–108.
- Монахиња Јефимија* = *Монахиња Јефимија*, *Књижевни радови*, ed. Ђ. Трифуновић, Крушевац 1983.
- Моршакова, *Десница святого царя Константина* = Е. А. Моршакова, *Ковчег для десницы святого царя Константина*, in: *Христианские реликвии в московском Кремле*, ed. А. М. Лидов, Москва 2000, 126–128.
- Мошин, *Орнаментјика* = В. Мошин, *Орнаментјика неовизантјиској и балканској стјила*, Годишњак Балканолошког института 1 (1957) 295–351.
- Мошин, *Крстј царице Јелене* = В. Мошин, *Крстј царице Јелене, кћери кнеза Драјаша*, Уметнички преглед 1 (1937–1938) 136–137.
- Мошин, *Ђирилски рукописи* = В. Мошин, *Ђирилски рукописи у Повјесном музеју Хрватјске. Койијарева збирка и Цојсов ћирилски одломак у Љубљани*, Београд 1971.
- Мошин, *Пурковић, Хиландарски ијумани* = В. А. Мошин, М. А. Пурковић, *Хиландарски ијумани средњеј века*, Београд 1999².
- Мрђеновић, Топаловић, Радосављевић, *Мирослављево јеванђеље* = Д. Мрђеновић, В. Топаловић, В. Радосављевић, *Мирослављево јеванђеље. Истјоријатј и коментјари*, Београд 2002.
- Невострујев, *Три молијве* = К. Невострујев, *Три молијве*, ГСУД 22 (1867) 360–370.
- Недељковић, *Судбина нестјалих средњовековних рукопису* = Ј. Недељковић, *Судбина нестјалих средњовековних рукопису Народне дјблиотјеке у Беојраду јосле Првој светјској рајта*, in: *Пуш књија 1914/1915–2015: судбина српских средњовековних рукопису Народне дјблиотјеке нестјалих у Великом рајту. Катјалој изложбе*, Београд 2015.
- Недомачки, *Манастјир арханђела* = В. Недомачки, *Манастјир арханђела Михаила и Гаврила у Јерусалиму – задужбина краља Милушјина*, ЗЛУМС 16 (1980) 25–69.
- Недомачки, *О српским рукописима* = В. Недомачки, *О српским рукописима у дјблиотјекци Грчке јравославне пайријаршије у Јерусалиму*, АП 2 (1980) 71–98.
- Немировски, *Почеци штјамјарстјва у Црној Гори* = Е. Љ. Немировски, *Почеци штјамјарстјва у Црној Гори (1492–1496)*, Цетјиње 1996.
- Немировски, *Прва и друја штјамјарија* = Е. Љ. Немировски, *Прва и друја штјамјарија манастјира Милешеве*, Милешевски записи 2 (1997) 123–175.
- Немировски, *Штјамјарија манастјира Рујно* = Е. Љ. Немировски, *Штјамјарија манастјира Рујно*, Библиографски вјесник 24/2–3 (1995) 165–179.
- Немировский, *К истјорији откритјя* = Е. Немировский, *К истјорији откритјя и первичного изучения глаголического Маршинского четвероевангелия*, Slovo 47–49 (1997–1999) 33–56.
- Ненадовић, *Бојородица Љевшиќа* = С. М. Ненадовић, *Бојородица Љевшиќа. Њен јосјанак и њено местјо у архитјектјури Милушјиновој времена*, Београд 1963.
- Ненадовић, *Душанова задужбина* = С. Ненадовић, *Душанова задужбина манастјир Светјих Арханђела код Призрена*, Београд 1967.
- Нешковић, *Ђурђеви Сјујови* = Ј. Нешковић, *Ђурђеви Сјујови у Сјаром Расу. Постјанак архитјектјуре цркве Св. Ђорђа и сјварање рашкој тјија сјоменика у архитјектјури средњовековне Србије*, Краљево 1984.
- Нешковић, *Нека ојтворена ијијања* = Ј. Нешковић, *Нека ојтворена ијијања о црквеном јрадјиљстјиву у доба Сјефана Немање*, in: *Сјефан Немања – светји Симеон Миротјочиви. Истјорија и јредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 200–206.
- Нешковић, *Црква св. Ђорђа у Тјшојраду* = Ј. Нешковић, *Црква св. Ђорђа у Тјшојраду. Резултјатји истрјаживања*, Старине Црне Горе 3–4 (1965–1966) 113–123.
- Николајевић, *Минијатјура Блајовестји* = И. Николајевић, *Минијатјура Блајовестји у Хваловом зборнику*, Зограф 7 (1976–1977) 75–77.
- Николић, *О дајовану живојиса* = Р. Николић, *О дајовану живојиса у кайелама Св. Николе и Св. Ђорђа у Сојоћанима*, Саопштења 9 (1970) 63–72.
- Новаковић, *Десјој Ђураћ Бранковић* = С. Новаковић, *Десјој Ђураћ Бранковић и ојравка Царијрадској јрада 1448. јодине*, Глас СКА 22 (1890) 1–12.
- Оболенски, *Византјиски комонвелтј* = Д. Оболенски, *Византјиски комонвелтј*, Београд 1996.
- Ојис рукопису манастјира Дечани = Ојис ћирилских рукописних књија манастјира Високи Дечани I, ed. Н. Р. Синдик, Београд 2011.

- Орбин, *Краљевство Словена* = М. Орбин, *Краљевство Словена*, ed. С. Ђирковић, Београд 2006².
- Острогорски, *О стварањорској служби владара* = Г. Острогорски, *О стварањорској служби владара у византијско-словенском свейу*, in: *Сабрана дела Г. Остројорској V*, Београд 1970, 330–352.
- Павковић, *Слава* = Н. Ф. Павковић, *Слава или Крсно име код Срба*, Гласник Етнографског института 63/1 (2015) 123–145.
- Павловић Д., *Бојородичин циклус* = Д. Павловић, *Бојородичин циклус у Благовештенској цркви манастира Градца*, Зограф 33 (2009) 75–92.
- Павловић Д., *Зидно сликарство градачкој кайоликона* = Д. Павловић, *Зидно сликарство градачкој кайоликона. Попис фресака и зајажанја о појединим иројрамским особеностима*, Зограф 36 (2012) 89–108.
- Павловић Д., *Кулї и иконојрафија Четрдесеторице севастијских мученика* = Д. Павловић, *Кулї и иконојрафија Четрдесеторице севастијских мученика у Србији XIII века*, Ниш и Византија 7 (2009) 293–305.
- Павловић Д., *О једном особеном моделу* = Д. Павловић, *О једном особеном моделу расјоређивања сцена циклуса Великих јразника: Сїуденица – Градац*, in: *Византијски свей на Балкану II*, 443–457.
- Павловић Л., *Иконојрафска ейїрафика* = Л. Павловић, *Иконојрафска ейїрафика код јророка*, ЗМСЛУ 20 (1984) 3–46.
- Павловић Л., *Кулїови лица* = Л. Павловић, *Кулїови лица код Срба и Македонаца (исїоријско-ейїнојрафска расїрава)*, Смедерево 1965.
- Панић, Бабић, *Бојородица Љевишка* = Д. Панић, Г. Бабић, *Бојородица Љевишка*, Београд 1975.
- Паче, *Фреска у цркви Свеїої Луке* = В. Паче, *Фреска у цркви Свеїої Луке у Коїору и сећање на римску цркву*, in: *Црква Свеїої Луке кроз вјекове. Зборник радова*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 113–117.
- Пеич, *Изображение Тайной вечери* = С. Пеич, *Изображение Тайной вечери в дабарској цркви св. Николая*, in: *От Царьграда до Белого моря. Сборник статей по средневековому искусству в честь Э. С. Смирновой*, edd. М. А. Орлова et al., Москва 2007, 351–366.
- Пејић, *Макарије Соколовић* = С. Пејић, *Макарије Соколовић – иїиїуле и слике*, Иконографске студије 2 (2009) 183–191.
- Пејић, *Никољац* = С. Пејић, *Црква Свеїої Николе у Никољцу*, Београд 2014.
- Пејић, *Манастир Пусиїиња* = С. Пејић, *Манастир Пусиїиња*, Београд 2002.
- Пејић, *Свейи Никола Дабарски* = С. Пејић, *Манастир Свейи Никола Дабарски*, Београд 2009.
- Пејић, *Сликари из Приморја* = С. Пејић, *Сликари из Приморја у Полимљу їоком јрве їоловине 16. века*, in: *Осам векова манастира Милешеве I*, ed. П. Влаховић, Милешева 2013, 369–380.
- Пејић, *Сїолије из Никољца* = С. Пејић, *Сїолије из Никољца*, Зограф 36 (2012) 13–20.
- Пејовић, *Дворац и манастир Црнојевића* = Т. Пејовић, *Дворац и манастир Црнојевића и нови Цейињски манастир*, in: *Цейиње 1482–1982*, Цетиње 1994.
- Пејовић, *Чиликов, Православни манастири у Црној Гори* = Т. Пејовић, А. Чиликов, *Православни манастири у Црној Гори*, Подгорица–Београд 2011.
- Пентковскиј et al., *Средневековие церкви в долине Шушицы* = А. М. Пентковскиј, *Средневековие церкви в долине Шушицы (Южная Албания) и славянская епископия свт. Климента Охридского*, Slovene 1 (2014) 5–42.
- Пентковскиј, *«Иерусалимскиј устав»* = А. М. Пентковскиј, *«Иерусалимскиј устав» и его славянские переводы в XIV столетии*, in: *Преводите през XIV столетие на Балканите*, ed. Л. Тасева, София 2004, 153–171.
- Пентковскиј, *Литургические реформы* = А. М. Пентковскиј, *Литургические реформы в истории Русской Церкви и их характерные особенности*, Журнал Московской Патриархии 2 (2001) 72–80.
- Пентковскиј, *Студийскиј устав* = А. М. Пентковскиј, *Студийскиј устав и уставы студийской традиции*, Журнал Московской Патриархии 5 (2001) 69–80.
- Петковић В. Р., *Манастир Велуће* = В. Р. Петковић, *Манастир Велуће. Исїорија и живопис*, Старинар, н. с., 3–4 (1952–1953) 45–59.
- Петковић В. Р., *Раваница* = В. Р. Петковић, *Раваница*, Београд 1922.
- Петковић С., *Делайносїї зоїрафа їоїа Сїрахиње* = С. Петковић, *Делайносїї зоїрафа їоїа Сїрахиње из Будимља*, Старине Црне Горе 1 (1963) 113–127.
- Петковић С., *Meditationes vitae Christi* = С. Петковић, *Илустрације Meditationes vitae Christi од Псеуго-Бонавенїуре у једној срїској иїїамїаној књижи XVI века*, in: *Зборник Свеїозара Радојчића*, Београд 1969, 253–265.
- Петковић С., *Зидно сликарство* = С. Петковић, *Зидно сликарство на їодручју Пећке їаїїријариїе 1557–1614*, Нови Сад 1965.
- Петковић С., *Иконе манастира Хиландара* = С. Петковић, *Иконе манастира Хиландара*, Манастир Хиландар 1997.
- Петковић С., *Иконојрафске сродносїи и разлике* = С. Петковић, *Иконојрафске сродносїи и разлике између срїској и їрчкој сликарсїива од средине XV до краја XVII века*, in: idem, *Срїска уметносїї у XVI и XVII веку*, Београд 1995, 219–237.
- Петковић С., *Илустрације и књижни украс* = С. Петковић, *Илустрације и књижни украс у срїским иїїамїаним књиїама XV–XVII века*, in: *Пеїи векова срїској иїїамїарсїива (1494–1994). Раздобље срїскословенске иїїамїе: XV–XVII в.*, edd. М. Пешикан, К. Мано-Зиси, М. Ковачевић, Београд – Нови Сад 1994, 25–52.

- Петковић С., *Илустрације српских шtamпаних књига* = С. Петковић, *Илустрације српских шtamпаних књига XV–XVII века између истока и запада*, in: Црнојевића шtamпарија и старо шtamпарство, ed. J. M. Миловић, Подгорица 1994, 67–78.
- Петковић С., *Исламски ушницај на српско сликарство* = С. Петковић, *Исламски ушницај на српско сликарство у доба турске владавине*, in: idem, *Српска уметност у XVI и XVII веку*, Београд 1995, 239–253.
- Петковић С., *Кулић кнеза Лазара* = С. Петковић, *Кулић кнеза Лазара и српско сликарство XVII века*, ЗМСЛУ 7 (1971) 85–101.
- Петковић С., *Лејенда о светом Мину* = С. Петковић, *Лејенда о светом Мину у цркви села Шпаве*, Старинар 20 (1969) 277–288.
- Петковић С., *Ликови Срба светихиља* = С. Петковић, *Ликови Срба светихиља у српским шtamпаним књигама XVI века*, ЗМСЛУ 26 (1990) 139–158.
- Петковић С., *Мајстори зидне декорације у Ломници* = С. Петковић, *Време насипанка и мајстори зидне декорације у Ломници*, ЗМСЛУ 1 (1965) 161–171.
- Петковић С., *Манастир Света Тројица (1974)* = С. Петковић, *Манастир Света Тројица код Пљеваља*, Београд.
- Петковић С., *Манастир Света Тројица (2008)* = С. Петковић, *Манастир Света Тројица у Пљевљима*, Пљевља 2008².
- Петковић С., *Милешевске фреске* = С. Петковић, *Милешевске фреске из XVI века*, Саопштења 27–28 (1995–1996) 123–130.
- Петковић С., *Минијатуре йоја Страхине* = С. Петковић, *Минијатуре йоја Страхине из 1597. йодине*, Саопштења 32–33 (2001) 49–59.
- Петковић С., *Морача* = С. Петковић, *Морача*, Београд 1986.
- Петковић С., *О фрескама XVI века* = С. Петковић, *О фрескама XVI века из йрираше Пећке йајријаришије и њиховим сликарима*, Саопштења 16 (1984) 57–65.
- Петковић С., *Порекло илустрација у шtamпаним књигама Божидара Вуковића* = С. Петковић, *Порекло илустрација у шtamпаним књигама Божидара Вуковића*, ЗМСЛУ 12 (1976) 121–135.
- Петковић С., *Несачувани йорйрей новобрдској мишрополија* = С. Петковић, *Несачувани йорйрей новобрдској мишрополија Никанора из 1538/1539. йодине*, СКМ 9 (1989/1990) 71–86.
- Петковић С., *Сликар Андреја Раичевић* = С. Петковић, *Сликар Андреја Раичевић у манастиру Крушедола 1644. йодине*, Саопштења 24 (1992) 113–124.
- Петковић С., *Сликарство сйлашиње йрираше Грачанице* = С. Петковић, *Сликарство сйлашиње йрираше Грачанице*, in: *Византијска уметност йочейком XIV века*, ed. С. Петковић, Београд 1978, 201–212.
- Петковић С., *Манастир Пећка йајријаришија и њеове сйахије* = С. Петковић, *Манастир Пећка йајријаришија и њеове сйахије*, Balcanica 13–14 (1982–1983) 353–359.
- Петковић С., *Српска уметност у XVI и XVII веку* = С. Петковић, *Српска уметност у XVI и XVII веку*, Београд 1995.
- Петковић С., *Српски йајријарси* = С. Петковић, *Српски йајријарси XVI и XVII века као киййори*, in: *Зборник у часй Војислава Ђурића*, Београд 1992, 129–139.
- Петковић С., *Српски светихиље* = С. Петковић, *Српски светихиље у сликарству йравославних народа*, Нови Сад 2007.
- Петковић С., *Трајом једне сликарске йрује* = С. Петковић, *Трајом једне сликарске йрује из грује йоловине XVI сйолећа*, ЗФФ 8/2 (1964) 542–554.
- Петковић С., *Умјетничко завјештање Осйроја* = С. Петковић, *Умјетничко завјештање манастира Осйроја*, in: *Осйрој*, Београд 1997, 93–143.
- Петковић С., *Фреска са ликовима Три јерарха* = С. Петковић, *Фреска са ликовима Три јерарха у цркви св. Николе у Старом Сланкамену*, ЗМСЛУ 6 (1970) 315–329.
- Петковић С., *Фреске XVI века* = С. Петковић, *Фреске XVI века у цркви манастира Крушедола*, Саопштења 30–31 (1998–1999) 113–136.
- Петковић С., *Хиландарски ходочасник* = С. Петковић, *Хиландарски ходочасник. Сликар Јован у Хиландару 1632*, Саопштења 41 (2009) 157–166.
- Петковић С., *Фреске манастира Црне Реке* = С. Петковић, *Фреске манастира Црне Реке и судбина йећке сликарске радионице XVI века*, in: *Манастир Црна Ријека и свети йейар Коришки*, Приштина–Београд 1998, 87–97.
- Петровић М. М., *Архимандрийско достйојанство* = М. М. Петровић, *Архимандрийско достйојанство светйој Саве*, in: *Светйи Сава у српској истйорији и йрадицији*, ed. С. Ђирковић, Београд 1998, 39–50.
- Петровић М. М., *Сйуденички йийик* = М. М. Петровић, *Сйуденички йийик и самосйалностй српске цркве*, Горњи Милановац 1986.
- Петровић М. М., *Црквендржавна идеолоија* = М. М. Петровић, *Црквендржавна идеолоија светйоја Саве у Сйуденичком йийику*, in: *Осам векова Сйуденице*, Београд 1986, 76–98.
- Петровић Р., *Ойкриће фресака у Новој Павлици* = Р. Петровић, *Ойкриће фресака у Новој Павлици – йрилој йроучавању уметностйи XV века*, Рашка баштина 3 (1988) 137–154.
- Пириватрић, *Византијске йредсйаве о Србима* = С. Пириватрић, *Византијске йредсйаве о Србима у доба йрвих Палеолоја (око 1261 – око 1370)*, Универзитет у Београду 2013 (unpublished doctoral thesis).
- Пириватрић, *Византијске йийиуле* = С. Пириватрић, *Византијске йийиуле Јована Оливера*, ЗРВИ 50/2 (2013) 713–724.
- Пириватрић, *Манојло I Комнин* = С. Пириватрић, *Манојло I Комнин, „царски сан” и „самодриши обласйи српској йресйола”*, ЗРВИ 48 (2011) 89–118.

- Пириватрић, Самуилова држава = С. Пириватрић, Самуилова држава. Обим и карактер, Београд 1998.
- Пириватрић, Улазак Стефана Душана у Царство = С. Пириватрић, Улазак Стефана Душана у Царство, ЗРВИ 44/2 (2007) 381–409.
- Пириватрић, Хронологија и историјски контекст = С. Пириватрић, Хронологија и историјски контекст њодизања манастира Студенице. Прилози истраживању проблема, Зограф 39 (2015) 47–56.
- Повеље и писма десјотиа Стефана = Повеље и писма десјотиа Стефана, ed. А. Младеновић, Београд 2007.
- Поповић Б., Фрајментни фресака = Б. Поповић, Фрајментни фресака из цркве Свети Јована у Црнци, in: Ђурђеви Ступови и Будимљанска епархија, edd. Б. Тодић, М. Радужко, Берање-Београд 2011, 361–366.
- Поповић Д., Гроб архиепископа Данила II = Д. Поповић, Гроб архиепископа Данила II, in: Архиепископа Данило II и његово доба, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1991, 329–344.
- Поповић Д., Кули краља Драгутина = Д. Поповић, Кули краља Драгутина – монаха Теодисиа, in: eadem, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006, 121–142.
- Поповић Д., Кули свети Јоаникија Девичкој = Д. Поповић, Кули свети Јоаникија Девичкој, in: Византијски свет на Балкану II, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 607–623.
- Поповић Д., Мошти свети Луке = Д. Поповић, Мошти свети Луке – српска епископа, in: eadem, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006, 295–318.
- Поповић Д., Мошти свети Саве = Д. Поповић, Мошти свети Саве, in: eadem, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006, 75–95.
- Поповић Д., Надгробни споменици = Д. Поповић, Надгробни споменици из цркве Св. Петра код Нове Пазаре – каталога, Новопазарски зборник 8 (1984) 51–75.
- Поповић Д., О настјанку кули свети Симеона = Д. Поповић, О настјанку кули свети Симеона, in: eadem, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006, 41–73.
- Поповић Д., Папирјарх Јефрем = Д. Поповић, Папирјарх Јефрем – један њодносредњовековни светинијски кули, ЗРВИ 43 (2006) 111–125.
- Поповић Д., Под окриљем светости = Д. Поповић, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006.
- Поповић Д., Представа владара = Д. Поповић, Представа владара над „царским вратима” цркве Светих арханђела код Призрена, Саопштења 26 (1994) 25–36.
- Поповић Д., Пустинијскијство свети Саве = Д. Поповић, Пустинијскијство свети Саве Српској, in: Кули светих на Балкану II, ed. М. Детелић, Крагујевац 2002, 61–85.
- Поповић Д., Пустинијско монаштво у доба Бранковића = Д. Поповић, Пустинијско монаштво у доба Бранковића, in: Пад Српске десјотјовине 1459. њодине, ed. М. Спремић, Београд 2011, 117–135.
- Поповић Д., Реликвије свети Пејке = Д. Поповић, Реликвије свети Пејке: Gloria Bulgariae – Gloria Serviae, in: Бугарија и Србија в контекста на византијската цивилизација, edd. В. Ђозелев, А. Милтенова, Р. Станкова, Софија 2005, 165–191 (= eadem, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006, 271–293).
- Поповић Д., Реликвије Часној крсти = Д. Поповић, Реликвије Часној крсти у средњовековној Србији, in: Константијин Велики у византијској и српској традицији, ed. Љ. Максимовић, Београд 2014, 99–121.
- Поповић Д., Сахране и гробови = Д. Поповић, Сахране и гробови у средњем веку, in: Манастир Хиландар, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 205–214.
- Поповић Д., Свети краљ Стефан Дечански = Д. Поповић, Свети краљ Стефан Дечански, in: eadem, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006, 143–183.
- Поповић Д., Светинијско ѡрослављање Симеона Немање = Д. Поповић, Светинијско ѡрослављање Симеона Немање, ѡрило ѡроучавању кули моштију код Срба, in: eadem, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији Београд 2006, 27–40.
- Поповић Д., Свод српских светих = Д. Поповић, Свод српских светих у време краља Милутина: црквени ѡпавари и ѡустинијаци, in: Манастир Студеница, 700 ѡодина Краљеве цркве (in press).
- Поповић Д., Српски владарски гроб = Д. Поповић, Српски владарски гроб у средњем веку, Београд 1992.
- Поповић Д., Чуда свети Симеона = Д. Поповић, Чуда свети Симеона, in: Владар, монах и светиниј. Стефан Немања – ѡрејододни Симеон Мирѡјочиви и српска историја и култура (1113–1216) (in press).
- Поповић Д., Чудѡјворења свети Саве = Д. Поповић, Чудѡјворења свети Саве Српској, in: eadem, Под окриљем светости. Кули светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006, 97–118.
- Поповић Д., Поповић М., Мирѡјочиви гроб свети Симеона = Д. Поповић, М. Поповић, Мирѡјочиви гроб свети Симеона у Студеници – нови ѡплед, ЗРВИ 52 (2015) 237–257.
- Поповић Д. Ј., Велика сеоба Срба = Д. Ј. Поповић, Велика сеоба Срба 1690, Београд 1954.
- Поповић Д. Ј., Војводина у ѡурско доба = Д. Ј. Поповић, Војводина у ѡурско доба, in: Војводина I, Нови Сад 1939, 144–300.
- Поповић Д. Ј., Војна граница = Д. Ј. Поповић, Војна граница, in: Војводина II, Нови Сад 1939, 269–349.

- Поповић Д. Ј., *Слика Војводине* = Д. Ј. Поповић, *Слика Војводине у 18. веку*, in: *Војводина II*, Нови Сад 1939, 86–110.
- Поповић Ј., *Житија свјетих за децембар* = Ј. Поповић, *Житија свјетих, за децембар*, Београд 1977.
- Поповић К., *Неколике сџарине* = К. Поповић, *Неколике сџарине*, Босанско-херцеговачки источник 11–12 (1891) 442–444.
- Поповић М., *Београдска шврђава* = М. Поповић, *Београдска шврђава*, Београд 2006².
- Поповић М., *Владарски и власџеоски двор* = М. Поповић, *Владарски и власџеоски двор у Босни и Херцеговини*, Зборник за историју Босне и Херцеговине 2 (1997) 1–33.
- Поповић М., *Двор владара и власџеле* = М. Поповић, *Двор владара и власџеле*, in: *Привајни живој у срџским земљама средњеј века*, edd. С. Марјановић-Душанић, Д. Поповић, Београд 2004, 29–63.
- Поповић М., *Задужбина и ѓробни храм херцеј Сџефана* = М. Поповић, *Задужбина и ѓробни храм херцеј Сџефана на Заџрађу ѓод Соко ѓрадом*, Саопштења 40 (2008) 89–109.
- Поповић М., *Замак у срџским земљама* = М. Поповић, *Замак у срџским земљама ѓозној средњеј века*, ЗРВИ 43 (2006) 189–207.
- Поповић М., *Манасџир Св. Варваре* = М. Поповић, *Манасџир Св. Варваре на Рељиној ѓрадини код Новој Пазара*, Саопштења 27–28 (1995–1996) 95–120.
- Поповић М., *Новоѓкривене фреске* = М. Поповић, *Новоѓкривене фреске са црквине у Панику*, Зограф 3 (1969) 56–57.
- Поповић М., *Соко ѓрад* = М. Поповић, *Соко ѓрад над Шџејан ѓољем. Замак са задужбинама Косача*, in: *Шџејан Поље и ѓеѓове свџиње кроз вјекове*, Беране 2010, 17–60.
- Поповић С., *Крџ у крују* = С. Поповић, *Крџ у крују. Архитекџура манасџира у средњовековној Срџији*, Београд 1994.
- Поповић С., *Преисџиивање Свџој Пејџра у Расу* = С. Поповић, *Преисџиивање цркве Свџој Пејџра у Расу*, in: *Сџефан Немања – свџи Симеон Мирѓѓочиви. Исѓорија и ѓредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 209–232.
- Поповић, Вукадиновић, *Црква Св. Сџефана на Шџејан Пољу* = М. Поповић, С. Вукадиновић, *Црква Св. Сџефана на Шџејан Пољу ѓод Соко ѓрадом*, Старинар 57 (2007) 137–174.
- Поповић, Тодић, Војводић, *Дечанска ѓусџиња* = Д. Поповић, Б. Тодић, Д. Војводић, *Дечанска ѓусџиња. Скиѓови и келије манасџира Дечана*, Београд 2011.
- Поповић, Ђурчић, *Науѓара* = С. Поповић, С. Ђурчић, *Науѓара*, Београд 2000.
- Поповић-Гргуревић, *Прилој ѓознавању* = Ј. Поповић-Гргуревић, *Прилој ѓознавању зидној сликарсџива у кайедрали св. Трѓуна у Кошѓору*, Бока 21–22 (1999) 107–137.
- Поповска-Коробар, *Аѓриѓуѓија фресака* = В. Поповска-Коробар, *Аѓриѓуѓија фресака на јужној фасади цркве Ваведѓња (Св. Сѓаса) у Кучевишѓу*, Саопштења 41 (2009) 137–154.
- Поповски, Пеев, *Цѓрковно сказание* = К. Поповски, Д. Пеев, *Цѓрковно сказание – сѓвременен прочит на еѓдин класически текст*, Годишник на Софѓјския универзитет „Св. Климент Охридски” 17 (2012) 309–319.
- Прашков, *Хрельовата кула* = Л. Прашков, *Хрельовата кула*, Софѓја 1973.
- Праштало, *Нови ѓодаѓи* = П. Праштало, *Нови ѓодаѓи о манасџиру Завала*, Гласник Српског археолошког друштва 19 (2003) 185–196.
- Премовић-Алексић, *Археолошка карѓа* = Д. Премовић-Алексић, *Археолошка карѓа Новој Пазара, Туѓина и Сѓенице*, Нови Пазар 2014.
- Преображенский, *«Подножие ног Его»* = А. С. Преображенский, *«Подножие ног Его». О вотивных надписях на русских иконах Спаса на престоле XIV века*, Искусствознание 1/2–7 (2007) 25–53.
- Прерадовић, *Преноси реликвија* = Д. Прерадовић, *Преноси реликвија из Византије на Јаѓран у ѓериѓѓу између VI и XI века*, Ниш и Византија 11 (2013) 187–207.
- Прерадовић, Петровић, *Реконсѓируѓије розетѓе* = Д. Прерадовић, Б. Петровић, *Реконсѓируѓије розетѓе са заѓаѓне фасаде манасџира Меленѓија*, Саопштења 42 (2010) 237–250.
- Привајни живој* = *Привајни живој у срџским земљама средњеј века*, edd. С. Марјановић-Душанић, Д. Поповић, Београд 2004.
- Проловић, *Сликани украс рукоѓиса* = Ј. Проловић, *Сликани украс рукоѓиса од XII до XIV века*, in: *Манасџир Хиландар*, ed. Г. Субѓтић, Београд 1998, 309–318.
- Проловић, *Срѓски рукоѓиси XIII и XIV века* = Ј. Проловић, *Срѓски рукоѓиси XIII и XIV века у Бечу и манасџир Хиландар*, ХЗ 6 (1986) 163–269.
- Проловић, *Сѓѓуденичко чеѓѓворојевањѓе* = Ј. Проловић, *Сѓѓуденичко чеѓѓворојевањѓе*, in: *Сѓѓуденица и византијска уметносѓ око 1200. ѓодине*, ed. В. Кораћ, Београд 1988, 525–533.
- Прѓтасева, *Византијски ѓрнамент* = Т. Н. Прѓтасева, *Византијски ѓрнамент*, in: *Древнерусское искусство, Рукописная книга*, II, Москва 1974, 205–218.
- Пузовић, *Почеѓи срѓској шѓамѓарсѓива* = Љ. Пузовић, *Почеѓи срѓској шѓамѓарсѓива: издања шѓамѓарије Ђурђа Црнојевића*, in: *Између ѓраѓиѓије и иновације: 520 ѓодина од ѓрве ћирилске књиѓе шѓамѓане на срѓкословенском језику. Кайшалој изложѓе*, Београд 2014, 11–21.
- Пурковић, *Поѓис цркава* = М. Пурковић, *Поѓис цркава у сѓѓарој срѓској држави*, Скопље 1938.
- Пуѓко, *Византијски емаљерни стил* = В. Пуѓко, *Византијски емаљерни стил в ѓформлении греческих и иноязѓичных иллюминированных рукописей*, ЗРВИ 32 (1993) 7–18.
- Пуѓко, *Изображения евангелистов* = В. Пуѓко, *Изображения евангелистов на страницах древнеславянской рукописи*, Slovo 35 (1985) 115–130.

- Пуцко, *Славянская иллюминированная книга* = В. Пуцко, *Славянская иллюминированная книга X–XI веков*, Byzantinoslavica 46 (1985) 140–152.
- Пуцко, *Художественное оформление Мариинского Евангелия* = В. Пуцко, *Художественное оформление Мариинского Евангелия – глаголического памятника XI в.*, Записки Отдела рукописей ГБЛ. 45 (1986) 11–26.
- Пуцко, *Художественное оформление славянских рукописей* = В. Пуцко, *Художественное оформление древнейших славянских рукописей*, Slovo 37 (1987) 55–90.
- Пушић, *Црква Св. Томе* = И. Пушић, *Црква Св. Томе у Кућима*, Зограф 17 (1986) 73–77.
- Радић, *Сѣрах у ѱозној Визанѿији* = Р. Радић, *Сѣрах у ѱозној Визанѿији 1180–1453*, I–II, Београд 2000.
- Радовановић, *Јединство небеске и земаљске цркве* = Ј. Радовановић, *Јединство небеске и земаљске цркве у срѣској сликарству средњеј века или ликови живих људи на фрескама и иконама средњеј века*, ЗМСЛУ 20 (1984) 47–66.
- Радовановић, *Прилој иконоѿрафији* = Ј. Радовановић, *Прилој иконоѿрафији свѣтих срѣских десѿоѿа Бранковића*, ЗМСЛУ 7 (1971) 293–314 (= idem, *Радови из иконоѿрафије*, Београд 2008, 140–156).
- Радовић, *Синаѿиѿи* = А. Радовић, *Синаѿиѿи и њихов значај у живоју Србије XIV и XV века*, in: *Манастѿир Раваница – сѿоменѿа о шѣстој сѿѿоѿоѿишњици*, Београд 1981, 101–134.
- Радојчић, *Анѿолоѿија сѿаре срѣске књижевности* = Ђ. Сп. Радојчић, *Анѿолоѿија сѿаре срѣске књижевности (XI–XVIII век)*, Београд 1960.
- Радојчић, *Развој сѿарих срѣских родослова* = Ђ. Сп. Радојчић, *Доба ѿостанка и развој сѿарих срѣских родослова*, ИГ 2 (1948) 21–36.
- Радојчић, *Руски и срѣски ѿексиј Василија Никољској* = Ђ. Сп. Радојчић, *Руски и срѣски ѿексиј Василија Никољској из Доње Русије*, Историјски записи 14 (1953) 204–210.
- Радојчић Д., *Дијалози за ѿрѿезом* = Д. Радојчић, *Дијалози за ѿрѿезом. Анѿроѿолошки оѿледи о кулѿури исхране*, Београд 2015².
- Радојковић, *Илустрације срѣских шѿамѿаних књиѿа* = Б. Радојковић, *Илустрације срѣских шѿамѿаних књиѿа XVI века као ѿиручници сѿарих срѣских златѿара*, ЗМПУ 11 (1965) 59–73.
- Радојковић, *Метал средњовековни* = Б. Радојковић, *Метал средњовековни*, in: *Истѿорија ѿримѣне уметности код Срба I*, Београд 1977, 79–120.
- Радојковић, *Накиј код Срба* = Б. Радојковић, *Накиј код Срба од XII до краја XVIII века*, Београд 1969.
- Радојковић, *Ризница* = Б. Радојковић, *Ризница*, in: *Манастѿир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 331–344.
- Радојковић, *Срѣско златѿарство* = Б. Радојковић, *Срѣско златѿарство XVI и XVII века*, Нови Сад 1966.
- Радојковић, *Турско-ѿерсијски уѿиѿај* = Б. Радојковић, *Турско-ѿерсијски уѿиѿај на срѣске уметничке занѿје XVI и XVII века*, ЗМСЛУ 1 (1965) 119–139.
- Радојчић, *Архиеѿској Данило II* = С. Радојчић, *Архиеѿској Данило II и срѣска архѿѿекѿура раној XIV века*, in: idem, *Узори и дела сѿарих срѣских уметника*, Београд 1975, 195–210.
- Радојчић, *Беседе Јована Дамаскина* = С. Радојчић, *Беседе Јована Дамаскина и фреске Усеѿња Боѿородѿиѿиној у црквама краља Милуѿина*, in: idem, *Узори и дела сѿарих срѣских уметника*, Београд 1975, 180–193.
- Радојчић, *Иконе Србије и Макеѿоније* = С. Радојчић, *Иконе Србије и Макеѿоније*, Београд 1962.
- Радојчић, *Једна сликарска школа* = С. Радојчић, *Једна сликарска школа из групе ѿоловине XV века – ѿрилој истѿорији хришћанске уметности ѿод Турѿима*, ЗМСЛУ 1 (1965) 67–103.
- Радојчић, *Мајстѿори сѿарој срѣској сликарства* = С. Радојчић, *Мајстѿори сѿарој срѣској сликарства*, Београд 1955.
- Радојчић, *Милешева* = С. Радојчић, *Милешева*, Београд 1963.
- Радојчић, *Милешевске фреске* = С. Радојчић, *Милешевске фреске Сѿраиној суда*, Глас САН 234, Одељење друштвених наука, књ. 7 (1959) 69–79.
- Радојчић, *Минѿаѿуре у срѣским Александриѿама* = С. Радојчић, *Минѿаѿуре у срѣским Александриѿама*, Уметнички преглед 5 (1938) 138–154.
- Радојчић, *Минхенски срѣски ѿсалѿир* = С. Радојчић, *Минхенски срѣски ѿсалѿир*, ЗФФ 7/1 (1963) 277–285.
- Радојчић, *Наѿѿис МАРПОУ* = С. Радојчић, *Наѿѿис МАРПОУ на ариѿским фрескама*, Глас САН 234, Одељење друштвених наука, књ. 7 (1959) 89–94.
- Радојчић, *О естѿеѿској вредности* = С. Радојчић, *О естѿеѿској вредности нашеј сликарства XVII века*, in: *Узори и дела сѿарих срѣских уметника*, Београд 1975, 263–270.
- Радојчић, *О сликарству у Боки Коѿорској* = С. Радојчић, *О сликарству у Боки Коѿорској*, Споменик САН 103 (1953) 59–66.
- Радојчић, *Порѿреѿ ѿаѿриѿарха Пајсија* = С. Радојчић, *Порѿреѿ ѿаѿриѿарха Пајсија у Националном музеју у Равени*, in: idem, *Узори и дела сѿарих срѣских уметника*, Београд 1975, 283–286.
- Радојчић, *Порѿреѿѿи* = С. Радојчић, *Порѿреѿѿи срѣских владара у средњем веку*, Београд 1996².
- Радојчић, *Сѿарине Црквеној музеја у Скоѿљу* = С. Радојчић, *Сѿарине Црквеној музеја у Скоѿљу*, Скопље 1941.
- Радојчић, *Сѿаро срѣско сликарство* = С. Радојчић, *Сѿаро срѣско сликарство*, Београд 1966.
- Радојчић, *Црква у Коњуху* = С. Радојчић, *Црква у Коњуху*, ЗРВИ 1 (1952) 148–167.

- Радојчић, Улоја *анџике* = С. Радојчић, Улоја *анџике у стиаром српском сликарству*, in: idem, *Одабрани чланци и студије*, 1933–1978, Београд – Нови Сад 1982, 65–73.
- Радојчић, Умјенички *сиоменици Хиландара* = С. Радојчић, *Умјенички сиоменици манастира Хиландара*, ЗРВИ 3 (1955) 163–194.
- Радојчић Н., *Увод у историју* = Н. Радојчић, *Увод у историју српске историографије XVIII века*, Зборник Матице српске за књижевност и језик 6–7 (1958–1959) 1–31.
- Радонић, Србија и Угарска = Ј. Радонић, *Србија и Угарска у средњем веку*, in: *Војводина I*, Нови Сад 1939, 128–144.
- Радослављево јеванђеље* = *Радослављево јеванђеље*, ed. Ђ. Трифуновић, Београд 2001.
- Радошевић, Суботић, *Бојородица Гавалиојиса* = Н. Радошевић, Г. Суботић, *Бојородица Гавалиојиса у Водену*, ЗРВИ 27–28 (1989) 217–263.
- Радужко, *Ауторски рукопис* = М. Радужко, *Ауторски рукопис и историја умјености: живопис сирајних одаја наријекса и шрема Свеће Софије охридске и зидно сликарство Охрида и суседних обласи*, Зограф 35 (2011) 155–184.
- Радужко, *Драгњански манастирић* = М. Радужко, *Драгњански манастирић Св. Николе*, Зограф 24 (1995) 24–37.
- Радужко, *Пројрам живописа* = М. Радужко, *Пројрам живописа око „Краљевској престола”*, in: *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и студије*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1995, 301–309.
- Радужко, *Живопис прочеља и линеје* = М. Радужко, *Живопис прочеља и линеје јужној улаза Свеће Николе у Љубоштану*, Зограф 32 (2008) 101–116.
- Радужко, *Койорин* = М. Радужко, *Койорин*, Београд 2006.
- Радужко, *Трајови престола* = М. Радужко, *Трајови престола великој жупани Стефана Немањина и фреско-украс главне цркве манастира Студенице*, Зограф 36 (2012) 47–64.
- Радужко, *Чин узношења и раздробљења ајнеца* = М. Радужко, *Чин узношења и раздробљења ајнеца у Причешћу ајосцола из Бојородичине цркве у Кинџиси*, ЗРВИ 34 (1995) 203–219.
- Рајић, Тимотијевић, *Манастири Овчарско-кабларске клисуре* = Д. Рајић, М. Тимотијевић, *Манастири Овчарско-кабларске клисуре*, Чачак 2004.
- Ракић З., *Димијрије Даскал* = З. Ракић, *Димијрије Даскал – српски писар и илуминатор грује њоловине XVI века*, ПКЈИФ 79 (2013) 163–178.
- Ракић З., *Засџавице* = З. Ракић, *Засџавице Чейворојеванђеља бр. 33 и 69 у библиотеци манастира Хиландара*, in: ПЕРИВОЛОС. *Зборник у част Мирјане Живојиновић II*, ed. Б. Миљковић, Д. Целедџић, Београд 2015, 485–494.
- Ракић З., *Зидно сликарство 16. и 17. века* = З. Ракић, *Зидно сликарство 16. и 17. века у Горњем Полимљу. Брезојевица и Калудра*, in: *Ђурђеви студији и Будимљанска епархија*, edd. Б. Тодић, М. Радужко, Беране–Београд 2011, 577–600.
- Ракић З., *Коија Минхенској српској писалира* = З. Ракић, *Коија Минхенској српској писалира, настала 1627–1630. године, и њен однос шрема оријиналу*, in: СΥΜΜΕΙΚΤΑ. *Зборник радова њоводом чейрдесет година Инстџиуџа за историју умјености Филозофској факултџеџа у Беојраду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 421–438.
- Ракић З., *Минијажуре сликара Јована* = З. Ракић, *Минијажуре сликара Јована у Псалџиру Гаврила Тројичанина из 1643. године*, Саопштења 34 (2002) 265–280.
- Ракић З., *Минијажуре сликара Лонџина* = З. Ракић, *Минијажуре сликара Лонџина у Чейворојеванђељу бр. 432 Библиотеке Српске џаџријариџе у Беојраду*, Саопштења 41 (2009) 121–136.
- Ракић З., *Минијажуре српских рукописа XVI и XVII века* = З. Ракић, *Минијажуре српских рукописа XVI и XVII века у библиотеци манастира Хиландара*, ХЗ 10 (1998) 317–334.
- Ракић З., *Орнаментџика I* = З. Ракић, *Орнаментџика Чейворојеванђеља бр. 25 и Триода бр. 24 у библиотеци ајсонској манастира Свеће Панџелејмона*, ПКЈИФ 80 (2014) 161–174.
- Ракић З., *Орнаментџика II* = З. Ракић, *Орнаментџика чейворојеванђеља бр. 6 у манастиру Хиландару и бр. 263 у Библиотеци Српске џаџријариџе*, ЗНМ 21/2 (2014) 85–98.
- Ракић З., *Радул* = З. Ракић, *Радул – српски сликар XVII века*, Нови Сад 1998.
- Ракић З., *Свакодневни живопис* = З. Ракић, *Свакодневни живопис српских сликара 16. и 17. века и свакодневица у њиховим делима*, in: *Приваџни живопис у српским земљама у освџиј модерној доба*, ed. А. Фотић, Београд 2005, 416–429.
- Ракић З., *Сликани украс ћирилских рукописа* = З. Ракић, *Сликани украс ћирилских рукописа XVI и XVII века*, in: *Манастир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 309–318.
- Ракић З., *Српска минијажура XVI и XVII века* = З. Ракић, *Српска минијажура XVI и XVII века*, Београд 2012.
- Ракић С., *Иконе Босне и Херцејовине* = С. Ракић, *Иконе Босне и Херцејовине (16.–19. вијек)*, Београд 1998.
- Ракоџија, *Црква Свеће Бојородице* = М. Ракоџија, *Црква Свеће Бојородице на Враџијем Камену*, Саопштења 19 (1987) 81–108.
- Ракоџија, *Св. Прокојије и Св. Панџелејмон* = М. Ракоџија, *Цркве Св. Прокојије и Св. Панџелејмон у Нишу и Стефан Немања*, Ниш и Византија 9 (2011) 283–296.
- Ракоџија, *Црква у Горњем Маџејевцу* = М. Ракоџија, *Црква у Горњем Маџејевцу код Ниша*, Саопштења 22–23 (1990–1991) 7–24.
- Расолкоска-Николовска, *Цркваџа Свеће Георџи* = З. Расолкоска-Николовска, *Цркваџа Свеће Георџи кај Горни Козјак, Шџијско (Македонија)*, Ниш и Византија 13 (2014) 301–314.
- Ристић, *Моравска архџекџура* = В. Ристић, *Моравска архџекџура*, Крушевац 1996.
- Ристић, *Науџара* = В. Ристић, *Науџара и касновизанџијско сликарство*, ЗРВИ 37 (1998) 221–232.
- Ристић, *Новооџкривене фреске* = В. Ристић, *Новооџкривене фреске у цркви Св. Бојородице манастира Науџаре*, Саопштења 26 (1994) 131–148.

- Ристовић, *Асијектни рецејције античкој наслеђа* = Н. Ристовић, *Асијектни рецејције античкој наслеђа у Живоју десјојта Сјефана Лазаревића Консијантинина Философа*, ЗРВИ 48 (2011) 287–306.
- Руварац Д., *Манасјир Крушедо* = Д. Руварац, *Манасјир Крушедо с обзиром на йрава и дужностји фрушкојорских манасјира у XIX веку*, Сремски Карловци 1918.
- Руварац Д., *Ојис фрушкојорских манасјира* = Д. Руварац, *Ојис срјских фрушкојорских манасјира 1753. јодине*, Сремски Карловци 1903.
- Руварац И., *О роду десјојице србске Анђелине* = И. Руварац, *О роду десјојице србске Анђелине и срећи Десјине Марије*, in: *Зборник Илариона Руварца, Одабрани исјориски радови*, ed. Н. Радојчић, Београд 1934, 36–40.
- Руварац И., *Православни манасјири у Срему* = И. Руварац, *Православни срјски манасјири у Срему*, in: *Шемајизам исјочно-йравославне срјске архидијејезе сремско-карловачке за јодину 1892*, Нови Сад 1892.
- Рудић, *Босанска власјела* = С. Рудић, *Босанска власјела у XV веку*, Београд 2004 (unpublished Ph.D. thesis).
- Савић, *Два значајна зайиса* = В. Савић, *Два значајна зайиса о шјамјару Макарију*, ПКЈИФ 78 (2012) 101–106.
- Савић, *Лијурјиски елементи* = В. Савић, *Лијурјиски елементи у йовељи десјојице Јелене манасјиру Хиландару из 1504. јодине*, in: *Теолинјиситичка йроучавања словенских језика*, ed. Ј. Грковић-Мејдор, Београд 2013, 473–491.
- Савић, *Редакцијске одлике* = В. Савић, *Редакцијске одлике йрве сјранице Кијевских лисјића*, in: *Светји Ђирило и Метјодије и словенско йисано наслеђе, 863–2013*, edd. Ј. Радић, В. Савић, Београд 2014, 277–308.
- Светји Ахилије у Ариљу, *исјорија и умейност* = Светји Ахилије у Ариљу, *исјорија и умейност*. *Зборник радова*, Београд 2002.
- Светји Никола у Подврху = *Манасјир Светјој Николе у Подврху 1606–2006*, ed. Г. Марковић, Београд 2006.
- Светји Сава, *Живој Сјефана Немање* = Светји Сава, *Живој Сјефана Немање*, прев. М. Башић, in: *Сјаре срјске диојрафије I*, Београд 1924.
- Светји Сава, *Сабрана дела* = Светји Сава, *Сабрана дела*, ed. Т. Јовановић, Београд 1998.
- Серафимова, *Спаху, Нова власј – друја вера* = А. Серафимова, Ј. Спаху, *Нова власј – друја вера, йрилој йроучавању исламских ујицаја на йосјвизантијску умейност*, Саопштења 45 (2013) 165–177.
- Серафимова, *Османлиски социо-исјориски рефлексии* = А. Серафимова, *Османлиски социо-исјориски рефлексии: йрејсјави на Турци во йосјвизантијскојо сликарсјиво во Македонија*, Патримониум. МК 4/9 (2011) 203–212.
- Серафимова, *Прилој йроучавању* = А. Серафимова, *Прилој йроучавању иконосјасних крсјова на Балкану*, in: *Манасјир Црна ријека и светји Пејтар Коришки*, ed. Д. Бојовић, Приштина–Београд 1998, 149–162.
- Симић П., *Фреска Вазнесења Хрисјовој* = П. Симић, *Фреска Вазнесења Хрисјовој у Бијелом Пољу и њена лијурјиска йодлоја*, Зограф 6 (1975) 21–24.
- Симић С., *Велешки манасјир* = С. Симић, *Велешки манасјир Св. Димитрија*, Скопје 1923.
- Симић-Лазар, *Илусјировано жийије Св. Саве Срјској* = Д. Симић-Лазар, *Илусјировано жийије св. Саве Срјској на икони из Мораче*, Саопштења 37–38 (2005–2006) 69–93.
- Симић-Лазар, *Каленић* = Д. Симић-Лазар, *Каленић. Сликарсјиво. Исјорија*, Београд 2011².
- Синдик, *Тесјамениј Јелене Балишић* = Д. И. Синдик, *Тесјамениј Јелене Балишић*, in: *Никон Јерусалимац. Вријеме – личност – дјело*, ed. Ј. Ђулибрк, Цетиње 2004, 151–165.
- Сковран, *Иконосјас у Подврху* = А. Сковран, *Иконосјас цркве Св. Николе у Подврху и њејов тјворац*, Зограф 4 (1972) 54–62.
- Сковран, *Лонјинове иконе и фреске* = А. Сковран, *Лонјинове иконе и фреске у манасјиру Ломници*, Наше старине 9 (1964) 23–42.
- Сковран, *Новоојкривене фреске* = А. Сковран, *Новоојкривене фреске у цркви св. Луке у Којору*, Зограф 4 (1972) 76–78.
- Сковран, *Фреске цркве св. Ђорђа йод Горицом* = А. Сковран, *Фреске цркве св. Ђорђа йод Горицом у Тишојраду*, Старине Црне Горе 3–4 (1965–1966) 125–134.
- Сковран, *Умейничко длајо манасјира Пиве* = А. Сковран, *Умейничко длајо манасјира Пиве. Кайјалој, Цетиње–Београд 1980*.
- Скок, *Тойономасјика Војводине* = П. Скок, *Тойономасјика Војводине*, in: *Војводина I, Од најсјаријих времена до велике Сеобе*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 108–127.
- Слијепчевић, *Исјорија СПЦ* = Ђ. Слијепчевић, *Исјорија Срјске йравославне цркве I–III*, Београд 1991.
- Смолчић-Макуљевић, *Манасјир Трескавац* = С. Смолчић-Макуљевић, *Манасјир Трескавац*, Београд 2013.
- Смолчић-Макуљевић, *Хиландарска кайјайејазма* = С. Смолчић-Макуљевић, *Хиландарска кайјайејазма монахиње Јефимије. Иконојрафија и дојослужбена функција*, in: *Осам векова Хиландара. Исјорија, духовни живој, књижевност, умейност и архийејурја*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 693–701.
- Смолчић-Макуљевић, *Царски Деизис и небески двор* = С. Смолчић-Макуљевић, *Царски Деизис и небески двор у сликарсјиву XIV века манасјира Трескавац. Иконојрафски йројрам северне куйоле йријрајие цркве Бојородичиној Усјења*, in: *Трећа јујословенска конференција визанјолоја*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радловић, Београд–Крушевац 2002, 463–472.
- Соловјев, *Мошин, Грчке йовеље* = А. Соловјев, В. Мошин, *Грчке йовеље срјских владара*, Београд 1936.
- Сјиси о Косову = *Сјиси о Косову*, ed. М. Грковић, Београд 1993.
- Спремић, *Беојрад у Фурланији* = М. Спремић, *Беојрад у Фурланији*, Београд–Загреб 2006.

- Спремић, Бранковићи и Света Гора = М. Спремић, Бранковићи и Света Гора, in: *Друга казивања о Светој Гори*, ed. М. Јанковић, Београд 1997, 81–100.
- Спремић, Десиој Ђурађ = М. Спремић, Десиој Ђурађ Бранковић и његово доба, Београд 1994.
- Спремић, Десиој Стефан Бранковић = М. Спремић, Десиој Стефан Бранковић Слейи, Глас САНУ 164, Одељење историјских наука, књ. 15 (2010) 115–143.
- Србљак = Србљак, Београд 1986.
- Србљак III = Србљак. Службе, канони, акајисити III, ed. Ђ. Трифуновић, Београд 1970.
- Српске иконе између традиције и модерности = Српске иконе између традиције и модерности. Паралеле. Галерија Мајице српске, Нови Сад 2015.
- Српске рукописне књиге у Чешкој = Српске рукописне књиге у Чешкој, ed. З. Недељковић, Београд 2015.
- Станић, Један облик стварања = Р. Станић, Један облик стварања у сливу реке Људске код Новог Пазара, Саопштења 13 (1981) 147–161.
- Станић, Одабрани радови = Р. Станић, Одабрани радови, Београд 2007.
- Станић, Скулпторални иориреји кийиора = Р. Станић, Скулпторални иориреји кийиора и мајиора на црквама XV–XVII века у Зајадној Србији и Санџаку, Зограф 4 (1972) 68–75.
- Станојевић, Да ли је краљ Урош био заробљен? = Ст. Станојевић, Да ли је краљ Урош 1268 год. био заробљен од Мађара?, Глас СКА, други разред, философско-филолошке, друштвене и историске науке, 84/4–5 (1935) 201–206.
- Стародубцев, Задужинарство и кийиори = Т. Стародубцев, Задужинарство и кийиори у Србији у доба Лазаревића, Саопштења 42 (2010) 39–63.
- Стародубцев, Манастир Сисојевац = Т. Стародубцев, Манастир Сисојевац, Београд 2008.
- Стародубцев, О времену живописања цркве у Рамаћи = Т. Стародубцев, О времену живописања цркве у Рамаћи, in: *Пад Српске десиојовине 1459. године*, ed. М. Спремић, Београд 2011, 147–170.
- Стародубцев, О кийиору Руденице = Т. Стародубцев, О кийиору Руденице, Саопштења 35–36 (2003–2004) 101–110.
- Стародубцев, О иорирејима у Раваници = Т. Стародубцев, О иорирејима у Раваници, ЗРВИ 49 (2012) 333–354.
- Стародубцев, Писани извори о црквама и манастирима = Т. Стародубцев, Писани извори о црквама и манастирима по-дизаним или однављаним у обласима Лазаревића и Бранковића. I. Кийиорски најииси, Саопштења 45 (2013) 133–146; II. Повеле, Саопштења 46 (2014) 107–123.
- Стародубцев, Представа Небеске лишурије = Т. Стародубцев, Представа Небеске лишурије у куйоли. Прилој ироучавању, in: *Трећа југословенска конференција византолоја*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 381–411.
- Стародубцев, Представе Рођења Бојородице и Ваведења = Т. Стародубцев, Представе Рођења Бојородице и Ваведења у наосу Каленића: изузећак или илог обичаја ејохе, in: *Манастир Каленић. У сусрет шестој стојодишњици*, ed. Ј. Калић, Београд–Крагујевац 2009, 91–105.
- Стародубцев, Сакос црквених дојојансјвеника = Т. Стародубцев, Сакос црквених дојојансјвеника у средњовековној Србији, in: *Византијски свет на Балкану II*, edd. Б. Кр-смановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 523–550.
- Стародубцев, Сликарски задужбина Лазаревића = Т. Стародубцев, Сликарски задужбина Лазаревића, ЗРВИ 43 (2006) 349–373.
- Стасов, Славјански и восточни орнамент = В. В. Стасов, Славјански и восточни орнамент по рукописам древног и новог времена I, Санкт-Петербург 1884; II–III, Санкт-Петербург 1887.
- Стевановић, Архитектура Светој Ђорђа у Речанима = Б. Стевановић, Архитектура цркве Светој Ђорђа у Речанима – ирводийни излед и иозније измене, Зограф 39 (2015) 119–127.
- Стевановић, Представе Христових ирародителја = Б. Стевановић, Представе Христових ирародителја у цркви Светој Ђорђа у Речанима, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 25–38.
- Стевовић, Архитектура Моравске Србије = И. Стевовић, Архитектура Моравске Србије: локална ирародителска школа или ејилој водећих иокова иозновизантијској ирародителској стварања. Мејодолошка студија, ЗРВИ 43 (2006) 231–253.
- Стевовић, Историјски извор = И. Стевовић, Историјски извор и историјскоуметничко тумачење: Бојородичина црква у Тојлици, Зограф 35 (2011) 73–92.
- Стевовић, Једнобродне куйолне цркве = И. Стевовић, Једнобродне куйолне цркве у Дубровнику у време византијске власти, Зограф 21 (1990) 18–30.
- Стевовић, Каленић = И. Стевовић, Каленић. Бојородичина црква у архитектури иозновизантијској светиа, Београд 2006.
- Стевовић, О ирводийном изледу = И. Стевовић, О ирводийном изледу и времену израдње цркве Св. Михаила у Стону, ЗРВИ 35 (1996) 175–195.
- Стефан Првовенчани (1988) = Стефан Првовенчани, Сабрани сјиси, ed. Љ. Јухас-Георгиевска, Београд 1988.
- Стефан Првовенчани (1999) = Стефан Првовенчани, Сабрана дела, ed. Љ. Јухас-Георгиевска, Т. Јовановић, Београд 1999.
- Стефановски, Тема = М. Стефановски, Тема узорној иорейка државе у Констанијновом живојојису десиоја Стефана Лазаревића, in: *Пад Српске десиојовине 1459. године*, ed. М. Спремић, Београд 2011, 1–14.
- Стојаковић, Кийиорски модел Ресаве = А. Стојаковић, Кийиорски модел Ресаве, in: *Моравска школа и њено доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1972, 269–276.

- Стојановић, *Везени крст* = Д. Стојановић, *Везени крст из манастира Дечана*, ЗМПУ 9–10 (1966) 29–40.
- Стојановић, *Умејнички вез у Срдији* = Д. Стојановић, *Умејнички вез у Срдији од XIV до XIX века*, Београд 1959.
- Стојановић, *Црквени шекстил* = Д. Стојановић, *Црквени шекстил од средине XV до краја XVII века*, ЗМПУ, н. с., 1 (2005) 9–44.
- Стојановић-Максимовић, *Неколико њрилоја* = Ј. Стојановић-Максимовић, *Неколико њрилоја историји умејности у Боки коџорској. Пластика XI века у Сушћейану*, Споменик САН 105 (1956) 49–52.
- Стојановић-Максимовић, *О средњовековној скулићури Боке Коџорске* = Ј. Стојановић-Максимовић, *О средњовековној скулићури Боке Коџорске*, Споменик САН 103 (1953) 103–113.
- Стошић, *Српска умејност 1690–1740* = Љ. Стошић, *Српска умејност 1690–1740*, Београд 2006.
- Странствованија Василија Григоровича-Барског* = *Странствованија Василија Григоровича-Барског по святим местам Востока с 1723 по 1747 г.*, ч. III, Санкт Петербург 1887.
- Суботин-Голубовић, *Кулић свећој Ахилија* = Т. Суботин-Голубовић, *Кулић свећој Ахилија Лариској*, ЗРВИ 26 (1987) 21–33.
- Суботин-Голубовић, *Прилој њознавању дојслужења* = Т. Суботин-Голубовић, *Прилој њознавању дојслужења у Српској Цркви крајем XIII века*, ХЗ 10 (1998) 153–177.
- Суботин-Голубовић, *Смедеревска служба* = Т. Суботин-Голубовић, *Смедеревска служба ѡреносу мошћију свећој айосћола Луке*, in: *Српска књижевност у доба Десћојовине*, Деспотовац 1998, 133–156.
- Суботин-Голубовић, *Ушћицај ѡреноса мошћију св. Пејке* = Т. Суботин-Голубовић, *Ушћицај ѡреноса мошћију св. Пејке у Десћојовину на развој њеној кулићу у српској средини*, in: *Бљгария и Сърбия в контекста на византијската цивилизация*, Софија 2005, 343–355.
- Суботић, *Јован Прећече у Јашуњи* = Г. Суботић, *Зидно сликарство Свећој Јована Прећече у Јашуњи (1)*, Лесковачки зборник 27 (1987) 23–36.
- Суботић, *Долац и Чадићи* = Г. Суботић, *Долац и Чадићи*, Београд 2012.
- Суботић, *Икона василисе Јелене* = Г. Суботић, *Икона василисе Јелене и оснивачи манастира Појанова*, Саопштења 25 (1993) 25–40.
- Суботић, *Краљица Јелена Анжујска* = Г. Суботић, *Краљица Јелена Анжујска – кћићор црквених сћоменика у Приморју*, ИГ 1–2 (1958) 131–147.
- Суботић, *Манастир Бојородице Месонисћојисе* = Г. Суботић, *Манастир Бојородице Месонисћојисе*, ЗРВИ 26 (1987) 125–171.
- Суботић, *Манастир Свећој Павла* = Г. Суботић, *Манастир Свећој Павла*, in: *Казивања о Свећој Гори*, Београд 1995, 114–142.
- Суботић, *Најсћарије ѡредсћаве свећој Георија Краћовца* = Г. Суботић, *Најсћарије ѡредсћаве свећој Георија Краћовца*, ЗРВИ 32 (1993) 167–192.
- Суботић, *Обнова зидној сликарства у Свећом Прохору Пчињском* = Г. Суботић, *Обнова зидној сликарства у Свећом Прохору Пчињском крајем XV века*, Лесковачки зборник 29 (1989) 9–14.
- Суботић, *Обнова манастира Свећој Павла* = Г. Суботић, *Обнова манастира Свећој Павла у XIV веку*, ЗРВИ 22 (1983) 207–258.
- Суботић, *Почеци монашкој живоћи* = Г. Суботић, *Почеци монашкој живоћи и црква манастира Срећења у Мейеорима*, ЗМСЛУ 2 (1966) 143–176.
- Суботић, *Прилој хронолојији* = Г. Суботић, *Прилој хронолојији дечанској зидној сликарства*, ЗРВИ 20 (1981) 111–138.
- Суботић, *Свећи Ѓорђе у Бањанима (1985)* = Г. Суботић, *Свећи Ѓорђе у Бањанима. Историја и архисћекћура*, ЗМСЛУ 21 (1985) 135–160.
- Суботић, *Свећи Ѓорђе у Бањанима (2011)* = Г. Суботић, *Свећи Ѓорђе у Бањанима. Зидно сликарство*, in: *На шћраћовима Војислава Ј. Ѓурића*, edd. Д. Медаковић, Ц. Грозданов, Београд 2011, 325–352.
- Суботић, *Трећа жичка ѡвельа* = Г. Суботић, *Трећа жичка ѡвельа*, Зограф 31 (2006–2007) 51–58.
- Суботић et al., *Најћиси* = Г. Суботић, Б. Миљковић, И. Шпадијер, И. Тот, *Најћиси историјске сдржине у зидном сликарству I*, Београд 2015.
- Сљбрани сљчиненија на Константин Костенечки* = *Сљбрани сљчиненија на Константин Костенечки. Исљедване и текст*, edd. К. Куев, Г. Петков, Софија 1986.
- Тарнанидис, *Српско-ћрчки односи* = Ј. Тарнанидис, *Српско-ћрчки односи у лићурћиском живоћу у 16. веку у сенци админисћрайивно-ћолићичких здивања шћоја времена*, ЗМСЛУ 29–30 (1993–1994) 325–335.
- Татић, Петковић, *Манастир Каленић* = Ж. Татић, В. Петковић, *Манастир Каленић*, Вршац 1926.
- Татић-Ѓурић, *Икона* = М. Татић-Ѓурић, *Икона Бојородице Београдске*, ГГБ 25 (1978) 147–159.
- Татић-Ѓурић, *Икона айосћола Пејра и Павла* = М. Татић-Ѓурић, *Икона айосћола Пејра и Павла у Ваћикану*, Зограф 2 (1967) 11–16.
- Татић-Ѓурић, *Херцејовачки мићројолић* = М. Татић-Ѓурић, *Херцејовачки мићројолић и ћаћријарх српски Анћоније као кћићћор фресака и икона*, in: *Милешева у историји српској народа*, ed. В. Ј. Ѓурић, Београд 1987, 195–203.
- Теодоровић-Шакота, *Иконоћисац Лонћин* = М. Теодоровић-Шакота, *Прилој ѡознавању иконоћисца Лонћина*, Саопштења 1 (1956) 156–166.
- Теодосије, *Жићија* = Теодосије, *Жићија*, ed. Д. Богдановић, Београд 1988.
- Теодосије, *Жићије Свећој Саве* = Теодосије, *Жићије Свећој Саве*, прев. Л. Мирковић, Д. Богдановић, Београд 1984.

- Тимотијевић, *Манастир Крушедол* = М. Тимотијевић, *Манастир Крушедол I–II*, Београд 2008.
- Тимотијевић, *Српско барокно сликарство* = М. Тимотијевић, *Српско барокно сликарство*, Нови Сад 1996.
- Тимотијевић, *Традиција и барок* = М. Тимотијевић, *Традиција и барок / шумачење традиције у реформама барокне икционалне иконостасе*, ЗМСЛУ 34–35 (2003) 201–221.
- Тихомиров, *Каталог* = Н. Б. Тихомиров, *Каталог руских и славянских пергаментних рукописей XI–XII вв., хранящихся в Отделе рукописей Государственной библиотеки СССР имени В. И. Ленина, ч. 1 (XI век)*, Записки Отдела рукописей 25 (1962) 143–183.
- Тодић, *Ајосјол Андреја* = Б. Тодић, *Ајосјол Андреја и српски архиепископи на фрескама Сојоћана*, in: *Трећа југословенска конференција византолога*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радловић, Београд–Крушевац 2002, 361–379.
- Тодић, *Бањско злато* = Б. Тодић, *Бањско злато – последњи остаци фресака у цркви Светеи Стефана у Бањској*, in: *Манастир Бањска и доба краља Милутина*, ed. Д. Бојовић, Ниш – Косовска Митровица 2007, 163–174.
- Тодић, *Време иодизања и живописања Љубосињње* = Б. Тодић, *Време иодизања и живописања Љубосињње*, Саопштења 39 (2007) 101–116.
- Тодић, *Грчаница* = Б. Тодић, *Грчаница – сликарство*, Београд 1989.
- Тодић, *Иконографска истраживања* = Б. Тодић, *Иконографска истраживања жичких фресака XIII века*, Саопштења 22–23 (1990–1991) 25–40.
- Тодић, *Иконостас Старе српске цркве у Сарајеву* = Б. Тодић, *Иконостас Старе српске цркве у Сарајеву*, in: СУММЕИКТА. *Зборник радова иоводом четрдесет година Института за историју уметности Филозофског факултета у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 439–457.
- Тодић, *Иконостас у Дечанима* = Б. Тодић, *Иконостас у Дечанима – ирводни сликани ирограм и његове иозније измене*, Зограф 36 (2012) 115–129.
- Тодић, *Кийиторска композиција* = Б. Тодић, *Кийиторска композиција у наосу Бојородичине цркве у Сјуденици*, Саопштења 29 (1997) 35–45.
- Тодић, *Лични записи сликара* = Б. Тодић, *Лични записи сликара*, in: *Приватни живој у српским земљама средњега века*, edd. С. Марјановић-Душанић, Д. Поповић, Београд 2004, 493–524.
- Тодић, *Манастир Ресава* = Б. Тодић, *Манастир Ресава*, Београд 1995.
- Тодић, *Манастир Убожац* = Б. Тодић, *Манастир Убожац*, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 67–87.
- Тодић, *Ново шумачење* = Б. Тодић, *Ново шумачење ирограма и расиоредга фресака у Милешеви*, in: *На итрајовима Војислава Ђурића*, ed. Д. Медаковић, Ц. Грозданов, Београд 2011, 55–68.
- Тодић, *Прилој иознавању историје Велућа* = Б. Тодић, *Прилој дољем иознавању најстарије историје Велућа*, Саопштења 20–21 (1988–1989) 67–75.
- Тодић, *Ране задужбине Стефана Немање* = Б. Тодић, *Ране задужбине Стефана Немање у свейлу његових жиција*, in: *Владар, монах, свейишељ. Свейи Симеон Мироточиви и српска историја и култура* (in press).
- Тодић, *Рејрезентативни иорирейи свейој Саве* = Б. Тодић, *Рејрезентативни иорирейи свейој Саве у средњовековном сликарству*, in: *Свейи Сава у српској историји и традицији*, ed. С. Ђирковић, Београд 1998, 225–248.
- Тодић, *Сарајевска црква Свейих арханђела* = Б. Тодић, *Како је изледала сарајевска црква Свейих арханђела у XVII и XVIII веку*, in: idem, *Радови о српској уметности и уметницима XVIII века*, Нови Сад 2010, 11–35.
- Тодић, *Свейи арханђели у Кучевишију* = Б. Тодић, *Када су саирађени Свейи арханђели код Кучевишија?*, Патримониум. МК 6/11 (2013) 173–184.
- Тодић, *Сликарство ирирајте Зрза* = Б. Тодић, *Сликарство ирирајте Зрза и доислужење Сирасне седмице*, Зограф 35 (2011) 211–222.
- Тодић, *Сојоћански иоменик* = Б. Тодић, *Сојоћански иоменик*, Саопштења 34 (2002) 279–293.
- Тодић, *Српске уметничке сирарине у Вајоједу* = Б. Тодић, *Српске уметничке сирарине у манастиру Вајоједу*, in: *Четирейи казивања о Свейој Гори*, edd. М. Милосављевић, М. Живојиновић, Београд 2005, 136–152.
- Тодић, *Српски архиепископи* = Б. Тодић, *Српски архиепископи на фрескама XVII века у Морачи – ко су и зашто су насликани*, in: *Манастир Морача*, edd. Б. Тодић, Д. Поповић, Београд 2006, 93–114.
- Тодић, *Српски сликари* = Б. Тодић, *Српски сликари од XIV до XVIII века, I–II*, Нови Сад 2013.
- Тодић, *Сираро Најоричино* = Б. Тодић, *Сираро Најоричино*, Београд 1993.
- Тодић, *Фреске* = Б. Тодић, *Фреске*, in: М. Кашанин et al., *Манастир Сјуденица*, Београд 1986, 137–156.
- Тодић, *Фреске XIII века* = Б. Тодић, *Фреске XIII века у иараклису на иирју Св. Георјија у Хиландару*, ХЗ 9 (1997) 35–73.
- Тодић, *Црква Св. Пејра код Уњемира* = Б. Тодић, *Црква Св. Пејра код Уњемира*, СКМ 9 (1989–1990) 5–34.
- Томин, *Књижевни ойус зоирафа Лонина* = С. Томин, *Књижевни ойус зоирафа Лонина – ирилој реконструкцији*, in: *Косово и Мејохија у цивилизацијским иковима II*, Књижевност, Косовска Митровица 2010, 189–202.
- Томин, *Једна варијанца* = Г. Томин, *Једна варијанца у оквиру моравске школе*, in: *Моравска школа и њено доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1972, 249–261.
- Томовић Г., *Provincia di Stefano* = Г. Томовић, *Provincia di Stefano*, in: *Српска ироза данас. Косаче – оснивачи Херцеговине*, Билећа–Гацко–Београд 2002, 351–362.

- Томовић Г., *Морфологија ћириличких најйиса* = Г. Томовић, *Морфологија ћириличких најйиса на Балкану*, Београд 1974.
- Томовић Г., *Најйис на цркви Светиої Луке* = Г. Томовић, *Најйис на цркви Светиої Луке у Кошору из 1195. године*, in: *Црква Светиої Луке кроз вијекове*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 23–31.
- Томовић Г., *О ілаіољском најйису* = Г. Томовић, *О ілаіољском најйису из Конавала*, ИЧ 52 (2005) 23–32.
- Томовић М., *Проблем йорекла античкої йорфира* = М. Томовић, *Проблем йорекла античкої йорфира у Срдији*, ЗНМ 14/1 (1991) 393–399.
- Тошић, *Родоначелник йлемена Косача* = Ђ. Тошић, *Родоначелник йлемена Косача – војвода Влайко Вуковић*, in: *Срїска йроза данас. Косаче – оснивачи Херцејовине*, Билећа–Гацко–Београд 2002, 243–260.
- Тошић, *Херцеј Влайко Косача* = Ђ. Тошић, *Фраіменїи из живоиїа херцеја Влайка Косаче*, ИЧ 56 (2008) 153–172.
- Тошић В., *Велики челник Радич* = В. Тошић, *Велики челник Радич*, Зборник за историју Матице српске 13 (1976) 7–21.
- Трифуновић, *Аздучник* = Ђ. Трифуновић, *Аздучник срїских средњовековних књижевних йојмова*, Београд 1974 (Београд 1990²).
- Трифуновић, *Белешке* = Ђ. Трифуновић, *Белешке о делима у Србљаку*, in: idem, *О Србљаку. Сїудује*, Београд 1970, 271–366.
- Трифуновић, *Инок Исаија* = Ђ. Трифуновић, *Писац и йреводилац Инок Исаија*, Крушевац 1980.
- Трифуновић, *Ка йочецима срїске йисменосїи* = Ђ. Трифуновић, *Ка йочецима срїске йисменосїи*, Београд 2001.
- Трифуновић, *Надїробна реч* = Ђ. Трифуновић, *Надїробна реч десїоїу Ђурђу Бранковићу од смедеревскої беседника*, Књижевна историја 46 (1979) 295–314.
- Трифуновић, *Сїиси о кнезу Лазару* = Ђ. Трифуновић, *Срїски средњовековни сїиси о кнезу Лазару и Косовском доју*, Крушевац 1968.
- Трифуновић, *Бјелогрлић, Брајовић, Хиландарска оснивачка йовеља* = Ђ. Трифуновић, В. Бјелогрлић, И. Брајовић, *Хиландарска оснивачка йовеља свейоїа Симеона и свейоїа Саве*, in: *Осам векова Сїуденице. Зборник радова*, Београд 1986, 49–59.
- Тричковић, *Срїска црква средином XVII века* = Р. Тричковић, *Срїска црква средином XVII века*, Глас САНУ 320, Одељење историјских наука, књ. 2 (1980) 61–162.
- Турилов, *К вопросу о происхождении* = А. А. Турилов, *К вопросу о происхождении ланского образа Спаса Нерукотворного*, in: *Образ христианского храма. Сборник статей по древнерусскому искусству в честь юбилея А. Л. Баталова*, edd. Л. А. Беляев, В. В. Седов, Москва 2015, 109–113.
- Турилов, *Сербский ковчег-реликвариј* = А. А. Турилов, *Сербский ковчег-реликвариј св. царя Константина из Благовещенского собора Московского Кремля: датировка и гипотезы о происхождении*, Црквене студије 10 (2013) 125–133.
- Ђирић, *Зайадни йортал Лазарице* = Ј. Ђирић, *Зайадни йортал Лазарице као йремети конзервайторских реконсїрукција и истїориоїрафских анализа*, Крушевачки зборник 12 (2007) 33–44.
- Ђирић, *Манасїир Павловац* = Ј. Ђирић, *Манасїир Павловац, досадашња истїраживања и нова зайажања о архїијекїтури манасїирскої комїлекса*, ЗНМ 19–2 (2010) 35–63.
- Ђирковић, *Двор и кулїура* = С. Ђирковић, *Двор и кулїура у средњовековној досанској држави*, in: idem, *Работїници, војници, духовници. Друшїва средњовековної Балкана*, Београд 1997, 435–445.
- Ђирковић, *Косовска дийка* = С. Ђирковић, *Косовска дийка у међународном конїексїу*, Глас САНУ 378, Одељење историјских наука, књ. 9 (1996) 49–69.
- Ђирковић, *Новобрдски законик* = С. Ђирковић, *Новобрдски законик десїоїа Сїефана Лазаревића из 1412. године*, in: В. Јовановић et al., *Ново Брдо*, Београд 2004, 162–181.
- Ђирковић, *О десїоїу Вуку Грїуревїћу* = С. Ђирковић, *О десїоїу Вуку Грїуревїћу*, ЗМСЛУ 6 (1970) 283–290.
- Ђирковић, *Одјеци рїиерско-дворјанске кулїуре* = С. Ђирковић, *Одјеци рїиерско-дворјанске кулїуре у Босни*, in: idem, *Работїници, војници, духовници. Друшїва средњовековної Балкана*, Београд 1997, 446–454.
- Ђирковић, *Повеља краља Вукашина* = С. Ђирковић, *Повеља краља Вукашина Дубровнику којом йоїврђује йовеље ранијих срїских владара*, ССА 4 (2005) 161–172.
- Ђирковић, *Русашка йосїода* = С. Ђирковић, *Русашка йосїода*, ИЧ 21 (1974) 5–17.
- Ђирковић, *Свейи Сава* = С. Ђирковић, *Свейи Сава између Исїока и Зайада*, in: *Свейи Сава у срїској истїорији и йрадицији*, ed. С. Ђирковић, Београд 1998, 27–38.
- Ђирковић, *Херцеј Сїефан Вукчић* = С. Ђирковић, *Херцеј Сїефан Вукчић-Косача и њеїово доба*, Београд 1964.
- Ђирковић, *Работїници, војници, духовници* = С. Ђирковић, *Работїници, војници, духовници. Друшїва средњовековної Балкана*, Београд 1997.
- Ђирковић, *Срди* = С. Ђирковић, *Срди у средњем веку*, Београд 1995, 1997².
- Ђирковић, *Срдија уочи Царсїва* = С. Ђирковић, *Срдија уочи Царсїва*, in: *Дечани и визанїијска умейносїи средином XIV века*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1989, 3–13.
- Ђирковић, *Хиландарски иїуман Јован* = С. Ђирковић, *Хиландарски иїуман Јован (Проблем акаїа срїске царске канцеларије)*, in: *Осам векова Хиландара. Истїорија, духовни живоиї, књижевносїи, умейносїи и архїијекїтура*, ed. В. Кораћ, Београд 2000, 59–70.
- Ђоровић-Љубинковић, *Иконосїас цркве свейої Николе у Великој Хочи* = М. Ђоровић-Љубинковић, *Иконосїас цркве свейої Николе у Великој Хочи. Прилої йроучавању кулїа Сїевана Дечанскої*, Старинар 9–10 (1958–1959) 169–179.

- Ђоровић-Љубинковић, Ограз кулџа св. Сџефана** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Ограз кулџа св. Сџефана у срџској средњовековној уметнојсти*, Старићар, н. с., 12 (1961) 47–60.
- Ђоровић-Љубинковић, Пећко-дечанска иконојисна школа** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Пећко-дечанска иконојисна школа од XIV до XIX века*, Београд 1955.
- Ђоровић-Љубинковић, Призренско чејворојевањелје** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Призренско чејворојевањелје. Ка љроблему њејовој дајшованја*, Старићар 19 (1968–1969) 191–202.
- Ђоровић-Љубинковић, Средњевековни дуборез** = М. Ђоровић-Љубинковић, *Средњевековни дуборез у ијсточним облајстима Јујославије*, Београд 1965.
- Ђук, Косаче и Полимље** = Р. Ђук, *Косаче и Полимље*, in: *Срџска љроза данас. Косаче – оснивачи Херцејовине*, Билелја–Гајко–Београд 2002, 378–388.
- Ђурчић, Грачаница** = С. Ђурчић, *Грачаница. Ијсторија и Архитекјура*, Београд–Пријстина 1988.
- Убипарип, Пејојласник Ђурђа Црнојевића** = М. Убипарип, *Пејојласник Ђурђа Црнојевића*, in: *Окјоих љејојласник: изданје Ђурђа Црнојевића*, edd. М. Убипарип, М. Лазић, М. Н. Мартиновић, Цетиње–Београд–Дечани 2014.
- Ухова, «Балкански» стил в орнаменте** = Т. Б. Ухова, *«Балкански» стил в орнаменте рукописних книг из мастерској Троице-Сергиева монастыря*, in: *Древнерусское искусство XIV–XV вв.*, Москва 1984, 141–151.
- Ухова, Орнамент неовизантијског стила** = Т. Б. Ухова, *Орнамент неовизантијског стила в московских рукописях конца XIV – первой четверти XV в.*, in: *Андрей Рублев и его эпоха*, ed. М. В. Алпатов, Москва 1971, 222–244.
- Ферјанчић, Византијски и срџски Сер** = Б. Ферјанчић, *Византијски и срџски Сер у XIV сјолећу*, Београд 1994.
- Ферјанчић, Десјоји** = Б. Ферјанчић, *Десјоји у Византији и јужнословенским земљама*, Београд 1960.
- Ферјанчић, Када се Евдокија удала** = Б. Ферјанчић, *Када се Евдокија удала за Сјевана Немањића*, ЗФФ 8/1 (1964) 217–224.
- Ферјанчић, Севасјокрајори и кесари** = Б. Ферјанчић, *Севасјокрајори и кесари у Срџском царсјиву*, ЗФФ 11/1 (1970) 255–269.
- Ферјанчић, Севасјокрајори у Византији** = Б. Ферјанчић, *Севасјокрајори у Византији*, ЗРВИ 11 (1968) 141–192.
- Ферјанчић, Максимовић, Свейи Сава и Србија** = Б. Ферјанчић, Љ. Максимовић, *Свейи Сава и Србија између Ејира и Никеје*, in: *Свейи Сава у срџској ијсторији и традицији*, ed. С. Ђирковић, Београд 1998, 13–26.
- Фотић, Прилајођаванје и ојјтанак** = А. Фотић, *Прилајођаванје и ојјтанак: Хиландар у Османском царсјиву (XV–XVII век)*, in: *Манасјир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 91–102.
- Фотић, Свейи Гора и Хиландар** = А. Фотић, *Свейи Гора и Хиландар у Османском царсјиву (XV–XVII век)*, Београд 2000.
- Хан, Инјарзија** = В. Хан, *Инјарзија на јогручју Пећке љајријаријше*, XVI–XVIII век, Нови Сад 1966.
- Харисијадис, Ајосјол др. 47** = М. Харисијадис, *Ајосјол др. 47 у Вуковој рукојисној збирци у Берлину*, ЗЛУМС 12 (1976) 225–235.
- Харисијадис, Беојрадски љсалјир** = М. Харисијадис, *Беојрадски љсалјир*, ГЂБ 19 (1972) 213–250.
- Харисијадис, Два рукојиса дивше Народне дидлиојшеке** = М. Харисијадис, *Два рукојиса дивше Народне дидлиојшеке у Беојраду – Призренско јеванђелје и Беојрадска Александрида*, Годишњак Народне дидлиотеке Србије (1960) 82–98.
- Харисијадис, Два срџска чејворојевањелја** = М. Харисијадис, *Два срџска чејворојевањелја из XIV века – у Лењинјраду и Москви*, Зограф 4 (1972) 35–42.
- Харисијадис, Илуминација рукојиса** = М. Харисијадис, *Илуминација рукојиса досанској јорекла у средњем веку*, Глас САНУ 354, Одељење историјских наука 6 (1988) 91–135.
- Харисијадис, Илуминирани рукојиси** = М. Харисијадис, *Илуминирани рукојиси сјаре Народне дидлиојшеке у Беојраду*, Старићар 19 (1968) 251–261.
- Харисијадис, Илуминација рукојиса XVII века** = М. Харисијадис, *Илуминација рукојиса XVII века ијјсанних или надављених на Свейој Гори за манасјире у срџским земљама*, ХЗ 4 (1978) 169–190.
- Харисијадис, Куманичко чејворојевањелје** = М. Харисијадис, *Куманичко чејворојевањелје*, ЗМПУ 9–10 (1966) 49–63.
- Харисијадис, Најсјарији рукојис** = М. Харисијадис, *Најсјарији рукојис ијјсан у Крајову у јрвој јоловини XVI века*, ЗМСЛУ 27–28 (1991–1992) 213–216.
- Харисијадис, Обојене јрафике у Окјоиху љејојласнику** = М. Харисијадис, *Обојене јрафике у Окјоиху љејојласнику Божидара Вуковића љајријаријске дидлиојшеке у Беојраду*, ЗМПУ 11 (1969) 31–34.
- Харисијадис, Перјаменјни рукојиси** = М. Харисијадис, *Перјаменјни рукојиси Државне дидлиојшеке у Берлину*, ЗЛУМС 13 (1977) 177–193.
- Харисијадис, Раскојни византијски сјил** = М. Харисијадис, *Раскојни византијски сјил у орнаментијци јужнословенских рукојиса из XIV и XV века*, in: *Моравска школа и њено доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1972, 211–227.
- Харисијадис, Фијурални иницијали** = М. Харисијадис, *Фијурални иницијали у Радослављевој Ајокалијси*, Зограф 9 (1978) 50–53.
- Харисијадис, Христјофор Рачанин** = М. Харисијадис, *Христјофор Рачанин, јрејисивач и илуминајтор рукојиса*, Зограф 3 (1969) 34–38.
- Христу, Манасјир Пресвейе Бојородице Еверейијде** = П. Христу, *Манасјир Пресвейе Бојородице Еверейијде у Царијраду*, in: *Осам векова Сјуденице*, Београд 1986, 61–73.
- Цветковић, Есфјименска јовелја** = Б. Цветковић, *Есфјименска јовелја десјојта Ђурђа Бранковића: фанјасјична архитекјура, Жича, Есфјимен или недески сјанови?*, in:

- ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ. *Зборник радова поводом четрдесет година Института за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 343–363.
- Цветковић, *Зидно сликарство манастира Јошанице* = Б. Цветковић, *Зидно сликарство манастира Јошанице*, Београд 2007 (unpublished M.A. thesis).
- Цветковић, *Манастир Нова Павлица* = Б. Цветковић, *Манастир Нова Павлица. Историја, архитектура и живопис*, Београд 2009 (unpublished Ph.D. thesis).
- Цветковић, *Неодичне сцене* = Б. Цветковић, *Неодичне сцене у ирираји храма манастира Јошанице*, Саопштења 45 (2013) 111–130.
- Цветковић, *Плашић српских десјоша* = Б. Цветковић, *Плашић српских десјоша у 15. веку. Прилој ироучавању*, in: *Византијски свет на Балкану II*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 551–562.
- Цветковић, *Пориреј Тодора Бранковића* = Б. Цветковић, *Пориреј Тодора Бранковића у ђаконикону манастира Грачанице*, ЗМСЛУ 29–30 (1993–1994) 75–88.
- Цветковић, *Пориреји у наосу Нове Павлице* = Б. Цветковић, *Пориреји у наосу Нове Павлице: историјазам или ѿлијичка актуелност?*, Саопштења 35–36 (2003–2004) 79–99.
- Цветковић, *Реликвијар Барбаре Франкојан* = Б. Цветковић, *Реликвијар Барбаре Франкојан Бранковић. Прилој ироучавању*, ЗМПУ, н. с., 8 (2012) 23–35.
- Цветковић, *Трсајски реликвијар* = Б. Цветковић, *Трсајски реликвијар: иорекло стурктуру*, in: *Средњи век у српској наци, историји, књижевности и уметности VI*, ed. Г. Јовановић, Деспотовац 2015, 175–188.
- Цветковић, Стевовић, Ердељан, *Манастир Јошаница* = Б. Цветковић, И. Стевовић, Ј. Ердељан, *Манастир Јошаница*, Београд 2008.
- Цветковски, *Белешке* = С. Цветковски, *Белешке из Бојородичине цркве на Малом ираду*, Зограф 34 (2010) 111–124.
- Цветковски, *Пориреји* = С. Цветковски, *Пориреји византијских и српских владара у манастиру Трескавицу*, Зограф 31 (2006–2007) 153–167.
- Цветковски, *Црква Свете Бојородице* = С. Цветковски, *Црква Свете Бојородице у селу Модришћу*, Зограф 35 (2011) 193–209.
- Цветковски, *Цркваи Св. Ђорѓија во Мајејче* = С. Цветковски, *Цркваи Св. Ђорѓија во Мајејче*, *Зборник. Средновековна уметност* 5 (2006) 79–104.
- Цернић, *О айридуцији средновековних рукописа* = Л. Цернић, *О айридуцији средновековних српских ћирилских рукописа*, in: *Текстологија средновековних јужнословенских књижевности*, Београд 1981, 335–360.
- Цернић, *Писари ирачаничкој (лиљанској) иролоја* = Л. Цернић, *Писари ирачаничкој (лиљанској) иролоја – минеја (Айридуција рукописа као моућности реконструкције ирае скрипторија)*, АП 1 (1979) 133–166.
- Чанак-Медић, *Црква Светио Саве* = М. Чанак-Медић, *Црква Светио Саве у Будви*, Зограф 27 (2000) 17–22.
- Чанак-Медић, *Архиепиској Данило II* = М. Чанак-Медић, *Архиепиској Данило II и архитектура Пећке иаиријарије*, in: *Архиепиској Данило II и њеово доба*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1991, 295–310.
- Чанак-Медић, *Архитектура жичке Сасове цркве* = М. Чанак-Медић, *Архитектура жичке Сасове цркве и Радославеве ирираје*, Саопштења 24 (1992) 7–49.
- Чанак-Медић, *Архитектура и ирограм ексонартекса* = М. Чанак-Медић, *Архитектура и ирограм ексонартекса жичке Сасове цркве*, in: *Манастир Жича. Зборник радова*, ed. Г. Суботић, Краљево 2000, 57–81.
- Чанак-Медић, *Архитектура Светио Луке* = М. Чанак-Медић, *Архитектура Светио Луке и њени извори*, in: *Црква Светио Луке кроз вјекове*, ed. В. Кораћ, Котор 1997, 33–42.
- Чанак-Медић, *Гошика у српској црквеној архитектури* = М. Чанак-Медић, *Гошика у српској црквеној архитектури у раздобљу од Жиче до Ресаве*, in: *Манастир Ресаве: историја и уметности*, ed. В. Ј. Ђурић, Деспотовац 1995, 111–134.
- Чанак-Медић, *Давидовица* = М. Чанак-Медић, *Да ли је Давидовица изледала као иродне цркве Немањина?*, Саопштења 13 (1981) 67–76.
- Чанак-Медић, *Двојне куле* = М. Чанак-Медић, *Двојне куле на ирочелу црква Немањиној доба*, in: *Стефан Немања – свети Симеон Мироточиви. Историја и иредање*, ed. Ј. Калић, Београд 2000, 181–197.
- Чанак-Медић, *Кашедрала Светио Триуна* = М. Чанак-Медић, *Кашедрала Светио Триуна као ограз уметничких ирилика у Којору XII века*, ЗРВИ 36 (1997) 83–98.
- Чанак-Медић, *Којорска кашедрала Светио Триуна* = М. Чанак-Медић, *Којорска кашедрала Светио Триуна као инсцирација неимара и скулијора рашких храмова*, ЗРВИ 44 (2007) 245–251.
- Чанак-Медић, *Нова сазнања* = М. Чанак-Медић, *Нова сазнања о најстаријем раздобљу Ђурђевих Сћујова у Будимљи*, in: *Ђурђеви Сћујови и Будимљанска епархија. Зборник радова*, edd. Б. Тодић, М. Радујко, Беране–Београд 2011, 109–119.
- Чанак-Медић, *Полихромија и айиороејске иредставе* = М. Чанак-Медић, *Полихромија и айиороејске иредставе на ирочелу Сасовој дома у Жичи*, ЗРВИ 43 (2006) 561–578.
- Чанак-Медић, *Прводийна олтарска иреирада* = М. Чанак-Медић, *Прводийна олтарска иреирада цркве Усиена Бојородице у Морачи*, Саопштења 39 (2007) 71–81.
- Чанак-Медић, *Свети Ахилије у Ариљу* = М. Чанак-Медић, *Свети Ахилије у Ариљу. Историја, архитектура и иросиорни склој манастира*, Београд 2002.
- Чанак-Медић, *Светиљке и иасхални обреди* = М. Чанак-Медић, *Светиљке и ирводийни иасхални обреди у жичкој Сасовој цркви и њихови анички извори*, in: *Трећа јујословенска конференција византологија*, edd. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 225–236.

- Чанак-Медић, *Узори и пројектантски постојиак дечанској неимара* = М. Чанак-Медић, *Узори и пројектантски постојиак дечанској неимара*, in: *Дечани и византијска уметност средином XIV века*, ed. В. Ј. Ђурић, Београд 1989, 159–167.
- Чанак-Медић, *Црква Светиој Саве* = М. Чанак-Медић, *Црква Светиој Саве у Будви*, Зограф 27 (1998–1999) 17–22.
- Чанак-Медић, Поповић, Војводић, *Манасџир Жича* = М. Чанак-Медић, Д. Поповић, Д. Војводић, *Манасџир Жича*, Београд 2014.
- Чанак-Медић, Тодић, *Манасџир Сџуденица* = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, *Манасџир Сџуденица*, Нови Сад 2011.
- Чанак-Медић, Тодић, *Пећка џаџријариџа* = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, *Манасџир Пећка џаџријариџа*, Нови Сад 2014.
- Чанак-Медић, Тодић, *Сџари Рас* = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, *Сџари Рас са Соџоћанима*, Нови Сад – Призрен 2013.
- Чоловић, *Сакрална даџиџина* = Б. Чоловић, *Сакрална даџиџина далмаџинских Срба*, Загреб 2011.
- Чремошник, *Иџториски сџоменици Дубровачкој архива I* = Г. Чремошник, *Иџториски сџоменици Дубровачкој архива I. Канцелариџски и ноџарски сџиси 1278–1301*, Београд 1932.
- Чурчић, *Гораџданска џиџамџариџа* = Л. Чурчић, *Гораџданска џиџамџариџа у Трџовиџију у Румуниџи*, in: *Гораџданска џиџамџариџа 1519–1523*, ed. Д. Бараћ, Београд – Иџточно Сарајево 2008, 335–361.
- Чурчић, *Повесџ о џосџанку манасџира Раковца* = Л. Чурчић, *Повесџ о џосџанку манасџира Раковца у краџком манасџирском леџоџису иџумана Теофана из 1704*, Нови Сад 1990.
- Чурчић, *Срџске џиџамџане кџиџе* = Л. Чурчић, *Срџске џиџамџане кџиџе до обнове Пећке џаџријариџе*, ЗМСЛУ 27–28 (1991–1992) 185–211.
- Џамић, *Зидне слике* = В. Џамић, *Зидне слике с џочейка XIX века у хиландарском саборном храму*, Саопштења 44 (2012) 191–206.
- Шакоџа, *Акаџисџи џрвомученику Сџефану* = М. Шакоџа, *Акаџисџи џрвомученику Сџефану од икоџоџисца Лонџина*, СКМ 2–3 (1963) 205–218.
- Шакоџа, *Дечанска ризница* = М. Шакоџа, *Дечанска ризница*, Београд–Приџтина 1984.
- Шакоџа, *Зоџраф Лонџин* = М. Шакоџа, *Зоџраф Лонџин, сликар и кџиџевник XVI века*, in: *Сџара кџиџевностџ*, ed. Ђ. Трифуновић, Београд 1972², 540–547.
- Шакоџа, *О кџиџџорској комџозиџиџи* = М. Шакоџа, *О кџиџџорској комџозиџиџи у џриџраџи цркве манасџира Бање код Придоџа*, Саопштења 13 (1981) 47–56.
- Шакоџа, *Ризница манасџира Бање* = М. Шакоџа, *Ризница манасџира Бање код Придоџа*, Београд 1981.
- Шакоџа, *Сџуденичка ризница* = М. Шакоџа, *Сџуденичка ризница*, Београд 1988.
- Шево, *Манасџир Ломница* = Љ. Шево, *Манасџир Ломница*, Београд 1999.
- Шево, *Срџско сликарџиво 18. вијека* = Љ. Шево, *Срџско сликарџиво 18. вијека у византиџској џрадиџиџи*, Бања Лука 2010.
- Шево, *Црква Рођења светџој Јована Преџече* = Љ. Шево, *Црква Рођења светџој Јована Преџече у Сџоџом Беоџраду*, Бања Лука 2011.
- Шелмић, *Зайаџноевроџски барок и срџско сликарџиво* = Л. Шелмић, *Зайаџноевроџски барок и срџско зидно сликарџиво 18. века*, in: *Зайаџноевроџски барок и византиџски светџ*, ed. Д. Медаковић, Београд 1999, 191–198.
- Шелмић, *Срџско зидно сликарџиво* = Л. Шелмић, *Срџско зидно сликарџиво XVIII века*, Нови Сад 1987.
- Шесџи џисаџа = *Шесџи џисаџа XIV века*, ed. Д. Богданоџић, Београд 1986.
- Шкриванић, *Пуџеџи* = Г. Шкриванић, *Пуџеџи у средњовековној Срџиџи*, Београд 1974.
- Шмерлинг, *Художественное оформлеџие грузинској рукописној кџиџи II* = Р. Шмерлинг, *Художественное оформлеџие грузинској рукописној кџиџи IX–XI веков II*, Тбилиси 1979.
- Шмит, Бошковић, *Средњовековни џрадови у Војвоџини* = Р. Шмит, Ђ. Бошковић, *Средњовековни џрадови у Војвоџини*, in: *Војвоџина I. Од најсџариџиџих времена до Велике сеоде*, ed. Д. Ј. Поповић, Нови Сад 1939, 301–329.
- Шпаџиџер, *Кџиџевностџ* = И. Шпаџиџер, *Кџиџевностџ*, in: *Манасџир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 103–114.
- Шпаџиџер, *Светџи Пеџар Кориџки* = И. Шпаџиџер, *Светџи Пеџар Кориџки у сџарој срџској кџиџевностџи*, Београд 2014.
- Шпаџиџер, *Светџоџорска даџиџина* = И. Шпаџиџер, *Светџоџорска даџиџина. Манасџир Хиландар и сџара срџска кџиџевностџ*, Београд 2014.
- Шпехар, *Лична џобожностџ* = П. Шпехар, *Лична џобожностџ на џодручџу Охридске архиеџискоџиџе у светџу археолоџских налаза од XI до XIII века*, in: *Византиџски светџ на Балкану I*, edd. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 205–220.
- Штаџљанин-Ђорђеџић, Грозданоџић-Паџић, Цернић, *Оџис џирилских рукоџиса* = Љ. Штаџљанин-Ђорђеџић, М. Грозданоџић-Паџић, Л. Цернић, *Оџис џирилских рукоџиса Народне дџблџоџеке Срџиџе I*, Београд 1986; *Палеоџрафски албум*, ed. Л. Цернић, Београд 1991.
- Шуљџина, *Балкански џрнамент* = Э. В. Шуљџина, *Балкански џрнамент*, in: *Древнерусское искусство, Рукописная кџиџа II*, Москва 1974, 240–264.
- Шупут, *Архиџекџиџонски украс* = М. Шупут, *Архиџекџиџонски украс цркве краља Милуџина*, in: *Манасџир Хиландар*, ed. Г. Суботић, Београд 1998, 161–164.
- Шупут, *Манасџир Бањска* = М. Шупут, *Манасџир Бањска*, Београд 2003.

- Шупут, *Сїоменици* = М. Шупут, *Сїоменици срїскої црквеної ірадиїєльсїва XVI–XVII века*, Београд 1991.
- Шупут, *Срїска архїїєкїура* = М. Шупут, *Срїска архїїєкїура у доба їурске власїи 1459–1690*, Београд 1984.
- Шупут, *Цариїрадски извори* = М. Шупут, *Цариїрадски извори архїїєкїуре цркве Св. Николе у Куришумлију*, in: *Сїефан Немања – свейи Симеон Мироиочиви. Исїорија и їрегање*, ed. J. Калић, Београд 2000, 171–178.
- Ягич, *Мариинско четвероевангелие* = В. И. Ягич, *Памятник глаголической письменности. Мариинско четвероевангелие. С примечаниями и приложениями*, Санкт-Петербург 1883 (= *Quattuor evangeliorum versionis palaeoslovenicae. Codex Marianus glagoliticus, characteribus cyrillicis transcriptum*, Graz 1960).
- Acta Albaniae* = *Acta et diplomata res Albaniae mediae aetatis illustrantia I. Annos 1311–1343, tabulamque geographicam continens*, edd. L. Thallóczy, K. Jirecek, E. de Sufflay, Vindobonae 1913.
- Actes de Chilandar* = *Actes de Chilandar. I. Actes grecs; II. Actes slaves*, edd. L. Petit, B. Korablev, Amsterdam 1975.
- Actes de Kastamonitou* = *Actes de Kastamonitou*, ed. N. Oikonomides, Paris 1978.
- Angelov, *Theodore Metochites* = D. G. Angelov, *Theodore Metochites: Statesman, Intellectual, Poet and Patron of the Arts*, in: *Restoring Byzantium. The Kariye Camii in Istanbul and the Byzantine Institute Restoration*, edd. H. A. Klein, R. G. Ousterhout, New York 2004, 15–22.
- Angenendt, *Corpus incorruptum* = A. Angenendt, *Corpus incorruptum. Eine Leitidee der mittelalterlichen Reliquienverehrung*, *Saeculum* 42/3–4 (1991) 320–348.
- Angenendt, *Heilige und Reliquien* = A. Angenendt, *Heilige und Reliquien. Die Geschichte ihres Kultes vom frühen Christentum bis zur Gegenwart*, München 1997.
- Annales Ragusini* = *Annales Ragusini Anonymi item Nicolai de Ragnina*, ed. S. Nodilo, Zagrabiae 1883.
- Armenian Miniatures* = *Armenian Miniatures*, edd. L. A. Dournovo, S. Der Nersessian, London 1961.
- Babić, *Les chapelles annexes* = G. Babić, *Les chapelles annexes des églises byzantines. Fonction liturgique et programmes iconographiques*, Paris 1969.
- Babić, *Les fresques de Sušica* = G. Babić, *Les fresques de Sušica en Macédoine et l'iconographie originale de leurs images de la vie de la Vierge*, *CA* 12 (1962) 303–339.
- Babić, *Les plus anciennes fresques de Studenica* = G. Babić, *Les plus anciennes fresques de Studenica (1208/9)*, in: *Actes du XVe Congrès international d'études byzantines*, II–A, Athènes 1981, 31–42.
- Babić, *Les portraits des grands dignitaires* = G. Babić, *Les portraits des grands dignitaires du temps des tsars serbes. Hiérarchie et idéologie*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 158–168.
- Babić, *Quelques observations* = G. Babić, *Quelques observations concernant l'icône de la Vierge Kosinitsa*, in: *ΛΑΜΠΗΔΩΝ. Αφιέρωμα στη μνήμη της Ντούλας Μουρίκη Ι*, Αθήνα 2003, 95–102.
- Babić, *Sur l'icône de Poganovo* = G. Babić, *Sur l'icône de Poganovo et la vasilissa Hélène*, in: *Lart de Thessalonique et des pays balkaniques et les courants spirituels au XIVe siècle*, edd. D. Davidov, R. Samardžić, Belgrade 1987, 57–65.
- Babić, Ćirković, Korać, *Studenica Monastery* = G. Babić, S. Ćirković, V. Korać, *Studenica Monastery*, Belgrade 1986.
- Ballian, *Exchanges between Byzantium and the Islamic World* = A. Ballian, *Exchanges between Byzantium and the Islamic World: Courtly Art and Material Culture*, in: *Heaven and Earth, Art of Byzantium from Greek Collections*, edd. A. Drandaki, D. Papanikola-Bakirtzi, A. Tourta, Athens 2013, 292–296.
- Ballian, *Silverwork Produced in Ottoman Trikala* = A. Ballian, *Silverwork Produced in Ottoman Trikala (Thessaly): Problems of Taxonomy and Interpretation*, in: *Ottoman-Turkish Metalwork in the Balkans and in Hungary*, Budapest 2012, 1–27, in press.
- Barada, *Dinastičko pitanje* = M. Barada, *Dinastičko pitanje u Hrvatskoj XI stoljeća*, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 50 (1928–1929) 157–199.
- Bavant, *Caričin Grad* = B. Bavant, *Caričin Grad and the Changes in the Nature of Urbanism in the Central Balkans in the Sixth Century*, in: *The Transition to Late Antiquity, on the Danube and Beyond*, ed. A. Poulter, Oxford 2012, 337–374.
- Beckwith, *Coptic Sculpture* = J. Beckwith, *Coptic Sculpture 300–1300*, London 1963.
- Belting, *Likeness and Presence* = H. Belting, *Likeness and Presence. A History of the Image Before the Era of Art*, Chicago–London 1994.
- Belting, *The Image and Its Public* = H. Belting, *The Image and Its Public in Middle Ages. Form and Function of Early Paintings of the Passion*, New York 1990.
- Bešlagić, *Stećci* = Š. Bešlagić, *Stećci: kataloško-topografski pregled*, Sarajevo 1971.
- Bezić, *Crkva sv. Petra na Prikui* = N. Bezić, *Crkva sv. Petra na Prikui u Omišui*, *PPUD* 12 (1960) 50–59.
- Biliarsky, *Le rite du couronnement* = I. Biliarsky, *Le rite du couronnement des tsars dans les pays slaves et promotion d'autres axiai*, *OCP* 59/1 (1993) 91–139.
- Bjelovučić, *Ruševine crkvice Sv. Jurja* = N. Z. Bjelovučić, *Ruševine crkvice Sv. Jurja u Janjini iz IX ili X vijeka*, *SHP* II/1–2 (1928) 118–122.
- Blangez-Malamut, Cacouros, *L'image des Serbs* = E. Blangez-Malamut, M. Cacouros, *L'image des Serbs dans la rhétorique byzantine de la seconde moitié du XIIe siècle*, in: *Byzantium, Identity, Image, Influence*, ed. Fl. Karsten, Copenhagen 1996, 97–122.
- Bogdanović D., *Politička filosofija* = D. Bogdanović, *Politička filosofija srednjovekovne Srbije. Mogućnosti jednog istraživanja*, *Filozofske studije* 16 (1984) 5–29.

- Bogdanović, Djurić, Medaković, *Chilandar* = D. Bogdanović, V. J. Djurić, D. Medaković, *Chilandar on the Holy Mountain*, Belgrade 1978.
- Bogdanović J., *Regional Developments in Late Byzantine Architecture* = J. Bogdanović, *Regional Developments in Late Byzantine Architecture and the Question of 'Building Schools'. An Overlooked Case of the Fourteenth-Century Churches from the Region of Skopje*, *Byzantinoslavica* 69/1–2 (2011) 219–266.
- Bogevska, *Les peintures murales du monastère de Marko* = S. Bogevska, *Les peintures murales du monastère de Marko: un programme iconographique au service de la propagande royale*, in: *Actes de la journée d'étude 'Culture des commanditaires'*, edd. Q. Cazes, Ch. Prigent, Paris 2011, <http://hicsa.univ-paris1.fr/page.php?r=18&id=500&lang=fr>, 1–21.
- Bogevska-Capuano, *Les églises rupestres* = S. Bogevska-Capuano, *Les églises rupestres de la région des lacs d'Ohrid et de Prespa: milieu du XIIIe – milieu du XVIe siècle*, Turnhout 2015.
- Borozan, *Gravura iz Cetinjskog oktoiha* = B. Borozan, *Sakriveni iskaz gravure iz Cetinjskog oktoiha*, in: *Crnojevići: značaj za crnogorsku državu i kulturu*, ed. Č. Drašković, Podgorica 2011, 103–136.
- Borozan, *Rekonstrukcija manastira Crnojevića* = B. Borozan, *Rekonstrukcija crkve Rođenja Bogorodice manastira Crnojevića na Cetinju*, *ARS* 3 (1986) 68–73.
- Bošković, *Studenica* = Đ. Bošković, *Studenica. Reflections sur sa genèse et ses racines*, in: *Сѣуденица и византијска уметност око 1200. године*, ed. B. Kopač, Београд 1988, 125–130.
- Brač u ranom srednjem vijeku* = *Brač u ranom srednjem vijeku*, ed. D. Domančić, Split–Povlja 1984.
- Buschhausen, *Die Illustration eines Georgischen Evangeliars* = H. & H. Buschhausen, *Die Illustration eines Georgischen Evangeliars aus dem 10. Jahrhundert*, in: *Tesserae. Festschrift für Josef Engemann*, Münster 1991, 358–368.
- Byzance et les reliques du Christ* = *Byzance et les reliques du Christ*, edd. J. Durand, B. Flusin, Paris 2004.
- Byzantine Art and Renaissance Europe* = *Byzantine Art and Renaissance Europe*, ed. A. Lymberopoulou, Ashgate 2013.
- Byzantium at Princeton* = *Byzantium at Princeton. Byzantine Art and Archaeology at Princeton University*, edd. S. Ćurčić, A. St. Clair, Princeton 1986.
- Byzantium. Faith and Power* = *Byzantium. Faith and Power (1261–1557)*, ed. H. C. Evans, New York 2004.
- Catalogue of Byzantine Seals* = *Catalogue of Byzantine Seals at Dumbarton Oaks and in the Fogg Museum of Art I*, edd. J. Nesbitt, N. Oikonomides, Washington, D.C. 1991.
- Chatterjee, *The Living Icon* = P. Chatterjee, *The Living Icon in Byzantium and Italy. The Vita Image, Eleventh to Thirteenth Centuries*, Cambridge 2014.
- Chatzidakis, *Icons of the Cretan School* = N. Chatzidakis, *Icons of the Cretan School (15th–16th century)*, exhibition catalogue, Athens 1983.
- Chatzidakis, *Hosios Loukas* = N. Chatzidakis, *Hosios Loukas*, Athens 1997.
- Chatzidakis-Bacharas, *Les peintures murales* = Th. Chatzidakis-Bacharas, *Les peintures murales de Hosios Loukas. Les chapelles occidentales*, Athènes 1982.
- Cheyne, *La place de la Serbie* = J.-C. Cheyne, *La place de la Serbie dans la diplomatie byzantine à la fin du XIe siècle*, *ZRVI* 45 (2008) 89–97.
- Cibulka, *Václavova rotunda* = J. Cibulka, *Václavova rotunda svatého Víta*, in: *Svatováclavský sborník, na památku 1000. výročí smrti knížete Václava svatého I*, Praha 1934, 339–685.
- Clark, *Checklist of Manuscripts* = K. W. Clark, *Checklist of Manuscripts in St. Catherine's Monastery, Mount Sinai*. Microfilmed for the Library of Congress, 1950, Washington 1952.
- Codex diplomaticus* = *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae II*, ed. T. Smičiklas, Zagreb 1904.
- Constantine VII Porphyrogenitus, De administrando imperio* = *Constantine VII Porphyrogenitus, De administrando imperio I*, ed. Gy. Moravcsik, tr. R. J. H. Jenkins, Washington 1967².
- Cotsonis, *Onomastics* = J. Cotsonis, *Onomastics, Gender, Office and Images on Byzantine Lead Seals: A Means of Investigating Personal Piety*, *Byzantine and Modern Greek Studies* 32 (2008) 1–37.
- Crafts and Craftsmen* = *Crafts and Craftsmen of the Middle East: Fashioning the Individual in the Muslim Mediterranean*, edd. S. Faroqui, R. Deguilhem, London – New York 2005.
- Crnčević, *The Architecture of Cathedral Churches* = D. Crnčević, *The Architecture of Cathedral Churches on the Eastern Adriatic Coast at the Time of the First Principalities of South Slavs (9th–11th Centuries)*, in: *The World of the Slavs. Studies on the East, West and South Slavs: Civitas, Oppidaa, Villas and Archeological Evidence (7th–11th Centuries A.D.)*, ed. S. Rudić, Belgrade 2013, 37–136.
- Crnojevići* = *Crnojevići: značaj za crnogorsku državu i kulturu*, ed. Č. Drašković, Podgorica 2011.
- Cutler, *From Loot to Scholarship* = A. Cutler, *From Loot to Scholarship: Changing Modes in the Italian Response to Byzantine Artifacts, ca. 1200–1750*, *DOP* 49 (1995) 237–267.
- Cvetković, *'Memorial' Architecture* = B. Cvetković, *'Memorial' Architecture in Late Medieval Serbia: An Issue of Methodology and Sources*, in: *Проспори ђамћења I. Архитектура*, edd. A. Kadijević, M. Popadić, Београд 2013, 31–41.
- Cvetković, *Christianity and Royalty* = B. Cvetković, *Christianity and Royalty: The Touch of the Holy*, *Byzantion*, 72/2 (2002) 347–364.
- Cvetković, *Franciscans and Medieval Serbia* = B. Cvetković, *Franciscans and Medieval Serbia: Evidence of Art*, *Ikon* 3 (2010) 247–260.
- Cvetković, *Nimbi* = B. Cvetković, *Nimbi in the Late Byzantine Art: A Reassessment*, *ИИШ и Византија* 13 (2015) 287–299.
- Cvetković, *Sovereign Portraits* = B. Cvetković, *Sovereign Portraits at Mark's Monastery Revisited*, *Ikon* 5 (2012) 185–198.

- Cvetković, Hahn, *Imperial Aspirations* = B. Cvetković, C. Hahn, *Imperial Aspirations: Relics and Reliquaries of the Byzantine Periphery*, *Convivium* 2/1 (2015) 182–201.
- Cvetkovski, *Les fresques de l'église Saint-Georges* = S. Cvetkovski, *Les fresques de l'église Saint-Georges – monastère de Knežino*, in: *На њарајовима Војислава Ј. Ђурића*, ed. Д. Медаковић, Ц. Грозданов, Београд 2011, 143–155.
- Čanak-Medić, *L'architecture de l'époque de Nemanja II* = M. Čanak-Medić, *L'architecture de l'époque de Nemanja. II. Églises de la vallée du Lim et du littoral adriatique*, Београд 1989.
- Čanak-Medić, *L'architecture de la première moitié du XIIIème siècle II* = M. Čanak-Medić, *L'architecture de la première moitié du XIIIème siècle. II. Les églises de Rascie*, Београд 1995.
- Čanak-Medić, *L'architecture de la seconde moitié du XIIIème siècle I* = M. Čanak-Medić, *L'architecture de la seconde moitié du XIIIème siècle I*, Београд 2007.
- Čanak-Medić, Bošković, *L'architecture de l'époque de Nemanja I* = M. Čanak-Medić, Dj. Bošković, *L'architecture de l'époque de Nemanja. I. Les églises de Toplica et des vallées de l'Ibar et de la Morava*, Београд 1986.
- Čanak-Medić, Čubrović, *Katedrala Svetog Tripuna* = M. Čanak-Medić, Z. Čubrović, *Katedrala Svetog Tripuna u Kotoru. Istorija, arhitektura, arhitektonska plastika i liturgijski nameštaj*, Kotor 2010.
- Čanak-Medić, Kandić, *L'architecture de la première moitié du XIIIème siècle I* = M. Čanak-Medić, O. Kandić, *L'architecture de la première moitié du XIIIème siècle. I. Églises de Rascie*, Београд 1995.
- Čilikov, *Umjetnička kultura* = A. Čilikov, *Umjetnička kultura u doba Crnojevića*, in: *Crnojevići: značaj za crnogorsku državu i kulturu*, ed. Č. Drašković, Podgorica 2011, 369–382.
- Čremošnik, *Izvjestaj* = I. Čremošnik, *Izvjestaj o iskopinama u Rogaćićima kod Blažuja*, *GZMBiH, arheologija*, n. s., 8 (1953) 303–315.
- Čunčić, Perkić, *Hrvatski glagoljski natpis* = M. Čunčić, M. Perkić, *Hrvatski glagoljski natpis Župe dubrovačke iz 11. stoljeća*, *Slovo* 59 (2009) 77–122.
- Ćirković, *Between Kingdom and Empire* = S. Ćirković, *Between Kingdom and Empire: Dušan's State (1346–1355) Reconsidered*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 110–120.
- Ćirković, *I Serbi nel Medioevo* = S. Ćirković, *I Serbi nel Medioevo*, Milano 1992.
- Ćurčić, *Architecture in the Balkans* = S. Ćurčić, *Architecture in the Balkans from Diocletian to Süleyman the Magnificent*, New Haven – London 2010.
- Ćurčić, *Articulation of Church Façades* = S. Ćurčić, *Articulation of Church Façades During the First Half of the Fourteenth Century: A Study of the Relationship of Byzantine and Serbian Architecture*, in: *Византијска уметност и уочајком XIV века*, ed. С. Петковић, Београд 1978, 17–27.
- Ćurčić, *Gračanica* = S. Ćurčić, *Gračanica. King Milutin's Church and Its Place in Late Byzantine Architecture*, University Park – London 1979.
- Ćurčić, *'Renewed from the Very Foundations'* = S. Ćurčić, *'Renewed from the Very Foundations': The Question of the Genesis of the Bogorodica Ljeviška in Prizren*, in: *Archeology in Architecture: Studies in Honor of Cecil L. Striker*, edd. J. J. Emerick, D. M. Deliyannis, Mainz 2005, 23–36.
- Ćurčić, *The Exonarthex of Hilandar* = S. Ćurčić, *The Exonarthex of Hilandar. The Question of Its Function and Patronage*, in: *Осам векова Хиландара. Историја, духовни животи, књижевности, уметности и архитектура*, ed. В. Коран, Београд 2000, 477–487.
- Ćurčić, *Two Examples of Local Building Workshops* = S. Ćurčić, *Two Examples of Local Building Workshops in Fourteenth-Century Serbia*, *Zograf* 7 (1977) 45–51.
- D'Amico, *Per la storia dell'icona serba del Vaticano* = R. D'Amico, *Per la storia dell'icona serba del Vaticano: il rapporto con le vicende della Basilica di San Pietro e una sua 'replica' seicentesca a Fano*, *Зорграф* 28 (2001) 89–99.
- Dagron, *Empereur et prêtre* = G. Dagron, *Empereur et prêtre. Étude sur le «césaropapisme» byzantine*, Paris 1996.
- Deguillhem, *Shared Space or Contested Space* = R. Deguillhem, *Shared Space or Contested Space: Religious Mixity, Infrastructural Hierarchy and the Builders' Guild in Mid-Nineteenth Century Damascus*, in: *Crafts and Craftsmen of the Middle East: Fashioning the Individual in the Muslim Mediterranean*, edd. S. Faroqui, R. Deguillhem, London – New York 2005, 261–284.
- Delbrueck, *Antike Porphywerke* = R. Delbrueck, *Antike Porphywerke*, Berlin–Leipzig 1932.
- Der Nersessian, *Armenian Manuscripts* = S. Der Nersessian, *Armenian Manuscripts in the Freer Gallery of Art*, Washington, D.C. 1963.
- Deroko, *Starohrvatski pleter* = A. Deroko, *Starohrvatski pleter i srpski moravski preplet*, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 56–59 (1954–1957) 252–259.
- Der serbische Psalter* = *Der serbische Psalter. Faksimile-Ausgabe des Cod. slav. 4 der Bayerischen Staatsbibliothek München I. Textband, II. Faximile*, ed. H. Belting, Wiesbaden 1978.
- Dimitrova, *The Portal to Heaven* = E. Dimitrova, *The Portal to Heaven. Reaching the Gates of Immortality*, *Ниш и Византија* 5 (2007) 367–380.
- Domančić, *Kulturni spomenici otoka Brača* = D. Domančić, *Kulturni spomenici otoka Brača. Srednji vijek*, *Brački zbornik* 4 (1960) 113–160.
- Dračevac, *Crkva Bogorodice u Lužinama* = A. Dračevac, *Da li je već u IX st. postojala crkva Bogorodice u Lužinama kod Stona*, *PPUD* 16 (1966) 165–192.
- Dračevac, *Pleterna skulptura* = A. Dračevac, *Pleterna skulptura u lapidariju u Stonu*, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 75 (1981) 137–156.

- Durnovo, *Miniatures arméniennes* = L. A. Durnovo, *Miniatures arméniennes*, Erevan 1967.
- Dvořáková, *Dating* = K. Dvořáková, *Dating the romanesque mural paintings and the ducal rotunda of St. Catherine*, in: *Znojmo: New discoveries* (2010), Interdisciplinaria Archaeologica, Natural Sciences in Archaeology I/1-2 (2010) 99-104.
- Djordjević, *Das program der Muttergotteskirche* = I. M. Djordjević, *Das Programm der Muttergotteskirche in Studenica und die serbische mittelalterliche Wandmalerei*, in: *Сви́дѣниѣ и византијска уметно́сти око 1200. године*, ed. B. Kopač, Београд 1988, 505-516 (= idem, *Програ́м Бојородичине цркве у Сви́дѣниѣ и српско средњовековно зидно сликарство*, in: idem, *Сви́дѣије српске средњовековне уметно́сти*, Београд 2008, 207-221).
- Djordjević, Kyriakoudis, *The Frescoes in the Chapel of St. Nicholas* = I. Djordjević, E. Kyriakoudis, *The Frescoes in the Chapel of St. Nicholas at the Monastery of St. John Prodromos near Serres*, *Cyrrillomethodianum* 7 (1983) 167-233.
- Đurđev, „*Prodaja crkava i manastira*” = B. Đurđev, „*Prodaja crkava i manastira*” *za vreme vlade Selima II*, *Godišnjak Istorijiskog društva Bosne i Hercegovine* 9 (1957) 241-247.
- Djurić, *Byzantinische Fresken* = V. J. Djurić, *Byzantinische Fresken in Jugoslawien*, München 1976.
- Đurić, *Freska u crkvi Sv. Luke* = V. J. Đurić, *Freska u crkvi Sv. Luke u Kotoru*, PPUD 21 (1980) 225-240.
- Djurić, *Fresques médiévales à Chilandar* = V. J. Djurić, *Fresques médiévales à Chilandar - contribution au catalogue des fresques du Mont Athos*, in: *Actes du XIIe Congrès international des Études byzantines III*, Beograd 1964, 59-98.
- Djurić, *Icône du saint roi* = V. J. Djurić, *Icône du saint roi Stefan Uroš III avec des scènes de sa vie*, *Balkan Studies* 24 (1983) 373-401.
- Djurić, *Icônes* = V. J. Djurić, *Icônes de Yougoslavie*, Belgrade 1961.
- Djurić, *La peinture murale* = V. J. Djurić, *La peinture murale serbe au XIIIe siècle*, in: *L'art byzantin du XIIIe siècle. Symposium de Sopoćani*, ed. V. J. Djurić, Beograd 1967, 145-167.
- Djurić, *L'art impérial serbe* = V. J. Djurić, *L'art impérial serbe: marques du statut impérial et traits de prestige*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 23-56.
- Djurić, *La royauté et le sacerdoce* = V. J. Djurić, *La royauté et le sacerdoce dans la décoration de Žiža*, in: *Манастир Жича. Зборник радова*, ed. Г. Сүдотић, Краљево 2002, 123-147.
- Djurić, *Le nouveau Constantin* = V. J. Djurić, *Le nouveau Constantin dans l'art serbe médiéval*, in: *ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΟΝ. Studien zur byzantinischen Kunst und Geschichte. Festschrift für Marcell Restle*, edd. B. Borkopp, Th. Stepan, Stuttgart 2000, 55-64.
- Djurić, *Le nouveau Joasaph* = V. J. Djurić, *Le nouveau Joasaph*, CA 33 (1985) 99-109.
- Djurić, *Les portraits des Serbes* = V. J. Djurić, *Les portraits des Serbes dans le monastère de St.-Jean-Prodrome au Mont Ménécée*, in: *Οι Σέρρες και η περιοχή τους από την αρχαία στη μεταβυζαντινή κοινωνία II*, Θεσσαλονίκη 1998, 399-405.
- Djurić, *Les portraits de souverains* = V. J. Djurić, *Les portraits de souverains dans le narthex de Chilandar*, X3 7 (1989) 105-132.
- Djurić, *Miniature Hvalovog rukopisa* = V. J. Djurić, *Miniature Hvalovog rukopisa*, ИГ 1-2 (1957) 39-52.
- Djurić, *‘Čin’ von Chilandar* = V. J. Djurić, *Über den ‘Čin’ von Chilandar*, BZ 53 (1960) 333-351.
- Eastern Christian Relics* = *Eastern Christian Relics*, ed. A. Lidov, Moscow 2003.
- Eastmond, *‘Local’ Saints* = A. Eastmond, *‘Local’ Saints, Art, and Regional Identity in the Orthodox World after the Fourth Crusade*, *Speculum* 78/3 (2003) 707-749.
- Erdeljan, *New Jerusalems in the Balkans* = J. Erdeljan, *New Jerusalems in the Balkans. Translation of Sacred Space in the Local Context*, in: *New Jerusalems. Hierotopy and Iconography of Sacred Spaces*, ed. A. M. Lidov, Moscow 2009, 458-474.
- Erdeljan, *Studenica. All Things Constantinopolitan* = J. Erdeljan, *Studenica. All Things Constantinopolitan*, in: *ΣΥΜΕΙΚΤΑ. Зборник радова њоводом четвргесећу година Инститиууија за исцлорину уметно́сти и Филозофској факултетеја у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2011, 93-101.
- Erdeljan, *Studenica. An Identity in Marble* = J. Erdeljan, *Studenica. An Identity in Marble*, Зорграф 35 (2012) 93-98.
- Eustathii Thessalonicensis Opera Minora* = *Eustathii Thessalonicensis Opera Minora*, ed. P. Wirth, Berlin - New York 2000.
- Falkenhausen, *Eine byzantinische Beamtenurkunde* = V. von Falkenhausen, *Eine byzantinische Beamtenurkunde aus Dubrovnik*, BZ 63 (1969-1970) 10-23.
- Farlati, *Coleti, Illyrici sacri VII* = D. Farlati, J. Coleti, *Illyrici sacri VII*, Venetiis 1817.
- Faroqhi, *Understanding Ottoman Guilds* = S. Faroqhi, *Understanding Ottoman Guilds*, in: *Crafts and Craftsmen of the Middle East: Fashioning the Individual in the Muslim Mediterranean*, edd. S. Faroqhi, R. Deguilhem, London - New York 2005, 3-40.
- Fisković, *Crkvica sv. Kuzme i Damjana* = I. Fisković, *Crkvica sv. Kuzme i Damjana u Zablaću na Korčuli*, PPUD 21 (1980) 159-175.
- Fisković, *O freskama* = I. Fisković, *O freskama 11. i 12. stoljeća u Dubrovniku i okolici*, *Radovi IPU* 33 (2009) 17-36.
- Fisković, *Tri srednjovjekovne crkvice* = I. Fisković, *Tri srednjovjekovne crkvice na Pelješcu*, PPUD 19 (1972) 15-40.
- Foretić, *Dvije isprave* = V. Foretić, *Dvije isprave zahumskog kneza Dese o Mljetu iz 1151. godine*, *Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku* 1 (1952) 63-72.
- Frantz, *Byzantine Illuminated Ornament* = M. A. Frantz, *Byzantine Illuminated Ornament*, *The Art Bulletin* 16/1 (1934) 42-101.
- Frolow, *La relique de la Vraie Croix* = A. Frolow, *La relique de la Vraie Croix. Recherches sur le développement d'un culte*, Paris 1961.

- Gabelić, *Prophylactic and Other Inscriptions* = S. Gabelić, *Prophylactic and Other Inscriptions in Late Byzantine Fresco Painting*, in: *Byzantinische Malerei. Bildprogramme, Ikonographie, Stil*, ed. G. Koch, Wiesbaden 2000, 57–72.
- Gagro, *Križ srpskog kralja* = K. Gagro, *Križ srpskog kralja Stefana Uroša II Milutina*, in: *Dominikanci u Hrvatskoj, katalog izložbe*, Zagreb 2011.
- Garrison, *Studies in Mediaeval Italian Painting* = E. B. Garrison, *Studies in the History of Mediaeval Italian Painting IV*, Florence 1962.
- Gavrilović, *Between Latins and Greeks* = Z. Gavrilović, *Between Latins and Greeks: Some Artistic Trends in Medieval Serbia (13th–14th Centuries)*, in: eadem, *Studies in Byzantine and Serbian Medieval Art*, London 2001, 110–124.
- Gavrilović, *Kingship and Baptism* = Z. Gavrilović, *Kingship and Baptism in the Iconography of Dečani and Lesnovo*, in: eadem, *Studies in Byzantine and Serbian Medieval Art*, London 2001, 125–145.
- Gavrilović, *The Gospels of Jakov of Serres* = Z. Gavrilović, *The Gospels of Jakov of Serres (London, B. L., Add. MS 39626), the family of Branković and the Monastery of St Paul, Mount Athos*, in: *Through the looking glass. Byzantium through British eyes*, Aldershot 2000, 135–144.
- Gavrilović, *The Portrait of King Marko* = Z. Gavrilović, *The Portrait of King Marko at Markov manastir (1376–1381)*, BF 16 (1991) 415–428.
- Geary, *Furta Sacra* = P. J. Geary, *Furta Sacra. Thefts of Relics in the Central Middle Ages*, Princeton 1990.
- Gelzer, *Bistümerverzeichnisse der orientalischen Kirche II* = H. Gelzer, *Ungedruckte und wenig bekannte Bistümerverzeichnisse der orientalischen Kirche II*, BZ 2 (1893) 22–72.
- Georges Pachymérés = Georges Pachymérés *relations historiques II*, ed. A. Failler, Paris 1984.
- Georgitsoyanni, *Les peintures murales* = E. N. Georgitsoyanni, *Les peintures murales du Vieux Catholicon du monastère de la Transfiguration aux Météores (1483)*, Athènes 1993.
- Gerasimov, *Un sceau en plombe* = T. Gerasimov, *Un sceau en plombe de Georges fils du roi Bodine*, *Studia historico-philologica Serdicensia* 1 (1938) 217–218.
- Glavaš, *Iskopavanje preromaničke crkve* = T. Glavaš, *Iskopavanje preromaničke crkve u Vrutcima kod Vrela Bosne*, GZMBiH, arheologija, n. s., 37 (1982) 93–122.
- Grabar, *Influences musulmanes* = A. Grabar, *Influences musulmanes sur la décoration des manuscrits slaves balkaniques*, *Revue des études slaves* 27 (1951) 124–135 (= idem, *L'art de la fin de antiquité et du Moyen age II*, Paris 1968, 653–661).
- Grabar, *L'Hodigitria et l'Eléousa* = A. Grabar, *L'Hodigitria et l'Eléousa*, ЗМЦЛУ 10 (1974) 3–14.
- Grabar, *Les deux images de la Vierge* = A. Grabar, *Les deux images de la Vierge dans un manuscrit serbe*, in: *L'art byzantin chez les Slaves II/1*, Paris 1930, 264–276.
- Grabar, *Les manuscrits grecs* = A. Grabar, *Les manuscrits grecs enluminés de provenance italienne (IXe–XIe siècles)*, Paris 1972.
- Grabar, *Recherches sur les influences orientales* = A. Grabar, *Recherches sur les influences orientales dans l'art balcanique*, Paris 1928.
- Grabar, *Velmans, Chiesa di Sopoćani* = A. Grabar, T. Velmans, *Gli affreschi della Chiesa di Sopoćani*, Milano 1965.
- Grabar, *Islamic Art and Byzantium* = O. Grabar, *Islamic Art and Byzantium*, DOP 18 (1964) 73–79.
- Grčke povelje srpskih vladara = Grčke povelje srpskih vladara, edd. A. Solovjev, V. Mošin, London 1974.
- Gušić, Fisković, *Otok Mljet* = B. Gušić, C. Fisković, *Otok Mljet: naš novi nacionalni park. Antropogeografski pregled i kulturno historijski spomenici*, Zagreb 1958.
- Hahn, *Strange Beauty* = C. J. Hahn, *Strange Beauty. Issues in the Making and Meaning of Reliquaries, 400-circa 1204*, University Park 2012.
- Hallensleben, *Das Katholikon* = H. Hallensleben, *Das Katholikon des Johannes-Prodomos-Kloster bei Serrai*, BF 1 (1966) 158–173.
- Hamm, *Apokalipsa bosanskih krstjana* = J. Hamm, *Apokalipsa bosanskih krstjana*, Slovo 9–10 (1960) 43–104.
- Hamann-Mac Lean, *Grundlegung* = R. Hamann-Mac Lean, *Grundlegung zu einer Geschichte der mittelalterlichen Monumentalmalerei in Serbien und Makedonien*, Giessen 1976.
- Harisijadis, *Les miniatures du Tétraévangile* = M. Harisijadis, *Les miniatures du Tétraévangile du métropolitte Jakob de Serrés*, in: *Actes du XIIe Congrès international d'études byzantines III*, Belgrade 1964, 121–130.
- Historia della vita di San Nicolo* = *Historia della vita, miracoli, traslazione, e gloria dell'illustrissimo confessor di Christo San Nicolo il Magno, arcivescouo di Mira, patrono e protettore della città di Bari, Composta dal Padre Antonio Beatillo da Bari, della Campagna di Giesù, Napoli 1645*³.
- Illuminated Greek Manuscripts* = *Illuminated Greek Manuscripts from American Collections. An Exhibition in Honor of Kurt Weitzmann*, ed. G. Vikan, Princeton 1973.
- Illyricum sacrum VI* = *Illyricum sacrum VI*, edd. D. Farlati, J. Coleti, Venezia 1800.
- Ioannis Cantacuzeni eximperatoris Historiarum* = *Ioannis Cantacuzeni eximperatoris Historiarum libri IV, I–IV*, ed. L. Schopenus, Bonnae 1828–1832.
- Ionescu, *Istoria arhitecturii romanesti* = G. Ionescu, *Istoria arhitecturii romanesti*, București 1937.
- Jakšić, *Predromanički reljef* = N. Jakšić, *Predromanički reljef sa spomenom blaženog Teodora u Bolu na Braču*, PPUD 25 (1985) 49–62.
- Janashian, *Armenian Miniature Paintings* = M. Janashian, *Armenian Miniature Paintings of the Monastic Library at San Lazzaro I*, Venice 1966.

- Janc, *Islamski elementi* = Z. Janc, *Islamski elementi u minijaturama Karanskog jevanđelja*, Godišnjak Naučnog društva BiH 2 (1961) 159–170.
- Janin, *La géographie ecclésiastique* = R. Janin, *La géographie ecclésiastique de l'Empire byzantin. Première partie. Le siège de Constantinople et le patriarcat oecuménique*, III: *Les églises et les monastères*, Paris 1953.
- Janin, *Les églises* = R. Janin, *Les églises et les monastères des grands centres byzantins. Bithynie, Hellespont, Latros, Galésios, Trébizonde, Athènes, Thessalonique*, Paris 1975.
- Johnstone, *The Byzantine tradition* = P. Johnstone, *The Byzantine tradition in church embroidery*, London 1967.
- Jordan, *The Monastery of the Theotokos Evergetis* = R. M. Jordan, *The Monastery of the Theotokos Evergetis, Its Children and Grandchildren*, in: *The Theotokos Evergetis and Eleventh Century Monasticism*, edd. M. Mullett, A. Kirby, Belfast 1994, 215–245.
- Jovanović, *Zaton, Bijelo Polje* = V. Jovanović, *Zaton, Bijelo Polje – crkva i grobovi*, Arheološki pregled 3 (1961) 129–132.
- Jurković, *O bizantskom utjecaju* = M. Jurković, *O bizantskom utjecaju i autohtonosti nekih likovnih rješenja na predromaničkoj plastici Bosne i Hercegovine*, Radovi IPU 11 (1987) 107–113.
- Jurković, *Prilog proučavanju* = M. Jurković, *Prilog proučavanju pleterne skulpture na području poluotoka Pelješca*, SHP 3/13 (1983) 165–184.
- Jurković, *Prilog odredjivanju* = M. Jurković, *Prilog odredjivanju južnodalmatinske grupe predromaničke skulpture*, SHP 15 (1985) 183–199.
- Jurković, *Ranosrednjovjekovni latinski natpisi* = M. Jurković, *Ranosrednjovjekovni latinski natpisi s Pelješca*, Radovi IPU 10 (1986) 83–89.
- Kalopissi-Verti, *Church Foundations* = S. Kalopissi-Verti, *Church Foundations by Entire Villages (13th–16th c.)*. A Short Note, 3PBI 44 (2007) 333–340.
- Kalopissi-Verti, *Painters in Late Byzantine Society* = S. Kalopissi-Verti, *Painters in Late Byzantine Society. The Evidence of Church Inscriptions*, CA 42 (1994) 139–158.
- Kandić, *Fonts for the Blessing of the Waters* = O. Kandić, *Fonts for the Blessing of the Waters in Serbian Medieval Churches*, 30-гпаф 27 (1998–1999) 61–78.
- Kanuni i kanun-name = *Kanuni i kanun-name za Bosanski, Hercegovački, Zvornički, Kliški, Crnogorski i Skadarski sandžak*, Sarajevo 1957.
- Kaplan, *De la dépouille à la relique* = M. Kaplan, *De la dépouille à la relique: formation du culte des saints à Byzance du Ve au XIIe siècle*, in: idem, *Pouvoirs, Église et sainteté. Essais sur la société byzantine*, Paris 2011, 75–95 (= *Les reliques: objets, cultes, symboles*, edd. É. Bozóký, A.-M. Helvétius, Turnhout 1999, 19–38).
- Karaman, *Razgovori o nekim problemima* = Lj. Karaman, *Razgovori o nekim problemima domaće historije, arheologije i historije umjetnosti*, Anali Historijskog instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku 6–7 (1959) 41–71.
- Klaić, *Mljetski falsifikati* = N. Klaić, *Mljetski falsifikati*, Arhivski vjesnik 10 (1967) 185–234.
- Klaniczay, *Holy Rulers and Blessed Princesses* = G. Klaniczay, *Holy Rulers and Blessed Princesses. Dynastic Cults in Medieval Central Europe*, Cambridge 2002.
- Klein, *Byzanz, der Westen und das 'wahre' Kreuz* = H. A. Klein, *Byzanz, der Westen und das 'wahre' Kreuz. Die Geschichte einer Reliquie und ihrer künstlerischen Fassung in Byzanz und im Abendland*, Wiesbaden 2004.
- Klein, *Eastern Objects and Western Desires* = H. A. Klein, *Eastern Objects and Western Desires: Relics and Reliquaries between Byzantium and the West*, DOP 58 (2004) 283–314.
- Koprivica, *Freska sa predstavom svetog Hristofora* = T. Koprivica, *Freska sa predstavom svetog Hristofora u Starom Baru*, Историјски записи 77/1–4 (2004) 145–154.
- Korać, *King Milutin's Church* = V. Korać, *King Milutin's Church*, in: *Hilandar monastery*, ed. G. Subotić, Belgrade 1998, 145–152.
- Korać, *L'architecture de Dečani* = V. Korać, *L'architecture de Dečani, tradition et innovation*, in: *Дечани и византијска уметност у средином XIV века*, ed. B. J. Ђурић, Београд 1989, 149–157.
- Korać, *L'école de la Morava* = V. Korać, *L'école de la Morava: dernière renaissance dans l'art de la monde byzantine*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, ed. E. Παπαδοπούλου, Αθήνα 1996, 380–391.
- Korać, *Les origines de l'architecture* = V. Korać, *Les origines de l'architecture de l'école de la Morava*, in: *Моравска школа и њено годба*, ed. B. J. Ђурић, Београд 1972, 157–168.
- Kotorski spomenici = *Kotorski spomenici. Prva knjiga kotorskih notara od god. 1326–1335*, ed. A. Mayer, Zagreb 1951.
- Krautheimer, *Early Christian and Byzantine Architecture* = R. Krautheimer, *Early Christian and Byzantine Architecture*, Harmondsworth 1989⁴.
- Kreševljaković, *Esnafi i obrti* = H. Kreševljaković, *Esnafi i obrti u starom Sarajevu*, Sarajevo 1958.
- Krsmanović, *Mount Athos and Political Thought* = B. Krsmanović, *Mount Athos and Political Thought in the Slavic World*, in: *Proceedings of the 22nd International Congress of Byzantine Studies*, Vol. I: *Plenary Papers*, ed. I. Ilyev et al., Sofia 2011, 156–166.
- Kurtović, *Sandalj Hranić Kosača* = E. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Sarajevo 2009.
- Kyriakoudis, *Les artistes grecs* = E. Kyriakoudis, *Les artistes grecs qui ont participé à la peinture murale des régions sous la juridiction du Patriarcat de Peć pendant sa rénovation (1557–1690)*, Balkan Studies 24/2 (1983) 485–510.
- Kyriakoudis, *The Main Features of Monumental Painting in Macedonia* = E. Kyriakoudis, *The Main Features of Monumental Painting in Macedonia in the Late Byzantine Period*, in: *Byzantine Macedonia. Art, Architecture, Music and Hagiography*, edd. J. Burke, R. Scott, Melbourne 2001, 59–79.

- La porpora* = *La porpora. Realtà e immaginario di un colore simbolico*, ed. O. Longo, Venezia 1998.
- Laiou, *Byzantium and the Neighboring Powers* = A. Laiou, *Byzantium and the Neighboring Powers: Small-State Policies and Complexities*, in: eadem, *Byzantium and the Other: Relations and Exchanges*, Farnham–Burlington VT 2012, XIV, 1–12.
- L'art byzantin du XIIIe siècle* = *L'art byzantin du XIIIe siècle. Symposium de Sopoćani*, ed. V. J. Djurić, Beograd 1967.
- Laurent, *Le thème* = V. Laurent, *Le thème byzantin de Serbie au XIe siècle*, REB 15 (1957) 185–195.
- Lăzărescu, *Nicodim de la Tismana* = E. Lăzărescu, *Nicodim de la Tismana si rolul său în cultura veche românească I (pînă în 1385)*, Romanoslavica 11 (1965) 237–285.
- Le Goff, *Saint Louis* = J. Le Goff, *Saint Louis*, Paris 1996.
- Le Mont Athos* = *Le Mont Athos et l'Empire byzantin. Trésors de la Sainte Monagne*, Paris 2009.
- Leroy, *Les manuscrits coptes* = J. Leroy, *Les manuscrits coptes et coptes-arabes illustrés*, Paris 1974.
- Leroy, *Les manuscrits syriaques* = J. Leroy, *Les manuscrits syriaques a peintures conservés dans les bibliothèques d'Europe et d'Orient*, Paris 1964.
- Les Reliques* = *Les Reliques: Objets, cultes, symboles*, edd. E. Bozoky, A., M. Helvétius, Turhout 1999.
- Le typikon de la Théotokos Évergétis* = *Le typikon de la Théotokos Évergétis*, ed. P. Gautier, REB 40 (1982) 5–101.
- Listine* = *Listine o odnošajih između Južnoga Slavenstva i Mletačke Republike, I–X*, ed. S. Ljubić, Zagreb 1861–1891.
- Loverdou-Tsigaridas, *Objets précieux* = K. Loverdou-Tsigaridas, *Objets précieux de l'église de la Vierge Gavaliotissa au monastère de Lavra (Mont Athos)*, *Зорпаф* 26 (1997) 81–86.
- Luković, *Freske i slike* = N. Luković, *Freske i slike katedrale sv. Tripuna*, in: *800 godina katedrale sv. Tripuna u Kotoru*, Kotor 1966, 63–79.
- Ljubinković, *Majstori starog srpskog slikarstva* = R. Ljubinković, *Majstori starog srpskog slikarstva. Povodom knjige profesora Svetozara Radojčića*, *Naše starine* 4 (1957) 187–204.
- Machavariani, *Georgian manuscripts* = H. Machavariani, *Georgian manuscripts*, Tbilisi 1970.
- Magdalino, *Round Church at Preslav* = P. Magdalino, *The Byzantine Antecedents of the Round Church at Preslav*, *Проблеми на изкуството* 45/2 (2012) 3–5.
- Maksimović, *Byzantinische Herrscherideologie* = Lj. Maksimović, *Byzantinische Herrscherideologie und Regierungsmethoden im Falle Serbien. Ein Beitrag zum Verständnis des byzantinischen Commonwealth*, in: *ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΟΣ ΝΟΥΣ, Miscellanea für Peter Schreiner zu seinem 60. Geburtstag*, edd. C. Scholz, G. Makris, München–Leipzig 2000, 174–192.
- Maksimović, *Βυζάντιο και οι Σέρβοι* = Lj. Maksimović, *Βυζάντιο και οι Σέρβοι τον 11ο αιώνα: ζήτημα εσωτερικής ή εξωτερικής πολιτικής της αυτοκρατορίας*, in: *Η Αυτοκρατορία σε κρίση (:) Το Βυζάντιο τον 11ο αιώνα (1025–1081)*, ed. V. N. Vlyssidou, Athens 2003, 75–85.
- Maksimović, *Das Kanzleiwesen* = Lj. Maksimović, *Das Kanzleiwesen der serbischen Herrscher*, in: *Kanzleiwesen und Kanzleisprachen im östlichen Europa*, ed. C. Hannick, Köln–Weimar–Wien 1999, 25–54.
- Maksimović, *L'Empire de Stefan Dušan* = Lj. Maksimović, *L'Empire de Stefan Dušan: genèse et caractère, Mélanges Gilbert Dagron, Travaux et Mémoires (Mélanges Gilbert Dagron)* 14 (2002) 415–428.
- Maksimović, *L'idéologie du souverain* = Lj. Maksimović, *L'idéologie du souverain dans l'État serbe et la construction de Studenica*, in: *Службеница и византијска уметност око 1200. јодине*, ed. B. Кораћ, Београд 1988, 35–49.
- Maksimović, *Η ανάπτυξη κεντρόφυγων ροπών* = Lj. Maksimović, *Η ανάπτυξη κεντρόφυγων ροπών στις πολιτικές σχέσεις Βυζαντίου και Σερβίας τον ΙΔ' αιώνα*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 282–290.
- Maksimović, *Η βυζαντινή Μακεδονία* = Lj. Maksimović, *Η βυζαντινή Μακεδονία στην πολιτική της μεσαιωνικής Σερβίας*, *Πρακτικάτης Ακαδημίας Αθηνών* 85 Β' (2010) 261–285.
- Maksimović, *Η εθνογένεση των Σέρβων* = Lj. Maksimović, *Η εθνογένεση των Σέρβων στον Μεσαίωνα*, Athens 1994.
- Mango, *Byzantine Architecture* = C. A. Mango, *Byzantine Architecture*, New York 1976 (London 1986³).
- Manoscritti slavi* = *Manoscritti slavi, documenti e carte riguardanti la storia bulgara della Biblioteca Apostolica Vaticana e dell'Archivio segreto Vaticano (IX–XVII secolo)*, София 1979.
- Marasović, *Makarska i Primorje* = T. Marasović, *Makarska i Primorje u ranom srednjem vijeku*, Split 1998.
- Marasović, *Ranosrednjovjekovne crkve* = T. Marasović, *Ranosrednjovjekovne crkve pseudobazilikalnoga tipa u Dalmaciji*, *Archaeologia Adriatica* 11 (2008) 555–572.
- Marava-Chatzinicolaou, Toufexi-Paschou, *Catalogue* = A. Marava-Chatzinicolaou, C. Toufexi-Paschou, *Catalogue of the Illuminated Byzantine Manuscripts of the National Library of Greece*, I, Athens 1978; III, Athens 1997.
- Marjanović-Dušanić, *L'écriture et la sainteté* = S. Marjanović-Dušanić, *L'écriture et la sainteté dans la Serbie médiévale*, in: *Étude sur l'hagiographie*, avec la préface de B. Flusin, ed. A. Serandour, Turnhout (in press).
- Marjanović-Dušanić, *La réécriture hagiographique* = S. Marjanović-Dušanić, *La réécriture hagiographique: usages et fonctions dans la Serbie médiévale*, in: *Remanier, métaphraser. Fonctions et techniques de la réécriture dans le monde byzantin*, edd. S. Marjanović-Dušanić, B. Flusin, Belgrade 2011, 163–180.
- Marjanović-Dušanić, *La sainteté féminine* = S. Marjanović-Dušanić, *La sainteté féminine et les cultes dynastiques en Serbie médiévale: la sainte reine Hélène d'Anjou*, in: *Les réseaux familiaux. Antiquité tardive et Moyen Âge. In Memoriam A. Laiou et É. Patlagean*, ed. B. Caseau, Paris 2012, 125–133.

- Marjanović-Dušanić, *Patterns of Martyrial Sanctity* = S. Marjanović-Dušanić, *Patterns of Martyrial Sanctity in the Royal Ideology of Medieval Serbia. Continuity and Change*, *Balcanica* 37 (2007) 69–79.
- Marković Č., *Graditeljska baština Crnojevića* = Č. Marković, *Graditeljska baština Crnojevića*, in: *Crnojevići: značaj za crnogorsku državu i kulturu*, ed. Č. Drašković, Podgorica 2011, 67–102.
- Marković, *The Original Paintings* = M. Marković, *The Original Paintings of the Monastery's Main Church*, in: *Hilandar monastery*, ed. G. Subotić, Belgrade 1998, 229–236.
- Marković M., *The Painter Eutychios* = M. Marković, *The Painter Eutychios – Father of Michael Astrapas and Protomaster of the Frescoes in the Church of the Virgin Peribleptos in Ohrid*, *3MCJY* 38 (2010) 9–34.
- Martínez Sáez, *El Díptico* = A. Martínez Sáez, *El Díptico Bizantino de la Catedral de Cuenca*, Cuenca 2004.
- Matthews, *The Early Churches of Constantinople* = Th. F. Matthews, *The early churches of Constantinople. Architecture and liturgy*, University Park, Penn. 1971.
- Mavromatis, *Le kralj Milutin* = L. Mavromatis, *Le fondation de l'Empire serbe. Le kralj Milutin*, Thessalonique 1978.
- Mijović, *Crkvice-kripte* = P. Mijović, *Crkvice-kripte na crnogorskom primorju*, *PPUD* 21 (1980) 149–158.
- Miklosich, *Monumenta serbica* = Fr. Miklosich, *Monumenta serbica spectantia historiam Serbiae, Bosnae, Ragusii, Viennae* 1858.
- Milanovic, *Esphigmenou Chrysobull* = Lj. Milanovic, *Reconsidering the Significance of the Esphigmenou Chrysobull*, Thirtieth Annual Byzantine Studies Conference, October 2004, The Walters Art Museum and The Johns Hopkins University Baltimore, Maryland (= http://www.bsana.net/conference/archives/2004/abstracts_2004.html).
- Milanović, *The Politics of Translatio* = Lj. Milanović, *The Politics of Translatio: the Visual Representation of the Translation of Relics in the Early Christian and Medieval Period, The Case of St. Stephen*, PhD thesis, Rutgers University, New Brunswick 2011.
- Miles, *Byzantium and the Arabs* = G. C. Miles, *Byzantium and the Arabs: Relation in Crete and the Aegean Area*, *DOP* 18 (1964) 20–32.
- Miles, *Islamic Elements in Byzantine Ornament* = G. C. Miles, *Classification of Islamic Elements in Byzantine Architectural Ornament in Greece*, in: *Actes du XII Congrès International d'études byzantines III*, Belgrade 1964, 281–287.
- Millet, *Cozia* = G. Millet, *Cozia et les églises serbes de la Morava*, in: *Mélanges offerts à M. Nicolas Iorga par ses amis de la France et des pays de langue française*, Paris 1933, 827–856.
- Millet, *L'ancien art serbe* = G. Millet, *L'ancien art serbe. Les églises*, Paris 1919.
- Milošević, *Art in Mediaeval Serbia* = D. Milošević, *Art in Mediaeval Serbia from the 12th to the 17th Century*, Beograd 1980.
- Miljković-Peppek, *Le portrait* = P. Miljković-Peppek, *Le portrait de l'empereur byzantin Michel VIII à l'église rupestre de Saint-Érasme près d'Ohrid*, *CA* 45 (1997) 169–177.
- Mitrović, *Benediktinci* = K. Mitrović, *Benediktinci na području Barske nadbiskupije i Kotorske biskupije (9. stoljeće – 1571)*, Cetinje–Kotor 2015.
- Momirović, *Stari rukopisi i štampane knjige* = P. Momirović, *Stari rukopisi i štampane knjige u Čajniču*, *Naše starine* 3 (1956) 173–177.
- Monastery of Vatopaidi* = *The Holy and Great Monastery of Vatopaidi. Tradition, History, Art*, II, Mount Athos 1998.
- Mošin, *Ćirilski rukopisi* = V. Mošin, *Ćirilski rukopisi Jugoslavenske akademije I–II*, Zagreb 1955.
- Mošin, *Izveštaj* = V. Mošin, *Izveštaj o naučnom putovanju u Srijemsku Mitrovicu, Beograd, Peč, Dečane, Cavtat, Dubrovnik 1953. godine. Inventar ćirilskih rukopisa Muzeja Srpske pravoslavne crkve u Beogradu*, *Ljetopis JAZU* 60 (1955) 218–226.
- Mošin, Traljić, *Ćirilski spomenici u Bosni i Hercegovini* = V. Mošin, S. Traljić, *Ćirilski spomenici u Bosni i Hercegovini*, *Naše starine* 6 (1959) 63–104.
- Mošin, *Ornament južnoslovenskih rukopisa* = V. Mošin, *Ornament južnoslovenskih rukopisa XI–XIII veka*, *Radovi Naučnog društva NR Bosne i Hercegovine* 7, Odeljenje istorijsko-filoloških nauka, knj. 3 (1957) 5–79.
- Nagel, Wood, *Antiquity in the Renaissance* = A. Nagel, C. S. Wood, *What counted as an 'antiquity' in the Renaissance?*, in: *Renaissance Medievalisms*, ed. K. Eisenbichler, Toronto 2009, 53–74.
- Nagorni, *Die Kirche Sv. Petar* = D. Nagorni, *Die Kirche Sv. Petar in Bijelo Polje (Montenegro). Ihre Stellung in der Geschichte des serbischen Architektur*, München 1978.
- Nelson, *Byzantine Art in the Italian Renaissance* = R. S. Nelson, *Byzantine Art in the Italian Renaissance*, in: *Heaven & Earth. Art of Byzantium from the Greek Collections*, edd. A. Drandaki, D. Papanikola-Bakirtzi, A. Tourta, Athens 2013, 327–335.
- Nelson, *Palaeologan Ornament and the Arabesque* = R. S. Nelson, *Palaeologan Illuminated Ornament and the Arabesque*, *Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte* 41 (1988) 7–22.
- Nelson, *The Italian Appreciation* = R. S. Nelson, *The Italian Appreciation and Appropriation of Illuminated Byzantine Manuscripts, ca. 1200–1450*, *DOP* 49 (1995) 209–235.
- Nešković, Nikolić, *L'église Saint-Pierre près de Novi Pazar* = J. Nešković, R. Nikolić, *L'église Saint-Pierre près de Novi Pazar*, Belgrade 1987.
- Nicephori Gregorae Byzantina historia* = *Nicephori Gregorae Byzantina historia*, I–II, ed. L. Schopenus, Bonnae 1829–1830; III, ed. I. Bekkerus, Bonnae 1855.
- Nordhagen, *Icons* = P. J. Nordhagen, *Icons Designed for the Display of Sumptuous Votive Gifts*, *DOP* 41 (1987) 453–460.
- Obolensky, *The Byzantine Commonwealth* = D. Obolensky, *The Byzantine Commonwealth. Eastern Europe 500–1453*, London 2000.

- Oikonomidès, *Emperor of the Romans* = N. Oikonomidès, *Emperor of the Romans – Emperor of the Romania*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 121–128.
- Ousterhout, *Constantinople, Bithynia, and Regional Developments* = R. G. Ousterhout, *Constantinople, Bithynia, and Regional Developments in Later Palaeologan Architecture*, in: *The Twilight of Byzantium. Aspects of Cultural and Religious History in the Late Byzantine Empire*, edd. S. Ćurčić, D. Mouriki, Princeton 1991, 75–110.
- Pace, *L'affresco nella chiesa di San Luca* = V. Pace, *L'affresco nella chiesa di San Luca a Cattaro (Kotor) e il ricordo della chiesa di Roma*, in: *Црква Свeтiиoι Λυκε κρoз вjекoвe*, ed. B. Kopah, Kotor 1997, 107–111.
- Paizi-Apostolopoulou, *Authority of a Learned Patriarch* = M. Paizi-Apostolopoulou, *Appealing to the Authority of a Learned Patriarch: New Evidence on Gennadios Scholarios' Responses to the Questions of George Branković*, *The Historical Review* 9 (2012) 95–116.
- Patterson Ševčenko, *Icons and Liturgy* = N. Patterson Ševčenko, *Icons and Liturgy*, *DOP* 45 (1991) 45–57.
- Patterson Ševčenko, *The Vita Icon* = N. Patterson Ševčenko, *The Vita Icon and the Painter as Hagiographer*, *DOP* 53 (1999) 149–167.
- Peković, *Četiri elafitske crkve* = Ž. Peković, *Četiri elafitske crkve*, Dubrovnik–Split 2008.
- Pelekanidis et al., *The Treasures of Mont Athos I* = S. M. Pelekanidis et al., *The Treasures of Mont Athos. Illuminated Manuscripts I*, Athens 1974.
- Pentcheva, *Imagined Images* = B. Pentcheva, *Imagined Images: Visions of Salvation and Intercession in a Double-Sided Icon from Poganovo*, *DOP* 54 (2000) 139–156.
- Petković, *Art and Patronage* = S. Petković, *Art and Patronage in Serbia during the Early Period of Ottoman Rule (1450–1600)*, *BF* 16 (1990) 401–414.
- Petković, *Artistic Activity* = S. Petković, *Artistic Activity and the Struggle for Survival of the Serbian Church during the Sixteenth and Seventeenth Centuries*, *Balkan Studies* 24/2 (1983) 617–630.
- Petković, *Serbian Painting* = S. Petković, *Serbian Painting at the Time of George Brankovich (1427–1456)*, *JÖB* 32/5 (1982) 197–198.
- Petković, *The Thirteenth Century Frescoes in Morača* = S. Petković, *The Thirteenth Century Frescoes in Morača Monastery. A Reinterpretation*, in: *Actes du XVe Congrès international d'études byzantines*, II/B. *Art et archéologie*, Athènes 1981, 631–638.
- Popović D., *A Staurotheke* = D. Popović, *A Staurotheke of Serbian Provenance in Pienza*, *Зoгpаф* 36 (2012) 157–170.
- Popović D., *Eulogiae* = D. Popović, *Eulogiae Terrae Sanctae of St Sava of Serbia*, *Balkanica* 45 (2014) 55–69.
- Popović D., *Paying devotions to the Holy Hermit* = D. Popović, *Paying devotions to the Holy Hermit: The shrine of St Prochorus of Pčinja*, in: *Routes of Faith in the Medieval Mediterranean*, Thessalonike 2008, 215–226.
- Popović D., *Relics and Politics in the Middle Ages* = D. Popović, *Relics and Politics in the Middle Ages: the Serbian Approach*, in: *Eastern Christian Relics*, ed. A. M. Lidov, Moscow 2003, 161–180.
- Popović D., *The Cult of St Peter of Koriša* = D. Popović, *The Cult of St Peter of Koriša. Stages of Development and Patterns*, *Balkanica* 28 (1997) 181–211.
- Popović M., *Crkvina u Paniku* = M. Popović, *Crkvina u Paniku*, *GZMBIH, arheologija*, n. s., 27–28 (1973) 347–363.
- Popović M., *Les forteresses* = M. Popović, *Les forteresses du système défensif byzantin en Serbie au XI–XII siècle*, *Starinar* 42 (1991) 169–185.
- Popović M., *Manastir svetog Petra de Campo* = M. Popović, *Manastir svetog Petra de Campo kod Trebinja*, *GZMBiH, arheologija*, n. s., 27–28 (1973) 313–346.
- Popović S., *Dividing the Indivisible* = S. Popović, *Dividing the Indivisible: The Monastery Space – Secular and Sacred*, *ZRVI* 44 (2007) 47–65.
- Popović, Ćurčić, *Naupara* = S. Popović, S. Ćurčić, *Naupara*, Beograd 2000.
- Porčić, *The Menologem* = N. Porčić, *The Menologem in Serbian Medieval Document-Making*, in: *ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ. Зборник у часiу Мирjане Живоjиновић*, edd. Б. Миљковић, Д. Џеледџић, Београд 2015, 285–298.
- Preradović, *Bisanzio sull'Adriatico* = D. Preradović, *Bisanzio sull'Adriatico nel IX e X secolo. Topografia sacra*, Udine–Paris 2011 (unpublished PhD thesis).
- Prijatelj-Pavičić, *U potrazi za izgubljenim slikarstvom* = I. Prijatelj-Pavičić, *U potrazi za izgubljenim slikarstvom: o majstoru Lovru iz Kotora i slikarstvu na prostoru od Dubrovnika do Kotora tijekom druge polovice XV stoljeća*, Dubrovnik 2013.
- Pringle, *The Churches* = D. Pringle, *The Churches of the Crusader Kingdom of Jerusalem. A Corpus III (The City of Jerusalem)*, Cambridge 2007.
- Prinzing, *Die autokephale byzantinische Kirchenprovinz* = G. Prinzing, *Die autokephale byzantinische Kirchenprovinz Bulgarien/Ohrid. Wie unabhängig waren ihre Erzbischöfe?*, in: *Proceedings of the 22nd International Congress of Byzantine Studies*, Vol. I: *Plenary Papers*, Sofia 2011, 389–413.
- Prolović, *Die Kirche des heiligen Andreas an der Treska* = J. Prolović, *Die Kirche des heiligen Andreas an der Treska. Geschichte, Architektur und Malerei einer palaiologenzeitlichen Stiftung des serbischen Prinzen Andreaš*, Wien 1997.
- Pseudo-Kodinos, *Traité des offices* = Pseudo-Kodinos, *Traité des offices*, ed. J. Verpeaux, Paris 1966.
- Radić, *Ο Συμεών Ούρεσης Παλαιολόγος* = R. Radić, *Ο Συμεών Ούρεσης Παλαιολόγος και το κράτος του μεταξύ της βυζαντινής και της σερβικής αυτοκρατορίας*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 195–208.
- Radojčić, *Die serbische Ikonenmalerei* = S. Radojčić, *Die serbische Ikonenmalerei vom 12. Jahrhundert bis zum Jahre 1459*, *JÖBG* 5 (1956) 61–84.

- Radojčić, *Elemente der westlichen Kunst* = S. Radojčić, *Elemente der westlichen Kunst des frühen Mittelalters in der ältesten serbischen Miniaturen*, in: *Actes du XVIIe Congrès international d'histoire de l'art*, La Haye 1955, 199–206.
- Radojčić, *Malerei der Paläologischen Renaissance* = S. Radojčić, *Die Entstehung der Malerei der Paläologischen Renaissance*, JÖBG 7 (1958) 105–124.
- Radojčić, *Srpska umetnost* = S. Radojčić, *Srpska umetnost u srednjem veku*, Beograd–Zagreb–Mostar 1982.
- Radojčić, *Stare srpske minijature* = S. Radojčić, *Stare srpske minijature*, Beograd 1950.
- Radojčić, *Srpsko-rumunski odnosi* = Đ. Sp. Radojčić, *Srpsko-rumunski odnosi XIV–XVII veka*, Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду 1 (1956) 13–29.
- Radujko, 'Ἀρχιερατικός θρόνος' = M. Radujko, *L'Ἀρχιερατικός θρόνος des évêques de Moravica et la peinture de Saint-Achille à Arilje*, CA 49 (2001) 143–178.
- Rakić, *Islamic Influence* = Z. Rakić, *Islamic Influence on Illumination of Serbian Manuscripts of the 16th and 17th Century*, in: *Common Culture and Particular Identities: Christians, Jews and Muslims in the Ottoman Balkans*, edd. E. Papo, N. Makuljević, Beer–Sheba–Belgrade 2013, 217–224.
- Regan, Nadilo, *Ranoromaničke sakralne građevine* = K. Regan, B. Nadilo, *Crkveno graditeljstvo. Ranoromaničke sakralne građevine dubrovačkog područja (I)*, Građevinar 58/2 (2006) 143–153.
- Regan, Nadilo, *Predromaničke crkve* = K. Regan, B. Nadilo, *Predromaničke crkve na dijelu južnodalmatinskih otoka*, Građevinar 58/11 (2006) 937–947.
- Reliquiare = *Reliquiare im Mittelalter*, edd. B. Reudenbach, G. Toussaint, Berlin 2011².
- Rëmbeci, *Kodikëtmesjetarë në Shqipëri* = A. Rëmbeci, *Kodikëtmesjetarë në Shqipëri, ura kulturore midis Lindjes dhe Perëndimit: Rasti i Kodikëve me prejardhje Italo-Bizantine*, in: *Shqipëriames Lindjes dheperëndimit*, Aktete Konferencës Shkencore Ndërkombëtare, Tiranë 17 dhjetor 2013, ed. A. Rëmbeci, Tiranë 2014, 21–36.
- Ringheim, *Eine altserbische Trojasage* = A. Ringheim, *Eine altserbische Trojasage. Text mit linguistischer und literarhistorischer Charakteristik*, Prag–Uppsala 1951.
- Rodley, *The Monastery of the Theotokos Evergetis* = L. Rodley, *The Monastery of the Theotokos Evergetis, Constantinople: Where it was and What it Looked Like*, in: *The Theotokos Evergetis and Eleventh Century Monasticism*, edd. M. Mullett, A. Kirby, Belfast 1994, 17–29.
- Ross, *Alexander Historiatus* = D. J. A. Ross, *Alexander Historiatus. A Guide to Medieval Illustrated Alexander Literature*, Frankfurt am Main 1988².
- Sáez, *El díptico bizantino* = A. M. Sáez, *El díptico bizantino de la Catedral de Cuenca*, Cuenca 2004.
- Safran, *Artistic Links Between Epiros and Apulia* = L. Safran, *Exploring Artistic Links Between Epiros and Apulia in the Thirteenth Century: The Problem of Sculpture and Wall Painting*, in: *Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου για το Δεσποτάτο της Ηπείρου (Άρτα, 27–31 Μαΐου 1990)*, Άρτα 1992, 455–462.
- Saints and Sacred Matter = Saints and Sacred Matter. The Cult of Relics in Byzantium and Beyond*, edd. C. Hahn, H. A. Klein, Washington D.C. 2015.
- San Nicola = San Nicola. Splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente*, ed. M. Bacci, Milano 2006.
- Sas-Zaloziecky, *Die byzantinische Baukunst* = W. Sas-Zaloziecky, *Die byzantinische Baukunst in den Balkanländern und ihre Differenzierung unter abendländischen und islamischen Einwirkungen. Studien zur Kunstgeschichte der Balkanländer*, München 1955.
- Schwarz, *Giotto's Byzantium* = M. V. Schwarz, *Giotto's Byzantium*, in: *ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ. Ζbornik radova u povodom četirgeseću godina Instiituyua za isťiuriju umejnostii Filozofskoī fakulteta Univerzitetua u Beogradu*, ed. I. Stevović, Beograd 2012, 157–170.
- Shea, *The late Byzantine city* = J. Shea, *The late Byzantine city: Social, economic and institutional profile*, Birmingham 2010 (unpublished Ph.D. thesis).
- Shepard, *Manners maketh Romans?* = J. Shepard, *Manners Maketh Romans? Young Barbarians at the Emperor's Court*, in: *Byzantine Style, Religion and Civilization. In Honour of sir Steven Runciman*, ed. E. Jeffreys, Cambridge 2006, 135–158.
- Sinkević, *Prolegomena for a Study of Royal Entrances* = I. Sinkević, *Prolegomena for a Study of Royal Entrances in Byzantine Churches: The Case of Marko's Monastery*, in: *Approaches to Byzantine Architecture and Its Decoration: Studies in Honour of Slobodan Ćurčić*, edd. M. J. Johnson, R. G. Ousterhout, A. C. Papalexandrou, Farnham–Burlington 2012, 121–142.
- Sinkević, *Rhodes Hand of St. John the Baptist* = I. Sinkević, *Afterlife of the Rhodes Hand of St. John the Baptist*, in: *Byzantine Images and Their Afterlives: Essays in Honor of Annemarie Weyl Carr*, ed. L. Jones, Farnham–Burlington 2014, 125–141.
- Sinkević, *St. Petar Koriški* = I. Sinkević, *St. Petar Koriški and His Monastery*, *Serbian Studies* 8/1–2 (1994) 105–119.
- Skawran, *The Development* = K. M. Skawran, *The Development of Middle Byzantine Fresco Painting in Greece*, Pretoria 1982.
- Snively, *Archaeological Investigation at Konjuh* = C. S. Snively, *Archaeological Investigation at Konjuh, Republic of Macedonia*, in 2000, DOP 56 (2002) 297–306.
- Soloviev, *Le droit byzantin* = A. V. Soloviev, *Le droit byzantin dans la codification d'Étienne Douchan*, *Revue historique de droit français et étranger* 7 (1928) 387–412.
- Soria, *Les peintres du XVIIIe s.* = J. Soria, *Les peintres du XVIIIe s. et la peinture Paléologue: David Selenica et Denys de Fournas*, in: *Héritages de Byzance en Europe du Sud-Est à l' époque moderne et contemporaine*, edd. O. Delouis, A. Couderc, P. Guran, Athènes 2013, 179–193.
- Soulis, *The Serbs and Byzantium* = G. Ch. Soulis, *The Serbs and Byzantium during the Reign of Tsar Stephen Dušan (1331–1355) and His Successors*, Athens 1995.
- Soulis, *Tsar Dušan* = G. Ch. Soulis, *Tsar Dušan and Mount Athos*, *Harvard Slavic studies* 2 (1954) 125–139.

- Spatharakis, *Corpus* = I. Spatharakis, *Corpus of Dated Illuminated Greek Manuscripts to the Year 1453*, Leiden 1981.
- Stankova, Nenkovska, *The Manuscript Heritage of Ioan Kratovski* = L. Stankova, L. Nenkovska, *The Manuscript Heritage of Ioan Kratovski*, *European Journal of Science and Theology* 5/1 (2009) 13–24.
- Starodubcev, *Srpsko zidno slikarstvo* = T. Starodubcev, *Srpsko zidno slikarstvo u doba Lazarevića i Brankovića (1375–1459)*, Beograd 2007 (unpublished PhD thesis).
- Stele, *Ljubljanska verzija ikone sv. Nikolaja* = F. Stele, *Ljubljanska verzija velike ikone sv. Nikolaja iz Barija*, in: *Зборник Свѣтѡзара Рагоѡчућа*, Београд 1969, 287–293.
- Stephenson, *Byzantium's Balkan Frontier* = P. Stephenson, *Byzantium's Balkan Frontier. A Political Study of the Northern Balkans, 900–1204*, Cambridge 2000.
- Stevović, *Late Byzantine Church Decoration* = I. Stevović, *Late Byzantine Church Decoration as an Iconic Vision of Heavenly Jerusalem; the Case of Kalenić*, in: *New Jerusalem. Hierotopy and Iconography of Sacred Spaces*, ed. A. M. Lidov, Moscow 2009, 585–606.
- Stevović, *Towards New Directions* = I. Stevović, *Towards New Directions of Investigation of Late Byzantine Architecture. Visualisation of 'Text' on the Façades of the Church of the Virgin of Krina (Chios)*, in: *ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ. Зборник радова њоводом чеѡургесеѡи ѡдина Инсиѡиѡуѡа за исѡорију умеѡносѡи Филозофскоѡ факулѡтеѡа Универзитѡеѡа у Беоѡраду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 175–190.
- Stjepčević, *Katedrala sv. Tripuna* = I. Stjepčević, *Katedrala sv. Tripuna u Kotoru*, Split 1938.
- Strzygowski, *Die Miniaturen des serbischen Psalters* = J. Strzygowski, *Die Miniaturen des serbischen Psalters der Könighchen Hof- und Staatsbibliothek in München*, Wien 1906.
- Subotić, *Ochrid and Kastoria* = G. Subotić, *Two Centres of Painting in the Fourteenth century. Ochrid and Kastoria: Monuments, Workshops and Style*, in: *Byzantine Macedonia. Art, Architecture, Music and Hagiography*, edd. J. Burke, R. Scott, Melbourne 2001, 88–96.
- Subotić, *Terra sacra* = G. Subotić, *Terra sacra. L'arte del Cossovo*, Milano 1997.
- Subotić, *Justin Simonopetritis, L'iconostase et les fresques* = G. Subotić, *Justin Simonopetritis, L'iconostase et les fresques de la fin du XIVe siècle dans le monastère de la Transfiguration aux Météores*, in: *Actes du XVe Congrès international d'études byzantines II*, Athènes 1981, 751–758.
- Swiencickij, *Byzantinische Bleisiegel* = I. Swiencickij, *Byzantinische Bleisiegel in den Sammlungen von Lwow*, in: *Сборник въ память на проф. Петъръ Никовъ*, София 1940, 434–441.
- Ševčenko, *Theodore Metochites* = I. Ševčenko, *Theodore Metochites, the Chora, and the Intellectual Trends of His Times*, in: *The Kariye Djami IV*, ed. P. A. Underwood, Princeton 1975, 17–55.
- Šidak, *Bosanski rukopisi* = J. Šidak, *Bosanski rukopisi u Gosudarstvennoj publicnoj biblioteci u Lenjingradu*, in: idem, *Studije o „Crkvi bosanskoj” i bogumilstvu*, Zagreb 1975, 151–160.
- Šidak, *Dva priloga* = J. Šidak, *Dva priloga o minijaturama u rukopisima „Crkve bosanske”*, in: idem, *Studije o „Crkvi bosanskoj” i bogumilstvu*, Zagreb 1975, 143–150.
- Šidak, *Kopitarovo bosansko evanđelje* = J. Šidak, *Kopitarovo bosansko evanđelje u sklopu pitanja „Crkve bosanske”*, in: idem, *Studije o „Crkvi bosanskoj” i bogumilstvu*, Zagreb 1975, 111–125 [= J. Šidak, *Kopitarovo bosansko jevanđelje u sklopu pitanja „Crkve bosanske”*, Slovo 4–5 (1955) 47–63].
- Šidak, *Marginalia uz jedan rukopis* = J. Šidak, *Marginalia uz jedan rukopis „Crkve bosanske” u mletačkoj Marciani*, in: idem, *Studije o „Crkvi bosanskoj” i bogumilstvu*, Zagreb 1975, 127–142 [= J. Šidak, *Marginalia uz jedan rukopis „Crkve bosanske” u mletačkoj Marciani*, Slovo 6–8 (1957) 134–153].
- Škoviera, *Kyjevský polemicko-apologetický rukopisný zborník* = A. Škoviera, *Kyjevský polemicko-apologetický rukopisný zborník s liturgiou svätého Petra*, Slavica Slovaca 48/3 (2013). Supplementum.
- Šuput, *Banjska Monastery* = M. Šuput, *Banjska Monastery*, Belgrade 2003.
- Šuput, *Gottesmutter kirche als Kultbau* = M. Šuput, *Gottesmutter kirche als Kultbau im Rahmender byzantinischen Architektur ihrer Zeit*, in: *Сѡуудениѡа и византиѡијска умеѡносѡи ѡко 1200. ѡдуне*, ed. B. Кораћ, Београд 1988, 133–139.
- Tachiaos, *The Slavonic Manuscripts* = A.-E. N. Tachiaos, *The Slavonic Manuscripts of Saint Panteleimon Monastery (Rossikon) on Mount Athos*, Thessaloniki – Los Angeles 1981.
- Taft, *The Byzantine Rite* = R. Taft, *The Byzantine Rite. A Short History*, Collegeville 1992.
- Talbot, *Hagiography in Late Byzantium* = A.-M. Talbot, *Hagiography in Late Byzantium (1204–1453)*, in: *The Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography*, I: *Periods and Places*, ed. S. Efthymiadis, Farnham 2011, 173–198.
- Talbot, *The Relics of New Saints* = A.-M. Talbot, *The Relics of New Saints: Deposition, Translation, and Veneration in Middle and Late Byzantium*, in: *Saints and Sacred Matter. The Cult of Relics in Byzantium and Beyond*, edd. C. Hahn, H. A. Klein, Washington, D.C. 2015, 215–230.
- Talbot, *The Restoration of Constantinople* = A.-M. Talbot, *The Restoration of Constantinople under Michael VIII*, DOP 47 (1993) 243–261.
- Tarnanidis, *The Slavonic Manuscripts* = I. C. Tarnanidis, *The Slavonic Manuscripts discovered in 1975 at St Catherine's Monastery on Mount Sinai*, Thessaloniki 1988.
- Teoteoi, *Nicodème de Tismana* = T. Teoteoi, *Nicodème de Tismana, archimandrite et porteur d'epigonation*, *Revue des études sud-est européennes* 45 (2007) 101–115.
- The Hand of Angelos* = *The Hand of Angelos: An Icon Painter in Venetian Crete*, ed. M. Vassiliaki, Farnham–Burlington 2010.
- The Ossuary of the Bachkovo Monastery* = *The Ossuary of the Bachkovo Monastery*, ed. E. Bakalova, Plovdiv 2003.

- The Hypotyposis* = *The Hypotyposis of the Monastery of the Theotokos Evergetis, Constantinople*, edd. R. Morris, R. H. Jordan, Ashgate 2012.
- Theodorescu, *Bizant, Balcani, Occident* = R. Theodorescu, *Bizant, Balcani, Occident la inceputurile culturii medievale romanesti (secolele X–XIV)*, București 1974.
- Theodorescu, *Sur le narthex* = R. Theodorescu, *Sur le narthex de deux monuments valaques des XIVe–XVIe siècles*, Revue Roumaine d'Histoire de l'Art, Série Beaux-Arts, 49 (2012) 3–16.
- Todić, *Portraits des saints Siméon et Sava* = B. Todić, *Portraits des saints Siméon et Sava au XIVe siècle. Contribution à la connaissance de l'idéologie de l'État et de la l'Église serbes*, in: *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, edd. Ευ. Παπαδοπούλου, Δ. Διαλέτη, Αθήνα 1996, 129–139.
- Todić, *L'influence de la liturgie* = B. Todić, *L'influence de la liturgie sur la décoration peinte du narthex de Sopoćani*, in: *Древнерусское искусство. Русь, Византия, Балканы – XIII век*, Санкт-Петербург 1997, 43–58.
- Todić, *Opening Scene* = B. Todić, *What Was the Opening Scene of the Cycle of St. Simeon Nemanja at Studenica?*, in: *Образ Византии. Сборник статей в честь О. С. Поповой*, ed. A. В. Захарова, Москва 2008, 517–524.
- Todić, *Serbian Medieval Painting* = B. Todić, *Serbian Medieval Painting. The Age of King Milutin*, Belgrade 1999.
- Todić, *Τρεις σεββικές λειψανοθήκες* = B. Todić, *Τρεις σεββικές λειψανοθήκες στη μονή του Βατοπεδίου*, in: *Γερά Μονή Βατοπεδίου. Ιστορία και τέχνη*, Αθήνα 1999, 241–254.
- Todić, Čanak-Medić, *The Dečani Monastery* = B. Todić, M. Čanak-Medić, *The Dečani Monastery*, Belgrade 2013.
- Tomas, *Crkva sv. Marije* = I. Tomas, *Crkva sv. Marije na otoku Mljetu i njezina povezanost s romaničkim spomenicima Apulije*, *Prostor* 19/2 (42) (2011) 296–309.
- Tomić-Djurić, *The Isles of Great Silence* = M. Tomić-Djurić, *The Isles of Great Silence: Monastic Life on Lake Scutari under the Patronage of the Balšićs*, *Balkanica* 43 (2012) 81–116.
- Tomić-Đurić, *To Picture and to Perform* = M. Tomić-Đurić, *To Picture and to Perform: The image of the Eucharistic Liturgy at Markov Manastir (I)*, *Zograf* 38 (2014) 123–141.
- Tra le due sponde dell'Adriatico* = *Tra le due sponde dell'Adriatico: la piturra nella Serbia de XIII secolo e l'Italia*, ed. R. D'Amico, Ferrara 1999.
- Treasures of Heaven* = *Treasures of Heaven: Saints, Relics, and Devotion in Medieval Europe*, edd. M. Bagnoli, H. A. Klein, C. Griffith Mann, Baltimore 2011.
- Treasures of Mount Athos* = *Treasures of Mount Athos*, ed. A. A. Karakatsanis, Thessaloniki 1997.
- Treitinger, *Die oströmische Kaiser- und Reichsidee nach ihrer Gestaltung im höfischen Zeremoniell. Vom oströmischen Staats- und Reichsgedanken*, Darmstadt 1956².
- Trkulja, *Divine Revelation Performed* = J. Trkulja, *Divine Revelation Performed: Symbolic and Spatial Aspects in the Decoration of Byzantine Churches*, in: *Spatial Icons. Performativity in Byzantium and Medieval Russia*, ed. A. Lidov, Moscow 2011, 213–237.
- Trkulja, *The Rose Window* = J. Trkulja, *The Rose Window: A Feature of Byzantine Architecture?*, in: *Approaches to Byzantine Architecture and Its Decoration: Studies in Honor of Slobodan Ćurčić*, edd. M. J. Johnson, R. G. Ousterhout, A. C. Papalexandrou, Farnham–Burlington 2012, 143–164.
- Vassilaki, *Female Piety* = M. Vassilaki, *Female Piety, Devotion and Patronage: Maria Angelina Doukaina Palaiologina of Ioannina and Helena Uglješa of Serres*, in: *Donation et donateurs dans le monde byzantin*, edd. S. J.-M. Spieser, E. Yota, Paris 2012, 221–234.
- Vego, *Novi i revidirani natpisi* = M. Vego, *Novi i revidirani natpisi iz Hercegovine*, *GZM*, n. s., *Arheologija* 15–16 (1960–1961) 259–286.
- Vego, *Ploča sa ćirilskim natpisom* = M. Vego, *Ploča sa ćirilskim natpisom i likom sv. Petra iz Stona*, *Naše starine* 7 (1960) 139–144.
- Velmans, *Le portrait* = T. Velmans, *Le portrait dans l'art des Paléologues*, in: *Art et société à Byzance sous les Paléologues*, Venise 1971, 91–148.
- Vežić, *Rotonda u Ošlju* = P. Vežić, *Rotonda u Ošlju*, in: *Zbornik Tomislava Marasovića*, edd. I. Babić, A. Milošević, Ž. Rapanić, Split 2002, 220–230.
- Vikan, *Catalogue of the Sculpture* = G. Vikan, *Catalogue of the Sculpture in the Dumbarton Oaks Collection from the Ptolemaic Period to the Renaissance*, Washington 1995.
- Vikan, *'Guided by Land and Sea'* = G. Vikan, *'Guided by Land and Sea': Pilgrim Art and Pilgrim Travel in Early Byzantium*, in: *Tesserae. Festschrift für Josef Engemann*, Münster 1991, 74–92 (= idem, *Sacred Images and Sacred Power in Byzantium*, Aldershot 2003, VIII).
- Vinski et al., *Rani srednji vijek* = Z. Vinski et al., *Rani srednji vijek*, Beograd–Zagreb–Mostar 1986.
- Vocotopoulos, *Church Architecture in the Despotate of Epirus* = P. L. Vocotopoulos, *Church Architecture in the Despotate of Epirus: the Problem of Influences*, *Σοφραφ* 27 (1998–1999) 79–92.
- Vojvodić, *Newly discovered portraits* = D. Vojvodić, *Newly discovered portraits of rulers and the dating of the oldest frescoes in Lipljan*, *Zograf* 36 (2012) 143–155.
- Vojvodić, *The Nativity of Christ* = D. Vojvodić, *The Nativity of Christ and the Descent into Hades as Programme Counterparts in Byzantine Wall Painting*, in: *ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ. Зборник радова поводом четрдесетї година Инстїтутуа за истїорију уметно-стїи Филозофскої факултїетїа Универзитїетїа у Београду*, ed. И. Стевовић, Београд 2012, 127–142.
- Vojvodić, *Un regard nouveau* = D. Vojvodić, *Un regard nouveau sur la représentation du Concile de saint Siméon-Nemanja à Arilje*, *Cahiers Balkaniques* 31 (2000) 11–20.
- Vujičić, *Freska s likom sv. Hristofora* = R. Vujičić, *Freska s likom sv. Hristofora na pročelju crkve sv. Ane u Kotoru*, *PPUD* 24 (1984) 39–44.
- Vujičić, *Freske u crkvi Marije Collegiate* = R. Vujičić, *Freske u crkvi Marije Collegiate u Kotoru*, *PPUD* 36 (1995) 365–378.
- Vujičić, *Srednjovjekovna arhitektura i slikarstvo* = R. Vujičić, *Srednjovjekovna arhitektura i slikarstvo Crne Gore*, Podgorica 2007.

- Vujičić, *Zidno slikarstvo* = R. Vujičić, *Zidno slikarstvo*, in: *Zagovori svetom Tripunu. Blago Kotorske biskupije*, Zagreb 2009, 71–80.
- Walter, *The Iconographical Sources* = Ch. Walter, *The Iconographical Sources for the Coronation of Milutin and Simonida at Gračanica*, in: *Buzanijska učešćima uočljivo XIV veka*, Београд 1978, 183–200.
- Walter, *The Portrait of Jakov of Serres* = C. Walter, *The Portrait of Jakov of Serres in London, Additional 39626, Its Place in Paleologue Manuscript Illumination*, Зорпаф 7 (1977) 65–72.
- Weitzmann, *Die byzantinische Buchmalerei* = K. Weitzmann, *Die byzantinische Buchmalerei des 9. und 10. Jahrhunderts*, Berlin 1935.
- Weitzmann, *Illustrated Manuscripts* = K. Weitzmann, *Illustrated Manuscripts at St. Catherine's Monastery on Mount Sinai*, Colledgeville, MN 1973.
- Weitzmann, Galavaris, *The Monastery of Saint Catherine* = K. Weitzmann, G. Galavaris, *The Monastery of Saint Catherine at Mount Sinai. The Illuminated Greek Manuscripts. Vol. I. From the Ninth to the Twelfth Century*, Princeton 1990.
- Wirth, *À propos des influences byzantines* = J. Wirth, *À propos des influences byzantines sur l'art du Moyen Âge occidental*, in: *Material and Ideal. Essays in Medieval Art and Archaeology in Honour of Jean-Michel Spieser*, edd. A. Cutler, A. Papaconstantinou, Leiden–Boston 2007, 219–231.
- Wittkower, *Art and Architecture in Italy* = R. Wittkower, *Art and Architecture in Italy 1600–1750*, Harmondsworth, Middlesex 1973.
- Wixom, *Byzantine Art and the Latin West* = W. D. Wixom, *Byzantine Art and the Latin West*, in: *The Glory of Byzantium. Art and Culture of the Middle Byzantine Era, A.D. 843–1261*, edd. H. C. Evans, W. D. Wixom, New York 1997, 435–449.
- Woodfin, *The Embodied Icon* = W. T. Woodfin, *The Embodied Icon. Liturgical Vestments and Sacramental Power in Byzantium*, Oxford 2012.
- Zacos, Nesbitt, *Byzantine Lead Seals II* = G. Zacos, J. W. Nesbitt, *Byzantine Lead Seals II*, Bern 1984.
- Zanini, *The Urban Ideal* = E. Zanini, *The Urban Ideal and Urban Planning in Byzantine New Cities of the Sixth Century A. D.*, in: *Theory and Practice in Late Antique Archaeology*, edd. L. Lavan, W. Bowden, Leiden–Boston 2003, 196–223.
- Zbornik Hvala krstjanina* = *Zbornik Hvala krstjanina. Fototipsko izdanje*, ed. H. Kuna, Sarajevo 1986.
- Zdravković, *Nacrti preromaničke crkvice* = I. Zdravković, *Nacrti preromaničke crkvice Sv. Mihajla u Stonu*, PPUD 12 (1960) 25–31.
- Zetler, *Cross-Cultural Interpretations* = B. Zetler, *Cross-Cultural Interpretations of Imagery in the Middle Ages*, Art Bulletin 76/4 (1994) 680–694.
- Zhelto, *A Slavonic Translation* = M. Zheltov, *A Slavonic Translation of the Eucharistic Diataxis of Philotheos Kokkinos from a Lost Manuscript (Athos Agiou Pavlou 149)*, in: *TOXOTHIC: Studi per Stefano Parenti*, edd. D. Galadza, N. Glibetić, G. Radle, Grottaferrata 2010, 345–359.
- Žeravica, *Ranosrednjovjekovna kamena tranzena* = Z. Žeravica, *Ranosrednjovjekovna kamena tranzena na crkvi Sv. Pavla u selu Palje Brdo u Konavlima*, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu 21 (2004) 129–142.
- Živković, *Kult svetog Nikole* = V. Živković, *Kult svetog Nikole u religijskoj praksi Kotora (XIV–XVI vek)*, in: *Dvanaest vjekovna Bokeljske mornarice*, ed. J. J. Martinović, Kotor 2010, 95–102.
- Živković, *Tota depicta picturis grecis* = V. Živković, *Tota depicta picturis grecis. The style and iconography of religious painting in medieval Kotor (Montenegro)*, Il Capitale culturale. Studies on the Value of Cultural Heritage 10 (2014) 65–89.
- Ασπρά-Βαρδαβάκη, *Οι βυζαντινές τοιχογραφίες του Ταξιάρχη* = Μ. Ασπρά-Βαρδαβάκη, *Οι βυζαντινές τοιχογραφίες του Ταξιάρχη στο Μαρκόπουλο Αττικής*, ΔΧΑΕ 8 (1975–1976) 199–229.
- Βασιλάκη, Τάβλαρης, Τσιγαρίδας, *Ιερά Μονή Αγίου Παύλου* = Μ. Βασιλάκη, Γ. Τάβλαρης, Ε. Τσιγαρίδας, *Ιερά Μονή Αγίου Παύλου. Εικόνες, Άγιον Όρος* 1998.
- Βοκοτόπουλος, *Παρατηρήσεις* = Π. Βοκοτόπουλος, *Παρατηρήσεις στο ναό του Σωτήρος κοντά στο Γαλαξείδι*, ΔΧΑΕ 17 (1993–1994) 199–210.
- Ζάρρας, *Ο εικονογραφικός κύκλος των εωθινών ευαγγελίων* = Ν Ζάρρας, *Ο εικονογραφικός κύκλος των εωθινών ευαγγελίων στην παλαιολόγεια μνημειακή ζωγραφική των Βαλκανίων*, Θεσσαλονίκη 2011.
- Κυριακούδης, *Η τέχνη στη Μονή Προδρόμου* = Ε. Ν. Κυριακούδης, *Η τέχνη στη Μονή Προδρόμου Σερρών κατά την περίοδο της Σερβοκρατίας στον 14ο αιώνα*, in: *Επιστημονικό συμπόσιο Χριστιανική Μακεδονία. Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Σερρών*, Θεσσαλονίκη 1995, 263–296.
- Μερτζιμέκης, *Επιτάφιος του Μητροπολίτη Βελιγραδίου Ισιδώρου* = Ν. Μερτζιμέκης, «Ο συνέχων τὰ πέρατα, τάφω συσχεθῆναι κατεδέξω, Χριστέ». *Κεντητός Επιτάφιος του Μητροπολίτη Βελιγραδίου Ισιδώρου (1415–1423) από την Αθωνική Μονή Αγίου Παύλου*, ΔΧΑΕ 33 (2012) 313–322.
- Μουρίκη, *Οι βυζαντινές τοιχογραφίες* = Ντ. Μουρίκη, *Οι βυζαντινές τοιχογραφίες των παρεκκλησιών της Σπηλιάστης Πεντέλης*, ΔΧΑΕ 7 (1973–1974) 79–119.
- Ευγγόπουλος, *Αι τοιχογραφίες* = Α. Ευγγόπουλος, *Αι τοιχογραφίες του Καθολικού της Μονής Προδρόμου παρά τας Σέρρας*, Θεσσαλονίκη 1973.
- Παπαθεοφάνους-Τσουρή, *Εικόνα* = Ε. Παπαθεοφάνους-Τσουρή, *Εικόνα Αποκαθήλωσης στη Μονή Προδρόμου Σερρών μετά τον επαναπατρισμό της*, in: *Αφιέρωμα στον Ακαδημαϊκό Παναγιώτη Λ. Βοκοτόπουλο*, Αθήνα 2015, 557–566.
- Παπαμαστοράκης, *Ο διάκοσμος του τρούλου* = Τ. Παπαμαστοράκης, *Ο διάκοσμος του τρούλου των ναών της Παλαιολόγειας περιόδου στη Βαλκανική Χερσόνησο και την Κύπρο*, Αθήνα 2001.
- Στρατή, *Η ζωγραφική* = Α. Στρατή, *Η ζωγραφική στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Σερρών 14ος–19ος αι.*, Θεσσαλονίκη 2007.
- Τσιτουρίδου, *Ο ζωγραφικός διάκοσμος* = Α. Τσιτουρίδου, *Ο ζωγραφικός διάκοσμος του Αγίου Νικολάου Ορφανού στη Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη 1986.

LIST OF COLLABORATORS AND THEIR AFFILIATIONS*

BRANISLAV CVETKOVIĆ, Ph.D. Senior Curator
Regional Museum of Jagodina
bracvet@gmail.com

*Medieval Heritage of the Balkans: Institutions and Culture
(No. 177003)

MILKA ČANAK MEDIĆ, Ph.D. Professor
University of Belgrade, Faculty of Architecture; *Institute for
the Protection of Cultural Monuments of Serbia*, Belgrade

VLADIMIR DŽAMIĆ, Art historian- Counselor
Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia
vladimir.dzamic@heritage.gov.rs

SMILJKA GABELIĆ, Ph.D. Scientific Advisor
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute of Art
History
sgabelic@f.bg.ac.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

MILA GAJIĆ, Senior Curator
Museum of Applied Art, Belgrade
mila.gajic@mpu.rs

MIROSLAVA KOSTIĆ, Ph.D. Research Associate
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute of Art
History
mkostic@f.bg.ac.rs

* Representations of Identity in Art and Verbal-visual Culture
of the Modern Era (No. 177001)

BOJANA KRSMANOVIĆ, Ph.D. Senior Research Associate
Institute for Byzantine Studies, SASA, Belgrade
bojana.krsmanovic@vi.sanu.ac.rs

*Tradition, Innovation and Identity in the Byzantine World
(No. 177032)

MIROSLAV LAZIĆ, MA. Archeographer
National Library of Serbia, Archeography Department
miroslav.lazic@nb.rs

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ, Ph.D. Professor emeritus,
Member of the SASA

Institute for Byzantine Studies, SASA, Belgrade
Ljubomir.Maksimovic@sanu.ac.rs

*Tradition, Innovation and Identity in the Byzantine World
(No. 177032)

SMILJA MARJANOVIĆ-DUŠANIĆ, Ph.D. Professor
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of
History
smarjano@f.bg.ac.rs

*Medieval Heritage of the Balkans: Institutions and Culture
(No. 177003)

MIODRAG MARKOVIĆ, Ph.D. Professor, Corresponding
member of the SASA
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of
History of Art
mmarkovi@f.bg.ac.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

MILJANA MATIĆ, Ph.D.
Independent researcher
maticmiljana1@gmail.com

LJUBOMIR MILANOVIĆ, Ph.D. Research Associate
Institute for Byzantine Studies, SASA, Belgrade
milanovic.ljubomir@gmail.com

*Tradition, Innovation and Identity in the Byzantine World
(No. 177032)

DRAGANA PAVLOVIĆ, Msc. Assistant
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of
History of Art
drpavlov@f.bg.ac.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

* An asterisk marks the titles of the projects of the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia, in the frame of which individual authors have written the papers in this publication

SVETLANA PEJIĆ, Ph.D. Art historian- Counselor
Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia
svetlana.pejic@heritage.gov.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

DANICA POPOVIĆ, Ph.D. Scientific Advisor
Institute for Balkan Studies, SASA, Belgrade
Danica.Popovic@bi.sanu.ac.rs

*Medieval Heritage of the Balkans: Institutions and Culture
(No. 177003)

DUBRAVKA PRERADOVIĆ, Ph.D. Senior Curator
Independent researcher
dubravka.preradovic@gmail.com

JADRANKA PROLOVIĆ, Ph.D. University Lecturer
Institute of Art History, University of Vienna
jadranka.prolovic@univie.ac.at

ZORAN RAKIĆ, PH.D. Associate Professor
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of
History of Art
zrakic@f.bg.ac.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

TATJANA STARODUBCEV, Ph.D. Associate Professor
University of Novi Sad, Academy of Arts
tatjana.starodubcev@uns.ac.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

IVAN STEVOVIĆ, Ph.D. Associate Professor
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of
History of Art
istevovi@f.bg.ac.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

*Christian culture in the Balkans in the Middle Ages: Byzantine Empire, the Serbs and the Bulgarians from the 9th to the 15th century (No. 177015)

LJILJANA ŠEVO, Ph.D. Professor
University of Banja Luka, Academy of Arts
milija90@teol.net

IRENA ŠPADIJER, Ph.D. Associate Professor
University of Belgrade, Faculty of Philology
i.spadijer@gmail.com

*Medieval Heritage of the Balkans: Institutions and Culture
(No. 177003)

BRANISLAV TODIĆ, Ph.D. Professor
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of
History of Art
btodic@f.bg.ac.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

MARKA TOMIĆ ĐURIĆ, MA. Research Assistant
Institute for Balkan Studies, SASA, Belgrade
marka.tomic@gmail.com

*Medieval Heritage of the Balkans: Institutions and Culture
(No. 177003)

DRAGAN VOJVODIĆ, Ph.D. Associate Professor
University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of
History of Art
dvojvodi@f.bg.ac.rs

*Serbian medieval art and its European context (No. 177036)

*Tradition, Innovation and Identity in the Byzantine World
(No. 177032)

Art of the Serbian Empire (1346-1371) (project of the Matica srpska)

VLADIMIR VUKAŠINOVIĆ, Ph.D. Associate Professor
University of Belgrade, Faculty of Orthodox Theology
vvukasinovic@bfspc.bg.ac.rs

*Serbian theology in the 20th century: Fundamental postulates of theological disciplines in the European context - the historical and the contemporary perspective (No. 179078).

MILOŠ ŽIVKOVIĆ, Research Assistant
Institute for Byzantine Studies, SASA, Belgrade
milos.zivkovic@vi.sanu.ac.rs

*Tradition, Innovation and Identity in the Byzantine World
(No. 177032)

VALENTINA ŽIVKOVIĆ, Ph.D. Senior Research Associate
Institute for Balkan Studies, SASA, Belgrade
valentina.zivkovic@bi.sanu.ac.rs

*Medieval Heritage of the Balkans: Institutions and Culture
(No. 177003)

ABBREVIATIONS FOR INSTITUTIONS

Archives SASA = Archives of the Serbian Academy of Sciences and Art, Belgrade
BL = The British Library, London
BNF = Bibliothèque National de France, Paris
BS = Bayerische Staatsbibliothek, München
CBL = Chester Beatty Library, Dublin
IAM = Istanbul Archeological Museum
LSOP = Library of the Serbian Orthodox Patriarchate, Belgrade
MAA = Museum of Applied Art, Belgrade
MSG = Matica Srpska Gallery, Novi Sad
MSL = Matica Srpska Library, Novi Sad
MSOC = Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade
NIAM – BAS = National Institute of Archaeology with Museum – Bulgarian Academy of Sciences
NLCM = National Library Sts. Cyril and Methodius, Sophia
NLR = National Library of Russia, Saint Petersburg
NLS = National Library of Serbia, Belgrade
NMB = National Museum in Belgrade
RSL = Russian State Library, Moscow
SAD = State Archives in Dubrovnik

CREDITS FOR ILLUSTRATIONS:

PHOTOGRAPHS

ARCHIVES OF THE MONASTERY STUDENICA: fig. 152
ARCHIVES SASA: fig. 273
BLAGO FUND, INC.: figs. 1, 3, 11, 16, 17, 25, 32, 35, 71, 80, 81, 84, 86, 87, 91–93, 95–99, 136–137, 153, 155–158, 160, 161, 165, 166, 176–178, 180–181, 189–192, 198, 212, 213, 215, 223, 225, 227–229, 256, 241, 242, 245, 376, 417, 418, 420, 424–426
CENTRE FOR PROTECTION OF HERITAGE OF KOSOVO AND METOHIJA – MNEMOSYNE, BELGRADE: figs. 15, 72, 73, 111, 112, 226, 233, 260, 261

DUŠAN VUJIČIĆ AND THE PLATONEUM PUBLISHING HOUSE: figs. 4–7, 12, 31, 115, 133, 135, 162, 163, 167, 171, 186, 201, 217, 218, 255, 259, 262, 263, 237, 239, 240, 455
FOUNDATION OF THE HOLY MONASTERY HILANDAR, BELGRADE: figs. 41, 75, 101, 149, 262, 270, 322, 407, 444, 445
GALLERY OF ARTS, SKOPJE: fig. 230
INSTITUTE FOR THE PROTECTION OF CULTURAL MONUMENTS OF SERBIA, BELGRADE: figs. 168, 169, 170, 216, 224, 315, 316, 370, 374, 375, 381, 416, 419, 421
LEGAT IVANA ĐORĐEVIĆA: figs. 13, 22, 24, 28–30, 34, 44, 68, 79, 89, 90, 94, 100, 106–107, 134, 148, 149, 172–175, 179, 194, 204, 235, 265, 269, 274, 275, 280–283, 288–296, 302, 303, 310, 311, 323, 329, 335, 405, 410–412, 430, 431, 433, 340–342
MAA: fig. 452
MSG: fig. 387
MSL: figs. 23, 443
MSOC: figs. 36, 70, 74, 110, 236, 334, 371, 383, 386, 403, 404, 414, 428–429, 432, 434–436, 437, 450, 451, 453, 454
NATIONAL ARCHIVES OF SERBIA, BELGRADE: figs. 243, 244, 250, 251, 336, 337
NLS, ARCHEOGRAPHY DEPARTMENT: figs. 142, 143, 146, 147, 150, 151, 268, 271, 368, 391–400
NMB: figs. 203, 205–207, 214, 252, 361, 427
PROVINCIAL INSTITUTE FOR THE PROTECTION OF CULTURAL MONUMENTS, PRIŠTINA: figs. 219, 220, 372
SAD: fig. 249
VALENTINA BABIĆ: figs. 78, 120
BRANISLAV CVETKOVIĆ: figs. 109, 338
GORDANA ČAPIN: fig. 125
ELIZABETA DIMITROVA: figs. 248, 279
VLADIMIR DŽAMIĆ: figs. 33, 188, 231, 234, 239, 438, 406, 413, 441, 442
GABRIELE FATTORINI: figs. 103–105
GEORGIOS FOUSTERIS: figs. 9, 10, 42, 46–49, 209

SMILJKA GABELIĆ: fig. 284
ADRIJANA GOLAC: figs. 286, 287
WILLAM TAYLOR HOSTETER: figs. 8, 14, 254
VUJADIN IVANIŠEVIĆ: fig. 27
GORDANA KELIĆ: figs. 19, 348–350
STANKO KOSTIĆ: figs. 20, 21, 312, 314, 316, 342, 347
MIROSLAV LAZIĆ: figs. 138, 389, 437, 439, 440, 446, 447
MARIJA LJIDOVA: fig. 379
PAVLE MARJANOVIĆ: figs. 26, 82, 83, 135, 210, 211, 216, 346
MIODRAG MARKOVIĆ: figs. 39, 40, 45, 114, 118, 123, 253, 266, 298–
301, 339, 355–357, 360
NEDELJKO MARKOVIĆ: figs. 62, 63, 65, 66, 385, 388, 390, 448, 449
BOJAN MILJKOVIĆ: figs. 58, 309
MAJA NIKOLIĆ: fig. 55
DARKO NIKOLOVSKI: figs. 37, 88, 232, 246, 276, 277, 278, 306, 307
DRAGANA PAVLOVIĆ: fig. 382
LAZAR PEJOVIĆ: figs. 327, 328, 330–333
DANICA POPOVIĆ: fig. 102
VLADIMIR POPOVIĆ: figs. 18, 38, 317–320, 353, 364
ZORAN RAKIĆ: figs. 119, 401, 402
TATJANA STARODUBCEV: figs. 324, 326, 354, 358, 359, 362, 363, 373,
377, 378, 380
BRANISLAV STRUGAR: figs. 2, 67, 85, 182, 199
GOJKO SUBOTIĆ: figs. 43, 53, 321, 343
BISERA TOMOVA: figs. 51, 304, 305
DRAGAN VOJVODIĆ: figs. 126, 140, 141, 164, 297, 313, 409, 422, 423
SRĐAN VULOVIĆ: figs. 139, 408
MILOŠ ŽIVKOVIĆ: fig. 159, 196

DRAWINGS:

NIKOLA CONEV: fig. 247
MILKA ČANAK MEDIĆ: figs. 183–185, 187, 195, 264
MARIJA DŽAMIĆ: fig. 384
OLIVERA KANDIĆ: fig. 193
BRANISLAV ŽIVKOVIĆ: figs. 197, 200, 202

PHOTOGRAPHS AND DRAWINGS FROM OTHER PUBLICATIONS:

М. КАШАНИН ЕТ АЛ., *Манасѿир Сѿуденица*, Београд 1986: fig. 154.
КОРАЉ, *Марѿинићи*: fig. 117
МАКСИМОВИЉ Ј., *Српске средњовековне минијаѿуре*: figs. 365–367,
369
МИЉКОВИЉ, *Немањићи и Свѿи Никола у Барију*: fig. 59
НЕНАДОВИЉ, *Душанова задужбина*: fig. 221
ТОДИЉ, ЧАНАК-МЕДИЉ, *Манасѿир Дечани*: fig. 258
СТЕВОВИЉ, *Каленић*, fig. 352
Byzantium. Faith and Power: fig. 60
СНЕУНЕТ, *La place de la Serbie*: fig. 77
ЋУРЋИЋ, *Architecture in the Balkans*: figs. 345, 351
ЋУРЋИЋ, *Gračanica*: fig. 257
Le Mont Athos: fig. 54
Monastery of Vatopaidi: figs. 69, 76, 108
ΠΑΠΑΘΕΟΦΑΝΟΥΣ-ΓΚΟΥΡΗ, *Εικόνα*: fig. 50
ΒΑΣΙΛΑΚΗ, Τάβλαρης, Τσιγαρίδας, *Ιερά Μονή Αγίου Παύλου*: fig. 52
VINSKI ET AL., *Rani srednji vijek*: fig. 122

BYZANTINE HERITAGE AND SERBIAN ART II

PUBLISHERS

SERBIAN NATIONAL COMMITTEE OF BYZANTINE STUDIES
svizkom@gmail.com

SLUŽBENI GLASNIK, BELGRADE, SERBIA
Jovana Ristića 1, 11000 Belgrade, Serbia
www.sglasnik.com

INSTITUTE FOR BYZANTINE STUDIES
SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
Knez Mihailova 35, 11000 Belgrade, Serbia
inst.byz@vi.sanu.ac.rs

DESIGN

MIROSLAV LAZIĆ

TRANSLATORS

TAMARA RODWELL-JOVANOVIĆ
MARINA ADAMOVIĆ-KULENOVIĆ
IVAN DELAČ
ANA SELIĆ
MIONA PIPERSKI
STANISLAV GRGIĆ
TIJANA CVETKOVIĆ

MAPS

NEBOJŠA ŠULETIĆ

CIRCULATION

500 COPIES

PRINTED BY

SLUŽBENI GLASNIK, BELGRADE, SERBIA

ISBN 978-86-519-2006-9

ISBN 978-86-519-2004-5

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

72/75(=163.41)"04/14"
271.222(497.11)-523
72/75.033.2(497.11)

SACRAL Art of the Serbian Lands in the Middle Ages / editors Dragan Vojvodić, Danica Popović ; [maps Nebojša Šuletić]. - Belgrade : Serbian National Committee of Byzantine Studies : Službeni glasnik : Institute for Byzantine Studies SANU, 2016 (Belgrade : Službeni glasnik). - 630 str. : ilustr. ; 29 cm. - (Byzantine Heritage and Serbian Art ; 2)

"Published on the occasion of the 23rd international congress of Byzantine studies" ---> prelim. str. - Tiraž 500. - List of collaborators and their affiliations: str. 629-630. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija: str. 585-627.

ISBN 978-86-519-2006-9 (SG)
ISBN 978-86-519-2004-5

а) Црквена уметност, српска - Средњи век б) Уметност, византијска -
Рецепција - Србија
COBISS.SR-ID 225212684

